

URZĄD STATYSTYCZNY W KRAKOWIE

INFORMATOR STATYSTYCZNY

miasto
TARNÓW

2016

Kraków 2016

URZĄD STATYSTYCZNY W KRAKOWIE

INFORMATOR STATYSTYCZNY

miasto
TARNÓW

2016

Kraków, wrzesień 2016 r.

Urząd Statystyczny w Krakowie
ul. Kazimierza Wyki 3
31-223 Kraków
tel. 12 4156011, fax. 12 3610191
e-mail: sekretariatuskrrk@stat.gov.pl

Autorzy opracowania	Lucyna Cuber, Anna Gubernat, Marta Jurczak, Danuta Kalista, Danuta Krystek, Elżbieta Niemiec, Jolanta Piątek, Antonina Setlak, Anna Seweryn, Anna Siadek, Małgorzata Szopa, Jadwiga Szponder
pod kierunkiem	Agnieszki Chochorowskiej
Skład komputerowy, wykresy, mapy, zdjęcie	Elżbieta Niemiec
Naliczanie tablic	Anna Stawarz
Tłumaczenie	Wojciech Marczak
Projekt okładki	Mikołaj Karklissyjski

ISSN 2082-4076

Przy publikowaniu danych prosimy o podanie źródła

Publikacja dostępna w Internecie <http://krakow.stat.gov.pl>

PRZEDMOWA

Przekazujemy Państwu kolejną edycję opracowania „Informator statystyczny - miasto Tarnów”. Zawarte w Informatorze dane pozwalają na ocenę zmian, jakie zaszły w strukturze i dynamice procesów społeczno-gospodarczych w Tarnowie w ciągu ostatnich lat.

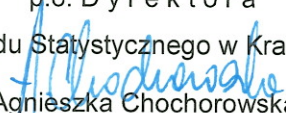
Opracowanie podobnie jak w latach ubiegłych składa się z części opisowej i tabelarycznej oraz uwag metodycznych zawierających definicje podstawowych pojęć.

W części opisowej przedstawiono sytuację społeczno-gospodarczą miasta ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień demograficznych, lokalnego rynku pracy, podmiotów gospodarki narodowej, usług społecznych, sytuacji mieszkaniowej oraz dochodów i wydatków budżetu miasta. Wyznaczono aktualny obszar wpływu miasta na gminy powiatu tarnowskiego oraz zamieszczono analizę procesu suburbanizacji w Tarnowie i gminach pełniących wobec miasta uzupełniające funkcje mieszkaniowe oraz gospodarcze. Konsekwencje przemieszczania się funkcji miejskich na tereny przyległych gmin przedstawiono dla lat poprzednich za pomocą wybranych wskaźników. Tendencję opisywanych zjawisk oraz struktury przedstawiono na licznych wykresach.

Podstawę opracowania publikacji stanowiły obok danych statystycznych również administracyjne źródła danych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Finansów, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Urzędu Miasta w Tarnowie, co umożliwiło pogłębioną analizę poziomu życia mieszkańców.

W części tabelarycznej zamieszczono tablice zawierające dane z różnych dziedzin życia społecznego i gospodarczego miasta. Zaprezentowano także podstawowe informacje i wskaźniki charakteryzujące Tarnów na tle województwa małopolskiego oraz wybranych porównywalnych miast na prawach powiatu w Polsce.

Mam nadzieję, że opracowanie będzie stanowiło użyteczne uzupełnienie informacji o Tarnowie i okaże się pomocne dla władz samorządowych, a także osób i instytucji zainteresowanych rozwojem Tarnowa.

p.o. D y r e k t o r a
Urzędu Statystycznego w Krakowie

Agnieszka Chochorowska

Kraków, wrzesień 2016 r.

PREFACE

We present you the next edition of the elaboration entitled "Statistical Guidebook City Tarnów". The data included in Guidebook enable to evaluate changes which have occurred in structure and dynamics of socio-economic processes in Tarnów during the last years.

Similarly to the previous years the elaboration consists of a descriptive and a tabular parts as well as of general notes including main definitions.

The descriptive part presents the socio-economic situation of the city with the special consideration of demographic issues, local labour market, entities of the national economy, social services, housing as well as revenue and expenditure of the city budget. The current area of influence of the city on gminas of tarnowski powiat has been marked out. The Guidebook includes also the analysis of suburbanization process occurring in Tarnów and in gminas which perform supplementary housing and economic roles towards the city. The consequences of relocation of urban functions to contiguous gminas were presented for previous years with the use of selected indicators. Trends of described phenomena as well as structures were depicted on numerous graphs.

The basis for preparation of publication were also apart from statistical data, administrative data sources of the Ministry of Labour and Social Policy, the Ministry of Finance, the Social Insurance Institution, the Municipality of Tarnów, enabling indepth analysis of the standard of living.

The tabular part includes data from a different fields of social and economic life of the city. Basic information and indices characterising Tarnów on the background of the Małopolskie voivodship and selected comparable cities with powiat status in Poland were also presented.

I hope that the elaboration will provide useful and complementary information on Tarnów and become helpful for self-government authorities as well as for persons and institutions interested in development of Tarnów.

Director
of the Statistical Office in Kraków

Agnieszka Chochorowska

Kraków, September 2016

WAŻNIEJSZE SKRÓTY

µg	= mikrogram
hm ³	= hektometr sześcienny
p. proc.	= punkt procentowy
MOPS	= Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
WIOŚ	= Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

Kreska /-/ – zjawisko nie wystąpiło

Kropka (·) – zupełny brak informacji lub brak informacji wiarygodnych.

Zero (0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5.

(0,0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.

Znak x – wypełnienie pozycji, ze względu na układ tablicy jest niemożliwe lub niecelowe.

Znak Δ – oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji.

„w tym” – oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.

Spis treści

	<u>Str.</u>
Przedmowa	3
Ważniejsze skróty	5
Objaśnienia znaków umownych	5
Uwagi ogólne	16
Uwagi metodyczne	19
Podstawowe tendencje	29
Sytuacja demograficzna	45
Stan ludności i jego zmienność	45
Przyczyny spadku liczby mieszkańców	46
saldo migracji	46
przyrost naturalny	47
Starzenie się ludności i tempo tego procesu	47
płodność i dzietność kobiet oraz urodzenia	47
trwanie życia i umieralność	49
zmiany w strukturze ludności według grup wieku	51
Małżeństwa, rozwody i separacje	54
Migracje mieszkańców Tarnowa i ich kierunki	55
Rynek pracy	59
Pracujący	59
Zatrudnieni	61
Poszkodowani w wypadkach przy pracy	63
Bezrobocie rejestrowane	63
Wynagrodzenia i świadczenia społeczne	70
Wynagrodzenia	70
Emerytury i renty	73
Dostępność usług społecznych	74
Edukacja	74
Ochrona zdrowia	77
Pomoc społeczna	79
Świadczenia rodzinne	81
Kultura	84
Turystyka	85
Infrastruktura komunalna	86
Handel	89
Zasoby mieszkaniowe	89
Budownictwo mieszkaniowe	95
Ochrona środowiska	98
Przemysł	105
Dochody i wydatki budżetu miasta	106
Dochody budżetu	106
Wydatki budżetu	109

		Str.
Podmioty gospodarki narodowej		113
Podmioty według form prawnych		115
Podmioty według rodzaju działalności		115
Podmioty według liczby pracujących		118
Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane		118
Miasto Tarnów na tle innych miast na prawach powiatu		120
Suburbanizacja gmin powiatu tarnowskiego		125
Tablica w tekście	Nr	Str.
Lokaty miasta Tarnowa i Nowego Sącza w grupie miast na prawach powiatu według wybranych wskaźników w 2015 r.	x	124
Tablice		
Tarnów na tle woj. małopolskiego w 2015 r.	1	137
Wybrane dane o Tarnowie	2	141
Działalność Urzędu Miasta Tarnowa w 2015 r.	3	157
Tarnów na tle innych miast w 2015 r.	4	160
WYKRESY		
Dynamika liczby ludności Tarnowa	1	45
Współczynniki przyrostu naturalnego i salda migracji stałej w Tarnowie	2	46
Współczynniki płodności i urodzeń w Tarnowie	3	48
Przeciętne dalsze trwanie życia w miastach podregionu tarnowskiego..	4	49
Zgony według płci i wybranych grup wieku na 1 tys. osób w danej grupie wieku w Tarnowie.....	5	50
Struktura ludności Tarnowa według płci i grup wieku	6	52
Współczynnik obciążenia demograficznego i wskaźnik starości ludności Tarnowa	7	53
Małżeństwa i rozwody na 1 tys. ludności w Tarnowie.....	8	54
Zameldowania na pobyt stały i wymeldowania z tego pobytu na 1 tys. ludności Tarnowa	9	56
Struktura zameldowań ludności w Tarnowie na pobyt stały według kierunków.....	10	57
Struktura wymeldowań ludności Tarnowa z pobytu stałego według kierunków	11	58
Pracujący w Tarnowie	12	59
Struktura pracujących w Tarnowie według sektorów ekonomicznych	13	60
Struktura zatrudnienia w Tarnowie według sektorów ekonomicznych....	14	62
Poszkodowani w wypadkach przy pracy i liczba dni niezdolności do pracy na 1 poszkodowanego w Tarnowie	15	63
Bezrobotni zarejestrowani w Tarnowie.....	16	64
Stopa bezrobocia rejestrowanego w Tarnowie	17	64
Struktura zarejestrowanych bezrobotnych w Tarnowie według prawa do pobierania zasiłku i płci	18	65

	Nr	Str.
WYKRESY (cd.)		
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie według wieku ...	19	66
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku w 2015 r.	20	67
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie według poziomu wykształcenia	21	68
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie według czasu pozostawania bez pracy	22	69
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie według stażu pracy.....	23	69
Liczba bezrobotnych przypadająca na 1 ofertę pracy.....	24	70
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie	25	71
Odchylenie przeciętnej płacy w wybranych sekcjach PKD od średniej płacy w Tarnowie w 2015 r.....	26	72
Średniomiesięczny przychód uzyskiwany z tytułu emerytury lub renty...	27	73
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat	28	75
Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach dla dzieci i młodzieży w Tarnowie	29	76
Struktura uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych w Tarnowie według typów szkół	30	76
Miejsca i dzieci objęte opieką w żłobkach w Tarnowie na 100 dzieci w wieku 0-2 lat.....	31	78
Udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem.....	32	79
Rodziny zastępcze i dzieci przebywające w tych rodzinach w Tarnowie	33	80
Struktura wartości wypłacanych świadczeń rodzinnych w Tarnowie w 2015 r.	34	81
Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	35	82
Widzowie w kinach stałych, zwiedzający muzea oraz czytelnicy w Tarnowie na 1 tys. ludności	36	85
Struktura miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych w Tarnowie	37	85
Zużycie wody i gazu na 1 mieszkańca w Tarnowie	38	86
Zużycie wody i gazu na 1 mieszkańca	39	87
Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca w Tarnowie.....	40	88
Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca	41	88
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę i przeciętna liczba osób w 1 mieszkaniu w Tarnowie.....	42	90
Przeciętna liczba osób na 1 izbę w Tarnowie	43	90
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	44	91
Przeciętna liczba osób w 1 mieszkaniu	45	91

	Nr	Str.
WYKRESY (cd.)		
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oraz przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu w Tarnowie	46	92
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania i przeciętna liczba izb w mieszkaniu	47	92
Mieszkania wyposażone w instalacje sanitarno-techniczne w 2015 r. ..	48	93
Struktura mieszkań według form własności w 2015 r.	49	94
Mieszkania oddane do użytkowania w Tarnowie	50	95
Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa w 2015 r.	51	95
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w Tarnowie	52	96
Mieszkania oddane do użytkowania i przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w 2015 r.	53	97
Ruch budowlany w budownictwie mieszkaniowym w Tarnowie	54	97
Emisja gazowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w Tarnowie	55	98
Emisja pyłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w Tarnowie	56	99
Struktura ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania odprowadzanych do wód lub ziemi w Tarnowie	57	101
Odpady wytworzone w ciągu roku na 1 km ²	58	103
Odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca	59	103
Produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca	60	106
Struktura dochodów miast na prawach powiatu według rodzajów w 2015 r.	61	107
Udział wybranych podatków w dochodach własnych Tarnowa	62	107
Środki unijne w dochodach miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca	63	109
Dynamika wydatków inwestycyjnych miast na prawach powiatu	64	110
Dynamika wybranych wydatków Tarnowa według działów	65	111
Dochody i wydatki na 1 mieszkańca w miastach na prawach powiatu w 2015 r.	66	112
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON w Tarnowie	67	114
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	68	114
Struktura podmiotów gospodarki narodowej według form prawnych w 2015 r.	69	115
Struktura podmiotów gospodarki narodowej według sektorów prowadzonej działalności w Tarnowie w 2015 r.	70	116
Struktura podmiotów gospodarki narodowej według sekcji w Tarnowie w 2015 r.	71	116

	Nr	Str.
WYKRESY (dok.)		
Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane według rodzaju prowadzonej działalności w Tarnowie w 2015 r.	72	119
Przeżywalność podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON w 2009 r.	73	120
Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2015 r. (m. Tarnów i m. Bielsko-Biała)	74	122
Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2015 r. (m. Tarnów i m. Nowy Sącz)	75	123
Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2015 r. (m. Tarnów i m. Chełm)	76	123
Ludność gmin graniczących z Tarnowem	77	128
Saldo migracji stałej w gminach graniczących z Tarnowem	78	129
Mediana wieku w gminach graniczących z Tarnowem	79	130
Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym w gminach graniczących z Tarnowem	80	131
Mieszkania oddane do użytkowania w gminach graniczących z Tarnowem	81	132
Podatek dochodowy CIT i PIT na 1 mieszkańca w gminach graniczących z Tarnowem	82	133
Dochody własne na 1 mieszkańca w gminach graniczących z Tarnowem	83	134
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem w gminach graniczących z Tarnowem	84	135
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w gminach graniczących z Tarnowem	85	136
RYSUNKI		
Ruch naturalny i migracje w 2015 r.	1	30
Rynek pracy w 2015 r.	2	32
Wynagrodzenia w 2015 r.	3	33
Edukacja w roku szkolnym 2015/2016	4	35
Ochrona zdrowia, pomoc społeczna w 2015 r.	5	36
Kultura w 2015 r.	6	37
Infrastruktura komunalna w 2015 r.	7	38
Zasoby mieszkaniowe w 2015 r.	8	39
Budownictwo mieszkaniowe w 2015 r.	9	40
Budżet miasta w 2015 r.	10	42
Działalność gospodarcza w 2015 r.	11	44
MAPA		
Strefa podmiejska Tarnowa	1	125
<i>W wersji angielskiej: przedmowa i spis treści</i>		

CONTENTS

	<u>Page</u>
<i>Preface</i>	3
<i>Major abbreviations</i>	5
<i>Symbols</i>	5
<i>General notes</i>	16
<i>Methodological notes</i>	19
<i>Main tendencies</i>	29
<i>Demographic situation</i>	45
<i>Population and its variability</i>	45
<i>The reasons for decline in the number of inhabitants</i>	46
<i>net migration</i>	46
<i>natural increase</i>	47
<i>The ageing of the population and the pace of this process</i>	47
<i>female fertility and births</i>	47
<i>life expectancy and mortality</i>	49
<i>changes in the structure of the population by age groups</i>	51
<i>Marriages, divorces and separations</i>	54
<i>Migration of Tarnów inhabitants and their directions</i>	55
<i>Labour market</i>	59
<i>Employed persons</i>	59
<i>Paid employment</i>	61
<i>Persons injured in accidents at work</i>	63
<i>Registered unemployment</i>	63
<i>Wages and salaries and social benefits</i>	70
<i>Wages and salaries</i>	70
<i>Retirement pays and pensions</i>	73
<i>Social services availability</i>	74
<i>Education</i>	74
<i>Health care</i>	77
<i>Social welfare</i>	79
<i>Family benefits</i>	81
<i>Culture</i>	84
<i>Tourism</i>	85
<i>Municipal infrastructure</i>	86
<i>Trade</i>	89
<i>Dwelling stocks</i>	89
<i>Housing</i>	95
<i>Environmental protection</i>	98
<i>Industry</i>	105
<i>Revenue and expenditure of the city budget</i>	106
<i>Budget revenue</i>	106
<i>Budget expenditure</i>	109

	<u>Page</u>	
<i>Entities of the national economy</i>		113
<i>Entities by legal forms</i>		115
<i>Entities by kind of activity</i>		115
<i>Entities by number of employed persons</i>		118
<i>Newly registered and deregistered entities</i>		118
<i>City of Tarnów against a background of other cities with powiat status</i>		120
<i>Suburbanization of gminas of tarnowski powiat</i>		125
Table in the text	No.	Page
<i>Positions of Tarnów and Nowy Sącz in group of cities with powiat status by selected indicators in 2015</i>	x	124
Tables		
<i>Tarnów and the Małopolskie voivodship in 2015</i>	1	137
<i>Selected data on Tarnów</i>	2	141
<i>Activity of the Municipality of Tarnów in 2015</i>	3	157
<i>Tarnów and other cities in 2015</i>	4	160
GRAPHS		
<i>Dynamics of the population of Tarnów</i>	1	45
<i>Natural increase and permanent migration balance rates in Tarnów</i>	2	46
<i>Fertility and births rates in Tarnów</i>	3	48
<i>Life expectancy in cities of Tarnowski subregion</i>	4	49
<i>Deaths by sex and selected age groups per 1 thous. population in particular age group in Tarnów</i>	5	50
<i>Structure of population of Tarnów by sex and age groups</i>	6	52
<i>Age dependency ratio and the rate of ageing of population in Tarnów</i>	7	53
<i>Marriages and divorces per 1 thous. population in Tarnów</i>	8	54
<i>Registrations for permanent residence and deregistrations per 1 thous. population in Tarnów</i>	9	56
<i>Structure of registrations of population in Tarnów for permanent residence by directions</i>	10	57
<i>Structure of deregistrations of population in Tarnów from permanent residence by directions</i>	11	58
<i>Employed persons in Tarnów</i>	12	59
<i>Structure of employed persons in Tarnów by economic sectors</i>	13	60
<i>Structure of paid employment in Tarnów by economic sectors</i>	14	62
<i>Persons injured in accidents at work and number of days of inability to work per 1 person injured in Tarnów</i>	15	63
<i>Registered unemployed persons in Tarnów</i>	16	64
<i>Registered unemployment rate in Tarnów</i>	17	64
<i>Structure of registered unemployed persons in Tarnów by benefit rights and sex</i>	18	65

	No.	Page
GRAPHS (cont.)		
<i>Structure of registered unemployed persons in Tarnów by age.....</i>	19	66
<i>Structure of registered unemployed persons by age in 2015.....</i>	20	67
<i>Structure of registered unemployed persons in Tarnów by educational level</i>	21	68
<i>Structure of registered unemployed persons in Tarnów by duration of unemployment</i>	22	69
<i>Structure of registered unemployed persons in Tarnów by work seniority</i>	23	69
<i>Number of unemployed persons per job offer.....</i>	24	70
<i>Average monthly wages and salaries</i>	25	71
<i>Deviation of average pay in selected NACE sections from the average pay in Tarnów in 2015</i>	26	72
<i>Average monthly income gained from retirement pay or pension</i>	27	73
<i>Children in pre-primary education establishment per 1 thous. children aged 3-5 in Tarnów</i>	28	75
<i>The number of pupils and students in primary and lower secondary schools for children and youth in Tarnów.....</i>	29	76
<i>Structure of students in upper secondary schools in Tarnów by type of schools</i>	30	76
<i>Places and children in care in nurseries in Tarnów per 100 children aged 0-2</i>	31	78
<i>Share of beneficiaries of community social welfare in total population ...</i>	32	79
<i>Foster families and children in these families in Tarnów</i>	33	80
<i>Structure of value of family benefits paid in Tarnów in 2015</i>	34	81
<i>Share of children up to the age of 17, for whom parents received family benefit in total number of children at this age in Tarnów</i>	35	82
<i>Audience in fixed cinemas, museum visitors as well as readers in Tarnów per 1 thous. population</i>	36	85
<i>Structure of bed places in tourist accommodation facilities in Tarnów ...</i>	37	85
<i>Consumption of water and gas per capita in Tarnów.....</i>	38	86
<i>Consumption of water and gas per capita.....</i>	39	87
<i>Consumption of electricity per capita in Tarnów.....</i>	40	88
<i>Consumption of electricity per capita</i>	41	88
<i>Average useful floor area of dwelling per person and average number of persons per dwelling in Tarnów</i>	42	90
<i>Average number of persons per room in Tarnów</i>	43	90
<i>Average useful floor area of dwelling per person</i>	44	91
<i>Average number of persons in dwelling</i>	45	91

	No.	Page
GRAPHS (cont.)		
<i>Average useful floor area of dwelling as well as average number of rooms in dwelling in Tarnów</i>	46	92
<i>Average useful floor area of dwelling and average number of rooms in dwelling</i>	47	92
<i>Dwellings fitted with sanitary and technical installations in 2015</i>	48	93
<i>Structure of dwellings completed by forms of ownership in 2015</i>	49	94
<i>Dwellings completed in Tarnów</i>	50	95
<i>Structure of dwellings completed by forms of construction in 2015</i>	51	95
<i>Average useful floor area of dwelling completed in Tarnów</i>	52	96
<i>Dwellings completed and average useful floor area of dwelling completed in 2015.....</i>	53	97
<i>Housing construction activity in Tarnów</i>	54	97
<i>Emission of gaseous pollutants from plants especially noxious in Tarnów</i>	55	98
<i>Emission of particulates from plants especially noxious in Tarnów</i>	56	99
<i>Structure of industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground in Tarnów.....</i>	57	101
<i>Waste generated during the year per 1 km².....</i>	58	103
<i>Waste from households per capita</i>	59	103
<i>Sold production of industry per capita</i>	60	106
<i>Structure of revenues of cities with powiat status by kind in 2015</i>	61	107
<i>Share of selected taxes in own revenue of Tarnów</i>	62	107
<i>EU funds in revenues of cities with powiat status per capita</i>	63	109
<i>Dynamics of investment expenditure of cities with powiat status</i>	64	110
<i>Dynamics of selected expenditure of Tarnów by division</i>	65	111
<i>Revenue and expenditure per capita in cities with powiat status in 2015</i>	66	112
<i>Entities of the national economy recorded in the REGON register in Tarnów</i>	67	114
<i>Entities of the national economy per 10 thous. working age population</i>	68	114
<i>Structure of entities of the national economy by legal forms in 2015</i>	69	115
<i>Structure of entities of the national economy by sectors of conducted activity in Tarnów in 2015</i>	70	116
<i>Structure of entities of the national economy by sections in Tarnów in 2015</i>	71	116
<i>Newly registered and deregistered entities by kind of conducted activity in Tarnów in 2015</i>	72	119

	No.	Page
GRAPHS (cont.)		
<i>Survivorship of entities of the national economy recorded in the REGON register in 2009</i>	73	120
<i>Normalized diagnostic features in 2015 (Tarnów and Bielsko-Biała)</i>	74	122
<i>Normalized diagnostic features in 2015 (Tarnów and Nowy Sącz)</i>	75	123
<i>Normalized diagnostic features in 2015 (Tarnów and Chełm)</i>	76	123
<i>Population of gminas bordering Tarnów</i>	77	128
<i>Net of permanent migration in gminas bordering Tarnów</i>	78	129
<i>Median of age in gminas bordering Tarnów</i>	79	130
<i>Entities of the national economy recorded in the REGON register per 10 thous. working age population in gminas bordering Tarnów</i>	80	131
<i>Dwellings completed in gminas bordering Tarnów</i>	81	132
<i>CIT and PIT income taxes per capita in gminas bordering Tarnów</i>	82	133
<i>Own revenue per capita in gminas bordering Tarnów</i>	83	134
<i>Share of own revenue in total revenue in gminas bordering Tarnów</i>	84	135
<i>Share of investment expenditure in total expenditure in gminas bordering Tarnów</i>	85	136
SCHEMES		
<i>Vital statistics and migrations in 2015</i>	1	30
<i>Labour market in 2015</i>	2	32
<i>Wages and salaries in 2015</i>	3	33
<i>Education in 2015/2016 school year</i>	4	35
<i>Health care, social welfare in 2015</i>	5	36
<i>Culture in 2015</i>	6	37
<i>Municipal infrastructure in 2015</i>	7	38
<i>Dwelling stocks in 2015</i>	8	39
<i>Housing in 2015</i>	9	40
<i>Budget of the city in 2015</i>	10	42
<i>Economic activity in 2015</i>	11	44
MAP		
<i>Suburban area of Tarnów</i>	1	125

In English: preface and contents

UWAGI OGÓLNE

1. Dane dla województwa małopolskiego, powiatów i gmin przedstawiono w podziale administracyjnym według stanu na dzień 31 XII 2015 r.
2. Dane prezentowane są w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności - PKD 2007, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885 z późn. zm.), w miejsce stosowanej dotychczas klasyfikacji PKD 2004.
3. W publikacji zastosowano przyporządkowania sekcji do sektorów ekonomicznych:

Oznaczenie literowe	Nazwa sekcji
I SEKTOR EKONOMICZNY	
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
II SEKTOR EKONOMICZNY	
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
III SEKTOR EKONOMICZNY	
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
IV SEKTOR EKONOMICZNY	
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
V SEKTOR EKONOMICZNY	
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa

4. Z dniem 1 sierpnia 2012 r. zmienił się sposób identyfikacji szkół i placówek oświatowych prowadzonych przez osoby fizyczne lub osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego. Dotychczas nadawane tym podmiotom 14-cyfrowe numery identyfikacyjne REGON jednostek lokalnych były zastępowane 9-cyfrowymi numerami jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej, co miało wpływ na znaczny wzrost liczby nowo zarejestrowanych podmiotów w sekcji Edukacja. Należy podkreślić, że wymieniony wzrost jest związany ze zmianą sposobu identyfikacji szkół i placówek oświatowych w rejestrze REGON, co oznacza, że nie powinien być identyfikowany z utworzeniem nowych szkół i placówek oświatowych.
5. Przy przeliczeniach na 1 mieszkańca danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczeniach danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku - według stanu w dniu 30 VI.
6. Ilekroć mowa o badanych miastach na prawach powiatu zjawisko dotyczy miast na prawach powiatu o liczbie ludności od 63 tys. do 173 tys., które przed zmianami administracyjnymi w 1999 r. były miastami wojewódzkimi.
7. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.
8. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.
9. Niektóre dane zostały podane na podstawie informacji nie ostatecznych lub szacunkowych i mogą różnić się od danych prezentowanych w poprzednich edycjach opracowania.
10. W legendzie mapy cyfry w nawiasach oznaczają liczbę gmin.
11. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami.
12. Dane prezentowane dla podregionów i powiatów odpowiadają poziomowi 3 i 4 Nomenklatury Jednostek Terytorialnych dla Celów Statystycznych (NTS), opracowanej na podstawie wspólnej Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), obowiązującej w krajach Unii Europejskiej,

zgodnie z Rozporządzeniem (WE) Nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 V 2003 r. (Dz. Urz. UE L 154 z 21 VI 2003 r.) z późniejszymi zmianami. NTS obowiązująca od 1 I 2015 r. wprowadzona została rozporządzeniem Rady Ministrów zmieniającym rozporządzenie w sprawie Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów statystycznych (NTS) z dnia 3 XII 2014 r. (Dz.U.2014 poz. 1992) w miejsce obowiązującej do 31 XII 2014 r.

Podregiony (poziom 3) grupują jednostki szczebla powiatowego następująco:

- Podregion krakowski obejmuje *powiaty*: bocheński, krakowski, miechowski, myślenicki, proszowicki, wielicki;
- Podregion m. Kraków: *miasto na prawach powiatu*: Kraków;
- Podregion nowosądecki *powiaty*: gorlicki, limanowski, nowosądecki, *miasto na prawach powiatu*: Nowy Sącz;
- Podregion nowotarski *powiaty*: nowotarski, suski, tatrzański;
- Podregion oświęcimski *powiaty*: chrzanowski, olkuski, oświęcimski, wadowicki;
- Podregion tarnowski *powiaty*: brzeski, dąbrowski, tarnowski, *miasto na prawach powiatu*: Tarnów.

13. Do ustalenia lokaty gminy lub powiatu w zależności od rodzaju wskaźnika dane porządkowane były: ↓ malejąco, lub ↑ rosnąco. Dla przejrzystości rankingu wartości najwyższe i najniższe oznaczono kolorami; kolorem czerwonym (ostatnia lokata) i kolorem zielonym (pierwsza lokata). Do ustalenia lokat przyjęto dokładniejsze wartości wskaźników niż podane w tablicach. Gminy lub powiaty, dla których wskaźnik przyjął identyczną wartość otrzymały taką samą lokatę. Następne gminy lub powiaty otrzymały kolejną lokatę, w związku z tym, liczba lokat może być mniejsza niż liczba gmin lub powiatów.

Do utworzenia lokat posłużyły typy cech statystycznych: stymulanta i destymulanta.

Stymulanta (S) – cecha, której wyższa wartość ma pozytywny wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy badanej jednostki terytorialnej.

Destymulanta (D) – cecha, której wyższa wartość ma negatywny wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy badanej jednostki terytorialnej.

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – (PKD 2007)

Skrót	pełna nazwa
	Sekcje
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

UWAGI METODYCZNE

Dane z zakresu demografii są prezentowane na podstawie:

- a) dokonywanych przez GUS bilansów stanu i struktury ludności zamieszkałej na terenie gminy. Bilanse ludności sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu:
 - zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych,
 - różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące na terenie gminy a liczbą osób czasowo nieobecnych uzyskiwanej z cyklicznie przeprowadzanych badań.
- b) rejestrów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych - o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały (od 2006 r. źródłem tych danych jest rejestr PESEL – Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności);
- c) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego - o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
- d) sprawozdawczości sądów o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach;
- e) wyników badania GUS dotyczącego stanu i struktury ludności zameldowanej na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. - ponad 2 miesiące). Badanie to jest prowadzone cyklicznie według stanu w dniu 31 XII każdego roku.

Do bilansów ludności od 2010 r. za podstawę przyjęto wyniki ostatniego spisu powszechnego ludności NSP 2011. W edycjach informatora przed 2013 r. podstawę bilansu ludności stanowiły wyniki NSP 2002, dlatego niektóre wskaźniki dla 2010 r. i 2011 r. mogą różnić się od tych z wcześniejszych opracowań.

Dane o stanie i strukturze ludności prezentuje się według miejsca zamieszkania. **Do ludności** w danej jednostce administracyjnej **zalicza się** ludność:

- zameldowaną na pobyt stały i rzeczywiście tam zamieszkałą,
- mieszkającą stale bez zameldowania (*według deklaracji z ostatniego spisu powszechnego*)
- oraz ludność przebywającą tam czasowo - zameldowaną na pobyt czasowy ponad 3 miesiące.

Ludność zameldowana na pobyt stały w danej jednostce administracyjnej, ale mieszkająca w innej jednostce (zameldowana w niej na pobyt czasowy), ujmowana jest do ludności tej jednostki, w której jest zameldowana na pobyt czasowy.

Do ludności w danej jednostce administracyjnej nie zalicza się cudzoziemców, czyli osób nie mających w Polsce stałego pobytu, a przebywających tu czasowo, natomiast stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą zaliczani są do ludności tej jednostki administracyjnej, w której są zameldowani na pobyt stały.

Roczny przyrost ludności stanowi sumę przyrostu naturalnego i salda migracji stałej w danym roku oraz różnicy (rok do roku poprzedniego) w saldzie migracji czasowej wewnętrznej. Badanie migracji czasowych nie jest obserwacją ciągłą (jak to ma miejsce w przypadku badań ruchu naturalnego i migracji stałych). Jego wyniki wykazują liczbę osób zameldowanych na pobyt czasowy oraz liczbę osób czasowo nieobecnych w danej gminie według stanu w dniu 31 XII danego roku.

Ekonomiczne grupy wieku:

- wiek przedprodukcyjny - mężczyźni i kobiety w wieku 0 -17 lat;
- wiek produkcyjny - mężczyźni w wieku 18 - 64 lata, kobiety w wieku 18 - 59 lat:
 - mobilny (18 - 44 lata mężczyźni i kobiety),
 - niemobilny (45 - 64 lata mężczyźni i 45 - 59 lat kobiety),
- wiek poprodukcyjny - mężczyźni w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety w wieku 60 lat i więcej.

Współczynnik obciążenia demograficznego – oznacza liczbę ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Dane o ruchu naturalnym ludności w podziale terytorialnym opracowano:

- małżeństwa - według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (w przypadku, gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjęto miejsce zameldowania żony przed ślubem);
- rozwody - według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo o rozwód (w przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszkała za granicą, przyjęto miejsce zamieszkania współmałżonka; jeżeli oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa mieszkali za granicą, takich przypadków nie uwzględnia się);
- separacje - według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszkała za granicą, przyjęto miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron przyjmuje się miejsce zamieszkania męża; jeżeli oboje małżonkowie w momencie wniesienia powództwa mieszkali za granicą, takich przypadków nie uwzględnia się);
- urodzenia - według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka;
- zgony - według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Dane o małżeństwach uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Od 1999 r. - na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) - w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa, podlegające prawu wewnętrznemu Kościoła lub Związku Wyznaniowego, zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Instytucja separacji została wprowadzona na mocy ustawy z dnia 21 maja 1999 r. (Dz. U. Nr 52, poz. 532), od 16 XII 1999 r. Orzeczenie separacji ma skutki takie jak rozwiązanie małżeństwa przez rozwód, z dwoma wyjątkami:

- małżonek pozostający w separacji nie może zawrzeć małżeństwa,
- na zgodne żądanie małżonków sąd orzeka o zniesieniu separacji.

Współczynnik umieralności – liczba zgonów na 1 tys. ludności.

Współczynnik dynamiki demograficznej – relacja liczby urodzeń do liczby zgonów.

Gęstość zaludnienia to miara zagęszczenia ludności na określonym terytorium w danym momencie czasu - wyrażona w osobach na 1 km².

Współczynnik feminizacji to liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn.

Współczynnik dzietności ogólny oznacza liczbę dzieci, które urodziłyby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15-49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie.

Mediana wieku (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

Przez **migracje wewnętrzne** rozumie się zmiany miejsca pobytu (stałego lub czasowego) w kraju, polegające na przekroczeniu granicy jednostki administracyjnej w celu osiedlenia się. Informacje te nie obejmują zmian adresu w obrębie tej samej gminy z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na miasto i wieś. Do migracji wewnętrznych zalicza się także przemeldowanie z pobytu czasowego na pobyt stały w danej miejscowości, jeżeli poprzednie miejsce pobytu stałego znajdowało się w innej gminie.

Saldo migracji stałej stanowi różnicę między nowymi zameldowaniami na pobyt stały i wymeldowaniami z pobytu stałego ludności.

Migracje czasowe na okres ponad 3 miesiące - zaprezentowane zostały na podstawie wyników cyklicznego badania ludności zameldowanej na pobyt czasowy oraz ludności (stałych mieszkańców gminy) nieobecnej w związku z pobytem czasowym w innej gminie w kraju, lub za granicą. Źródłem tych informacji są gminne zbiory ewidencji ludności.

Osoby starsze¹ to ludność w wieku 60 lub 65 lat i więcej. W opracowaniach ONZ stosuje się dla kobiet i mężczyzn wiek jednolity - 65 lat i więcej i taki wiek przyjęto w niniejszym opracowaniu.

¹ Na podstawie <http://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/853,pojecie.html>

Wskaźnik starości² to relacja liczby ludności w starszym wieku (65 lat i więcej) do liczby dzieci i młodzieży w wieku poniżej 20 lat. Im wyższa jego wartość tym starsze społeczeństwo.

Przeciętne trwanie życia³ w danym roku wyraża średnią liczbę lat, jakiej dożył statystyczny mężczyzna i statystyczna kobieta, którzy zmarli w danym roku. Dzieci urodzone w danym roku mają szansę żyć o kilka lat dłużej, z uwagi na obserwowany proces poprawy stanu zdrowia ludności.

Do **pracujących według faktycznego miejsca pracy** zalicza się osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, pracodawców i pracujących na własny rachunek, a także osoby wykonujące pracę nakładczą, agentów, członków spółdzielni produkcji rolniczej. Liczba pracujących podana jest według faktycznego miejsca pracy bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Dane dotyczące **przeciętnego zatrudnienia** ujmują wyłącznie zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, w przeliczeniu na pełnozatrudnionych. Dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia nie ujmują zatrudnionych w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, a także osób zatrudnionych za granicą, w fundacjach, stowarzyszeniach i innych organizacjach.

Dane dotyczące wychowania przedszkolnego i szkół podano według stanu na początku roku szkolnego, dane o absolwentach na koniec poprzedniego roku szkolnego.

Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują: szkoły podstawowe, gimnazja, zasadnicze szkoły zawodowe i szkoły przysposabiające do pracy zawodowej specjalne, licea ogólnokształcące, uzupełniające licea ogólnokształcące i szkoły artystyczne nie dające uprawnień zawodowych, licea profilowane, technika, technika uzupełniająca i szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe.

Szkoły policealne, kształcące w formie dziennej, wieczorowej lub zaocznej obejmują szkoły dla młodzieży i dla dorosłych.

Szkoły dla dorosłych, kształcące w formie dziennej, wieczorowej i zaocznej

² Na podstawie <http://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/55.pojecie.html>

³ Publikacja GUS <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/trwanie-zycia/trwanie-zycia-w-2015-r-.2.10.html>

obejmują licea ogólnokształcące, uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych i technika uzupełniające.

Dane o **praktykach lekarskich** obejmują te podmioty, które świadczą usługi zdrowotne w ramach środków publicznych.

Zgodnie z przyjętą przez resort zdrowia metodologią liczenia **łóżek w szpitalach**, liczba ta podana została łącznie z łózkami dla noworodków i inkubatorami. Do 2008 r. dane o łózkach w szpitalach ogólnych wykazywano bez miejsc (łóżek i inkubatorów) dla noworodków oraz miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych.

Zasilek okresowy – przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Zasilek stały – wypłacany jest z tytułu całkowitej niezdolności do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności.

Dane dotyczące **liczby obiektów turystycznych i miejsc noclegowych** podano według stanu na dzień 31 lipca, a pozostałe w okresie od stycznia do grudnia.

Baza noclegowa turystyki nie obejmuje pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych.

Stan zasobów mieszkaniowych jak i niektóre informacje charakteryzujące warunki mieszkaniowe przedstawiono na podstawie wtórnego opracowania statystycznego: Bilansu Zasobów Mieszkaniowych za 2014 r. (według stanu w dniu 31 grudnia).

Ścieki przemysłowe – są to ścieki niebędące ściekami bytowymi albo wodami opadowymi lub roztopowymi, powstałe w związku z prowadzoną przez zakład działalnością gospodarczą odprowadzane urządzeniami kanalizacyjnymi tego zakładu.

Ścieki komunalne – są to ścieki bytowe (ścieki z budynków mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego oraz użyteczności publicznej, powstające w wyniku ludzkiego metabolizmu lub funkcjonowania gospodarstw domowych) lub mieszanina ścieków bytowych ze ściekami przemysłowymi oraz wodami opadowymi lub roztopowymi, odprowadzone urządzeniami służącymi do realizacji zadań własnych gminy w zakresie kanalizacji i oczyszczania ścieków komunalnych.

Oczyszczalnie ścieków komunalnych obejmują oczyszczalnie pracujące na sieci kanalizacyjnej. Nie są objęte badaniami statystycznymi oczyszczalnie przydomowe (pryzagrodowe).

Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków to szacunkowa liczba ludności miast i wsi korzystająca z sieci kanalizacyjnej, z której ścieki poddane są procesom oczyszczania w oczyszczalniach ścieków pracujących na tej sieci (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Statystycznej Dotyczącej Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska Dz. U. 1999, Nr 25 poz.218).

Dane o **emisji z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza** pochodzą z corocznej sprawozdawczości GUS i dotyczą zanieczyszczeń wprowadzonych w sposób zorganizowany (tzn. z wszelkiego rodzaju urządzeń technologicznych i grzewczych za pośrednictwem emitorów – kominów, wyrzutni wentylacyjnych) oraz w sposób niezorganizowany (z hal, składowisk, w toku przeladunku substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych itp.). Należy podkreślić, że wyniki tego badania nie charakteryzują całkowitej emisji zanieczyszczeń powietrza, lecz dotyczą sektora energetyczno-przemysłowego decydującego o skali i strukturze emisji (60-70%).

Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do ich pozbycia się jest zobowiązany. Informacje o odpadach za lata 2000-2012 opracowane zostały w oparciu o Ustawę z dnia 27 IV 2001 r. o odpadach. Dane o odpadach za rok 2013 i 2014 opracowano w oparciu o Ustawę z dnia 14 XII 2012 r. o odpadach (DZ. U. z 2013 r. poz. 21). Dane dotyczące **odpadów odzyskanych i unieszkodliwionych** od 2014 r. obejmują odpady zagospodarowane przez wytwórcę we własnym zakresie. Dane za lata poprzednie dotyczą odpadów odzyskanych i unieszkodliwionych zarówno we własnym zakresie, jak i przekazanych innym odbiorcom w celu odzysku lub unieszkodliwienia.

Odpady komunalne są to odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych, pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających gospodarstwach domowych.

Formami ochrony przyrody według Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. 2009, Nr 151, poz.1220 z późn. zm.) są parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki

ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Targowiska – wyodrębnione tereny lub budowle (plac, ulica, hala targowa) ze stałymi, względnie sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu, codziennie lub w wyznaczone dni tygodnia.

Targowiska sezonowe – są to place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

W ramach PKD 2007 wyodrębniono „**Przemysł**” jako dodatkowe grupowanie, które obejmuje sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Prezentowane dane dotyczą podmiotów o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Wartość **produkcji sprzedanej przemysłu** przedstawiono w bieżących cenach bazowych.

Cena bazowa definiowana jest jako kwota pieniędzy otrzymywana przez producenta od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi) pomniejszona o podatki od produktu oraz ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymywane do produktu.

Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług (od produktów krajowych i z importu), podatki i cła od importu (łącznie z podatkiem akcyzowym) oraz inne podatki od produktów, jak podatek akcyzowy od produktów krajowych.

Podmioty gospodarki narodowej to osoby prawne, jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą – w rejestrze REGON jest to osoba fizyczna będąca przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2010 r. Nr 220, poz.1447, z późn. zm.) i inna osoba fizyczna prowadząca działalność na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku oraz osoba fizyczna prowadząca indywidualne gospodarstwo rolne.

Sektor własnościowy – pojęcie stosowane w metodologii rejestru REGON pozwalające grupować podmioty gospodarki narodowej z punktu widzenia prawa własności. Wyróżnia się:

- **sektor publiczny** – mienie zaliczanych do niego podmiotów w całości lub w przeważającej części należy do Skarbu Państwa, państwowych osób prawnych, jednostek samorządu terytorialnego lub samorządowych osób prawnych,
- **sektor prywatny** – mienie zaliczanych do niego podmiotów w całości lub w przeważającej części należy do prywatnych właścicieli – krajowych osób fizycznych, pozostałych krajowych jednostek prawnych lub osób zagranicznych.

Spółka handlowa – spółka, której utworzenie, organizację, funkcjonowanie, rozwiązywanie, łączenie, podział, przekształcenie reguluje Kodeks spółek handlowych. Spółki handlowe dzielą się na osobowe (jawne, partnerskie, komandytowe, komandytowo-akcyjne) i kapitałowe (akcyjne, z ograniczoną odpowiedzialnością). Mają one obowiązek uzyskania wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego.

Spółka cywilna – stosunek zobowiązaniowy łączący strony (wspólników), przez który wspólnicy zobowiązują się dążyć do osiągnięcia wspólnego celu gospodarczego przez działanie w sposób oznaczony, w szczególności przez wniesienie wkładów. Wkłady wspólników mogą przybrać różne formy, ale muszą mieć wartość majątkową. Spółka ta jest jednostką organizacyjną niebędącą osobą prawną, której ustawa nie przyznała zdolności prawnej, a zatem nie jest podmiotem prawa. Przedsiębiorcami w rozumieniu przepisów o działalności gospodarczej są wspólnicy spółki cywilnej. Spółka cywilna podlega wpisowi do rejestru REGON.

Podmioty według liczby pracujących:

- do 9 osób,
- od 10 do 49 osób,
- powyżej 49 osób.

Budżety jednostek samorządu terytorialnego

Podstawę prawną gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego w latach 2010-2015 stanowiła ustawa z dnia 27 VIII 2009 r. o finansach publicznych

(tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 885 z późniejszymi zmianami) oraz ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego z dnia 13 XI 2003 r. (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 513 z późniejszymi zmianami).

Dane o dochodach i wydatkach budżetowych według rodzajów i działów opracowano zgodnie ze szczegółową klasyfikacją obowiązującą na mocy rozporządzeń Ministra Finansów z lat 2010-2015.

Podatek dochodowy CIT i PIT wchodzący w skład dochodów własnych oznacza udział w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa, tj. w podatku dochodowym od osób prawnych (CIT) i od osób fizycznych (PIT).

Kategoria dotacji §§ 200 i 620 obejmuje dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych nie podlegających zwrotowi lub płatności w ramach budżetu środków europejskich.

Do środków z Unii Europejskiej i innych źródeł niepodlegających zwrotowi zalicza się:

- środki pochodzące z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rybackiego oraz środków finansujących Wspólną Politykę Rolną,
- niepodlegające zwrotowi środki z pomocy udzielonej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA).

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Liczba mieszkańców Tarnowa zmniejsza się stopniowo od 1997 r. Według szacunków GUS liczba ta w końcu 2015 r. wynosiła 110,6 tys., i w porównaniu z końcem 2014 r. zmniejszyła się o 0,7%. W odniesieniu do maksimum w 1996 r. (122,4 tys.) ubyło 9,6% mieszkańców miasta. Ostatnia, opracowana w 2014 r. prognoza ludności do 2050 r., przewiduje, że w najbliższych latach roczne tempo spadku liczby ludności Tarnowa utrzyma się na dotychczasowym poziomie, a wzrośnie po 2020 r. W grudniu 2015 r. ludność Tarnowa stanowiła ponad 3% ogółu mieszkańców województwa.

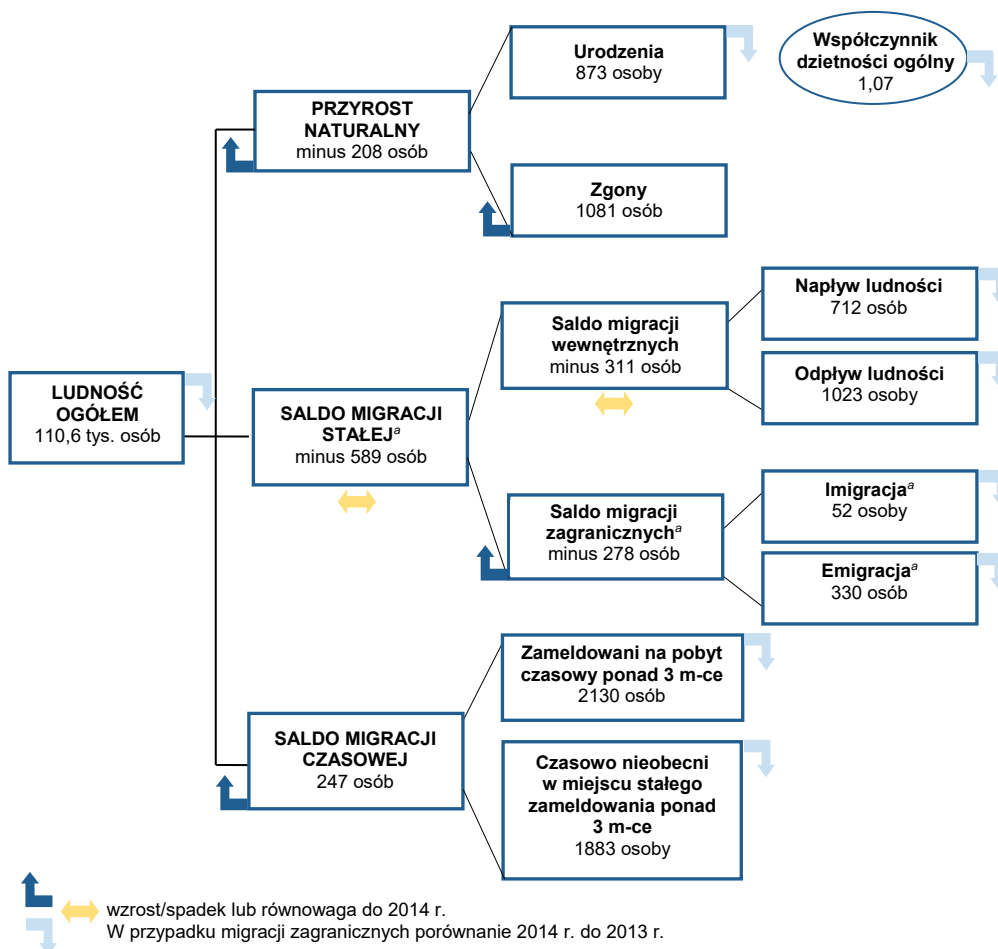
Liczba mieszkańców miasta zmniejsza się w wyniku ujemnego przyrostu naturalnego, a w jeszcze większym stopniu z powodu ujemnego salda migracji stałej. W 2015 r. znaczna liczba zgonów przewyższyła liczbę urodzeń, stąd ujemny przyrost naturalny - minus 208 osób.

Nadwyżka wymeldowań nad zameldowaniami na pobyt stały była w 2015 r. taka sama jak w 2014 r., niemniej głęboko ujemne saldo migracji stałej utrzymuje się w Tarnowie od ponad dekady. W 2015 r. zmniejszyła się liczba zameldowań oraz wymeldowań tak w migracjach wewnętrznych jak i zagranicznych⁴. W ruchu wewnętrznym od końca lat 80-tych utrzymuje się znacznie wyższy odpływ mieszkańców Tarnowa na wieś, niż do innych miast. W tym miejscu należy wspomnieć, że zgodnie z metodologią w liczbie mieszkańców miasta są ujęci emigranci przebywający za granicą czasowo oraz osoby mieszkające poza Tarnowem, które nie dokonały formalnego zgłoszenia zmiany miejsca zamieszkania. Zatem realnie w Tarnowie jest jeszcze mniej mieszkańców niż wynika to z szacunków GUS.

Drugim obok depopulacji niekorzystnym zjawiskiem demograficznym w Tarnowie jest wysokie tempo starzenia się ludności. Proces ten postępuje z dwóch stron tzw. piramidy wieku. Utrzymuje się od wielu lat relatywnie niska liczba urodzeń, nazywana przez demografów „depresją urodzeniową”, co jest skutkiem obniżenia się wskaźnika dzietności kobiet. W Tarnowie w 2015 r. jego poziom był nieznacznie niższy niż w 2014 r. niemniej nadal stanowił około połowy wartości optymalnej zapewniającej prostą zastępowalność pokoleń i stabilny rozwój demograficzny. Z drugiej strony wzrasta liczba osób starszych w związku z wydłużaniem się życia. Od kilku lat zmniejsza się także populacja Tarnowian w wieku produkcyjnym.

⁴ Zgodnie z tablicą bilansową- migracje zagraniczne porównano do 2013 r.

Rys. 1 Ruch naturalny i migracje w 2015 r.

^a Dane zgodne z tablicą bilansową uwzględniającą migracje zagraniczne za 2014 r.

Dynamikę procesu starzenia się mieszkańców Tarnowa wyraża wskaźnik starości, oznaczający relację liczby ludności w starszym wieku (65 lat i więcej) do liczby dzieci i młodzieży w wieku poniżej 20 lat. W ostatniej dekadzie XX wieku wskaźnik ten kształtował się na poziomie od 0,24 do 0,40, natomiast w ostatnich 5 latach wynosił od 0,78 w 2010 r. do poziomu 1,02 w 2015 r. Zatem w Tarnowie liczba osób w wieku 65+ przewyższyła liczbę dzieci i młodzieży w wieku poniżej 20 lat.

Pogarszanie się struktury ludności miasta według wieku – poza procesem starzenia się mieszkańców, przyspiesza także emigracja. Jak wykazują wyniki spisów powszechnych ponad 75% osób zmieniających miejsce zamieszkania jest w wieku produkcyjnym mobilnym (18-44 lata), a dalsze 10% w wieku produkcyjnym

niemobilnym. Tarnowianie statystycznie byli najstarszymi mieszkańcami województwa małopolskiego z medianą wieku 42 lata.

W 2015 r. odnotowano ponowny spadek liczby nowo zawieranych małżeństw, po minimalnym ich wzroście w roku ubiegłym. Liczba orzeczonych rozwodów nieznacznie wzrosła powracając do stanu z 2010 r. Liczba separacji utrzymała się na takim samym poziomie co w ubiegłym roku. Spadkowa tendencja w tym zakresie utrzymuje się w Tarnowie od 2011 r.

Wśród ludności Tarnowa narasta utrzymująca się od wielu lat dysproporcja płci. W końcu 1995 r. na 100 mężczyzn przypadało 109 kobiet (współczynnik feminizacji 109), a w końcu 2015 r. ten współczynnik wynosił 112. Jedną z przyczyn pogłębiania się tej dysproporcji jest zjawisko „nadumieralności” mężczyzn. Mimo znaczącego spadku w ostatnich latach (w porównaniu do początku wieku) wskaźników zgonów mężczyzn w wieku 55-69 lat, wskaźniki zgonów kobiet w tym wieku były dwukrotnie niższe, a w tym w przedziale wieku 55-59 lat trzykrotnie niższe w porównaniu z częstością zgonów mężczyzn.

RYNEK PRACY

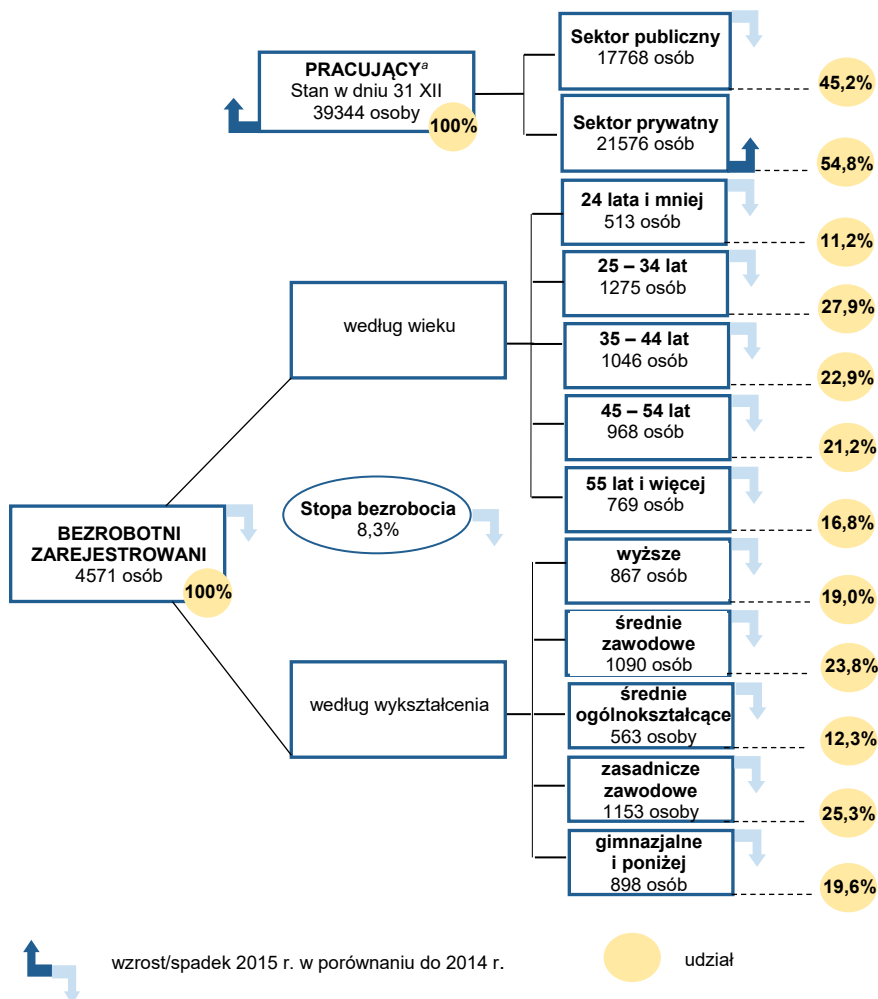
Na koniec 2015 r. w Tarnowie pracowało 39,3 tys. osób, tj. 5,3% ogólnej liczby pracujących w województwie małopolskim. Od 2009 r. obserwuje się systematyczny spadek liczby pracujących (wyjątek stanowił 2010 r.), a w 2015 r. w porównaniu do 2010 r. liczba pracujących zmniejszyła się o 2,7 tys. osób.

Ponad połowa osób (54,8%) pracowała w jednostkach sektora prywatnego. Dla porównania w Krakowie i Nowym Sączu pracownicy sektora prywatnego stanowili odpowiednio 68,6% i 68,7% ogółu pracujących w tych miastach.

Uwzględniając sektory gospodarki w strukturze pracujących najliczniejszą grupę stanowili pracownicy usług (sektory ekonomiczne: III, IV, V), których udział w ogólnej liczbie pracujących wyniósł 63,8%. Kolejną grupę stanowili pracownicy przemysłu i budownictwa (II sektor ekonomiczny) - 35,9% ogólnej liczby pracujących. Najmniej osób - 0,3% ogółu pracujących stanowili pracujący w sektorze gospodarczym rolniczym (I sektor ekonomiczny).

W stosunku do 2010 r. odnotowano przesunięcia struktury między sektorami. Udział pracujących w przemyśle (II sektor) zmniejszył się o 1,9 p. proc. Udział pracujących zwiększył się natomiast w usługach o 1,8 p. proc. (w V sektorze o 1,0 p. proc., w sektorze III o 0,8 p. proc.) oraz w rolnictwie (I sektor o 0,2 p. proc.).

Rys. 2 Rynek pracy w 2015 r.

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.

Według stanu w końcu grudnia 2015 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowano 4,6 tys. bezrobotnych mieszkańców miasta, o 792 osoby (o 14,8%) mniej niż w 2014 r. Stopa bezrobocia rejestrowanego oznaczająca udział bezrobotnych w populacji aktywnych zawodowo w końcu 2015 r. kształtowała się na poziomie nieco korzystniejszym niż średnio w województwie i wynosiła 8,3%.

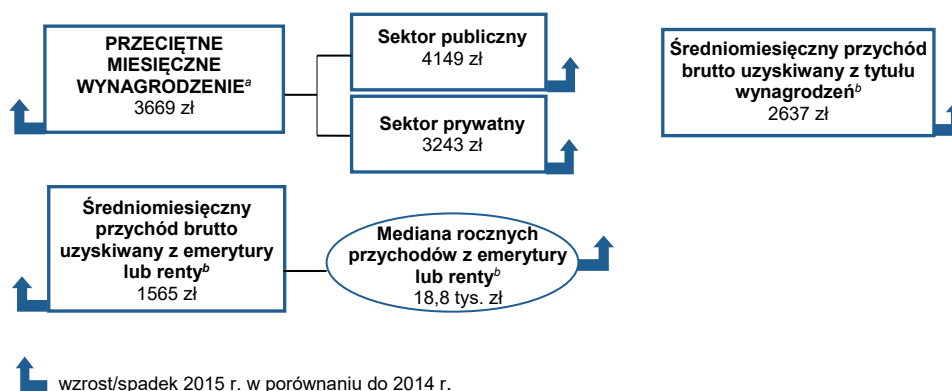
W niekorzystnej sytuacji na rynku pracy byli nadal ludzie młodzi. W końcu 2015 r. ponad 39% bezrobotnych to ludzie młodzi w wieku poniżej 35 lat. Ponad 11% ogółu bezrobotnych w Tarnowie (w liczbach bezwzględnych 0,5 tys.) stanowiły osoby w wieku do 24 lat, czyli wchodzące w „dorosłe” życie po zakończeniu etapu edukacji.

Posiadanie wyższego wykształcenia nie eliminowało osób z populacji bezrobotnych. Takie wykształcenie posiadało 19,0% zarejestrowanych bezrobotnych. W porównaniu do 2010 r. odnotowano ponad 4% spadek liczby osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym. Długotrwałe bezrobocie jest zjawiskiem niekorzystnym o negatywnych skutkach społecznych i ekonomicznych. Bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy stanowili 45,0% ogółu bezrobotnych, w tym co druga osoba poszukiwała pracy dłużej niż 2 lata. Nadal podaż pracy w Tarnowie jest minimalna w odniesieniu do popytu na pracę. Na koniec grudnia 2015 r. wolnych było 266 ofert pracy, tym samym na 1 ofertę przypadało 17 bezrobotnych, w 2010 r. było to 71 osób.

**WYNAGRODZENIA
ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE**

Głównym źródłem utrzymania ludności jest wynagrodzenie, czyli dochody z pracy najmniej. W Tarnowie od 2005 r. przeciętne wynagrodzenie systematycznie wzrasta, najwyższy wzrost odnotowano w latach 2007 i 2008 - ponad 10%.

Rys. 3 Wynagrodzenia w 2015 r.

a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. b Dane Ministerstwa Finansów za 2014 r., wzrost wykazano do 2013 r.

Należy zaznaczyć, że do 2012 r. przeciętna płaca w Tarnowie wzrastała szybciej niż płace w województwie małopolskim, a nawet w Krakowie i Nowym Sączu. W ostatnich dwóch latach tempo wzrostu nieznacznie zmalało i jest zbliżone do przeciętnego w województwie i pozostałych miast na prawach powiatu. Nadal

jednak średnie wynagrodzenie w Tarnowie było niższe niż średnia w województwie. W 2015 r. w Tarnowie w sektorze publicznym przeciętne miesięczne wynagrodzenie wynosiło 4149 zł, a w sektorze prywatnym - 3243 zł.

Najwyższe wynagrodzenie w omawianym okresie wystąpiło w sekcjach: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” - 4723 zł i było wyższe od średniej płacy w Tarnowie o blisko 29% oraz „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” – 4699 zł, tj. o 28% więcej niż średnia płaca ogółem.

Najniżej wynagrodzone były osoby zatrudnione w sekcjach: „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi” (2176 zł) oraz „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca” (2290 zł), co stanowiło odpowiednio ponad 59% i ponad 62% średniej płacy w Tarnowie.

Liczba osób uzyskujących przychody z tytułu emerytury lub renty w 2014 r. w Tarnowie wynosiła 30,0 tys. osób i w porównaniu do 2010 r. odnotowano spadek o 932 osoby. Średniomiesięczny przychód brutto uzyskany z tytułu świadczenia emerytalnego lub rentowego wynosił 1565 zł wobec 1295 zł w 2010 r.

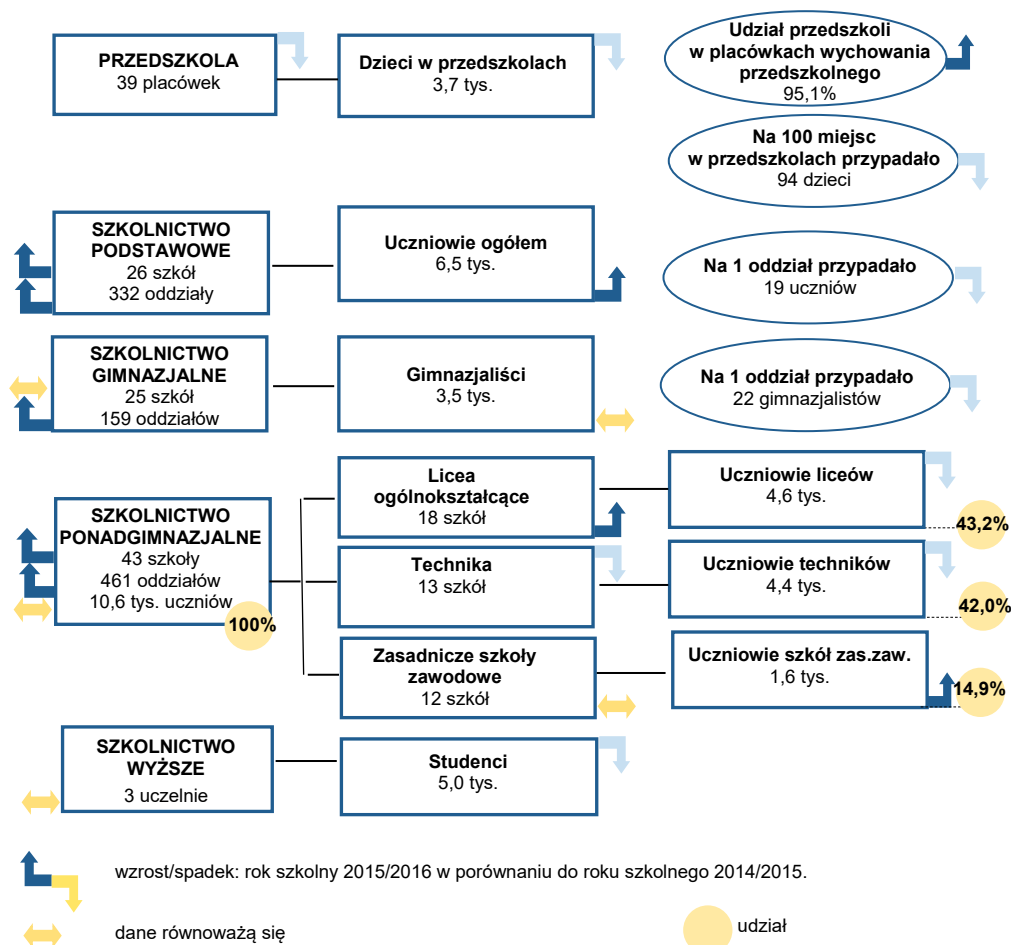
**DOSTĘPNOŚĆ
USŁUG SPOŁECZNYCH**

W omawianym okresie w związku z obniżeniem wieku szkolnego do 6 lat nastąpił spadek placówek wychowania przedszkolnego. W 2015 r. w Tarnowie działało 39 przedszkoli, do których uczęszczało 3,7 tys. dzieci. W przedszkolach na 100 miejsc przypadało 94 dzieci w wieku przedszkolnym, podczas gdy wskaźnik ten w Krakowie i Nowym Sączu wynosił odpowiednio 88 i 86 miejsc.

W związku ze zmianą ustawy o oświacie i wspomnianym obniżeniem wieku szkolnego w 2015 r. wzrosła o 314 liczba uczniów w szkołach podstawowych. Powstało też 21 nowych oddziałów. Na jeden oddział w szkołach podstawowych przypadało 19 uczniów, a w gimnazjach 22 uczniów.

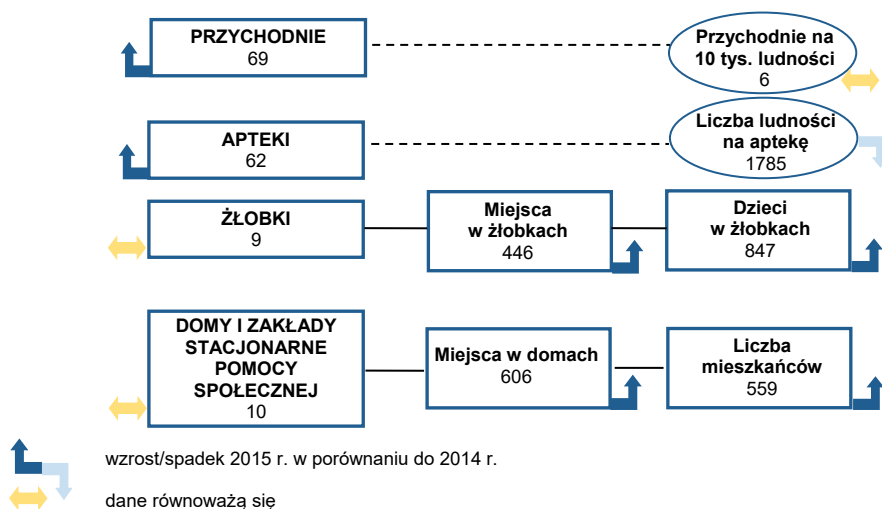
W 43 szkołach ponadgimnazjalnych kształciło się mniej młodzieży niż w roku poprzednim, łącznie 10,6 tys. uczniów. Najpopularniejsze wśród młodzieży były licea ogólnokształcące oraz technika, do których uczęszczało łącznie około 85,2% uczniów wszystkich szkół ponadgimnazjalnych. Systematycznie wzrasta liczba uczniów w szkołach zawodowych a zmniejsza się w liceach, w ostatnim roku również w technikach. Związane jest to z zapotrzebowaniem na rynku pracy oraz z chęcią zdobycia przez młodzież zawodu już w szkole ponadgimnazjalnej.

Rys. 4 Edukacja w roku szkolnym 2015/2016

W trzech tarnowskich uczelniach, tj. Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej, Małopolskiej Wyższej Szkole Ekonomicznej oraz Tarnowskiej Szkole Wyższej studiowało w roku akademickim 2015/2016 łącznie 5,0 tys. studentów, w tym 66% na studiach stacjonarnych. W porównaniu do poprzedniego roku akademickiego odnotowano zmniejszenie ogólnej liczby studentów o 8,5%, a studentów studiów stacjonarnych o 2,2%. Poza wymienionymi dwoma uczelniami funkcjonowały w mieście zamiejscowe ośrodki dydaktyczne trzech uczelni z Krakowa i Nowego Sącza, w których studiowało łącznie 0,4 tys. studentów. Tarnowskie szkoły i uczelnie cieszą się dużym zainteresowaniem uczniów i studentów spoza miasta.

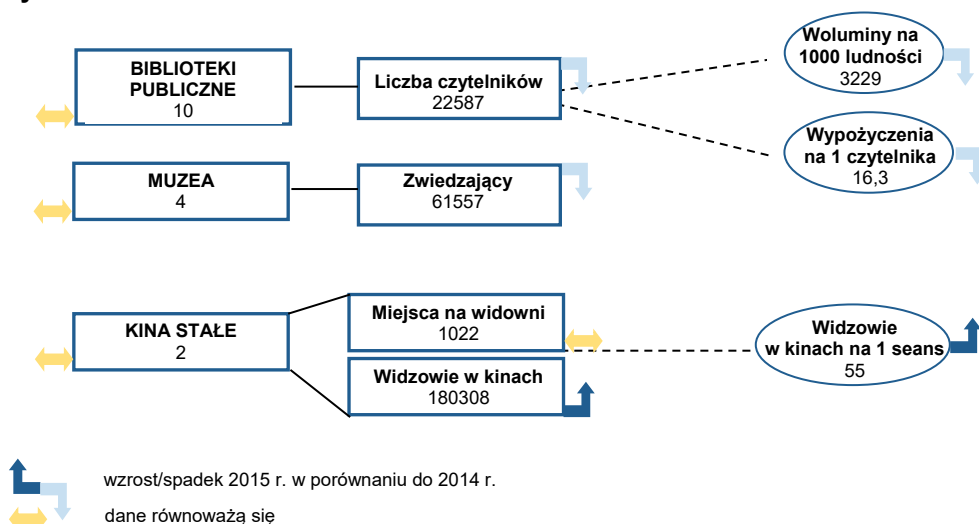
Rys. 5 Ochrona zdrowia, pomoc społeczna w 2015 r.

Starzenie się społeczeństwa, dłuższa przeciętna długość życia to większe zapotrzebowanie na świadczenia opieki zdrowotnej i usługi opiekuńcze. W Tarnobrzegu stwierdzono lepszy niż przeciętnie w województwie małopolskim dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej. Niezmiennie od wielu lat w Tarnobrzegu działają dwa publiczne szpitale ogólne. W 2015 r. w porównaniu z rokiem poprzednim w placówkach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej nastąpił wzrost udzielonych porad ogółem o 4,1%, natomiast spadła o 3,2% liczba porad udzielonych przez lekarzy dentyistów. Poprawie w stosunku do roku poprzedniego uległa dostępność aptek dla mieszkańców Tarnobrzegu (na jedną aptekę przypadało 1785 mieszkańców). Szpitale i placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej świadczą usługi nie tylko dla mieszkańców miasta, ale także dla ludności z otaczających gmin. Odpowiedzią na duże zapotrzebowanie w mieście na opiekę nad najmłodszymi dziećmi było funkcjonowanie 9 żłobków, dzięki czemu na 100 dzieci w wieku 0-2 lat przypadało w Tarnobrzegu 17 miejsc.

W teatrze im. Ludwika Solskiego widzowie mieli do dyspozycji 393 miejsca na widowni w stałej sali. W 2015 r. wystawiono 326 spektakli. W Tarnobrzegu działało 5 galerii, 4 muzea, 2 kina stałe oraz 10 placówek bibliotecznych.

Rys. 6 Kultura w 2015 r.

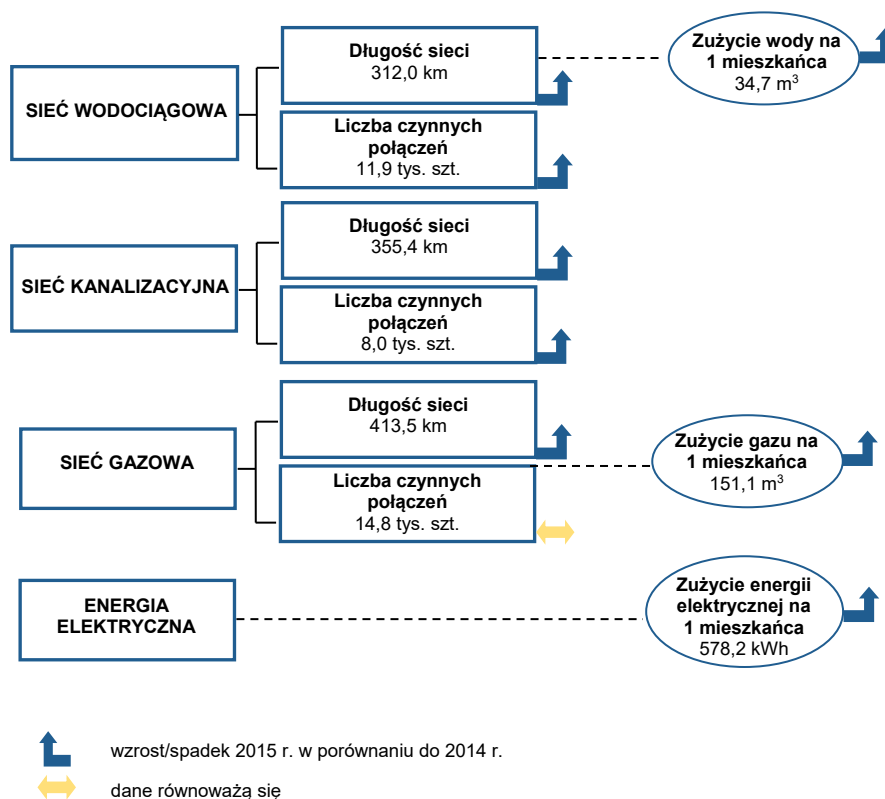
Miasto pełni rolę lokalnego centrum nie tylko wydarzeń kulturalnych, ale także sportowych ciesząc się zainteresowaniem mieszkańców miasta i okolicznych gmin.

Według stanu na koniec lipca 2015 r. funkcjonowało w Tarnowie nadal 12 turystycznych obiektów noclegowych z 880 miejscami, z których skorzystało 42,1 tys. osób, a liczba udzielonych noclegów wynosiła 74,2 tys.

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

Długość sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej nieznacznie wzrosła. Zwiększyła się również ilość czynnych połączeń wodociagowych i kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych, a liczba połączeń gazowych pozostała na niezmienionym poziomie. W porównaniu do roku ubiegłego wzrosło średnie zużycie wody na 1 mieszkańca (w 2015 r. - 34,7 m³) oraz gazu z sieci (151,1 m³). Wzrosło również zużycie energii elektrycznej i wyniosło w 2015 r. - 578,2 kWh. W Tarnowie średnie zużycie wody i gazu z sieci na 1 mieszkańca było wyższe niż przeciętne zużycie w województwie, natomiast średnie zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca było niższe.

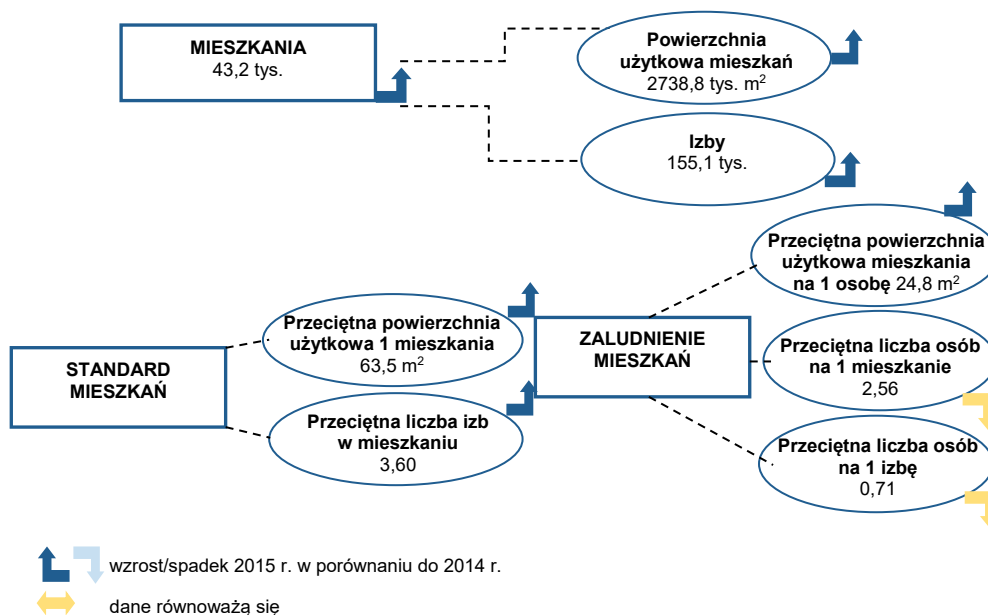
Rys. 7 Infrastruktura komunalna w 2015 r.

ZASOBY MIESZKANIOWE

Zasoby mieszkaniowe Tarnowa na koniec 2015 r. wynosiły 43,2 tys. mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 2738,8 tys. m², w których znajdowało się 155,1 tys. izb (stanowiły 3,8% ogółu mieszkań w województwie). W badanym okresie począwszy od 2005 r. następowała systematyczna poprawa warunków mieszkaniowych mieszkańców Tarnowa, o czym świadczą podstawowe wskaźniki. Przeciętna liczba osób przypadająca na mieszkanie i na izbę malała przy równoczesnym wzroście powierzchni użytkowej mieszkania jaka przypadała na osobę. Na jedno mieszkanie w Tarnowie w 2015 r. przypadało przeciętnie 2,56 osoby, a na jedną izbę 0,71 osoby. Statystyczny mieszkaniec Tarnowa w końcu 2015 r. miał do dyspozycji 24,8 m² powierzchni.

Rys. 8 Zasoby mieszkaniowe w 2015 r.

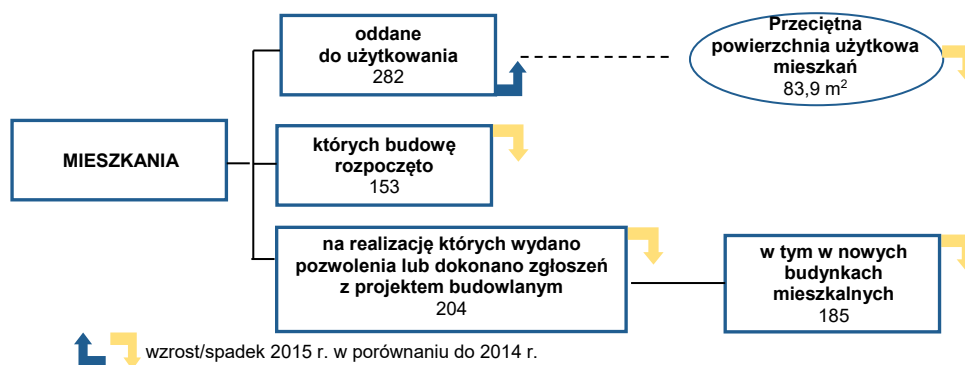
W mieście Tarnowie w latach 2005-2015 uległ też znacznej poprawie standard mieszkań mierzony wielkością mieszkania i liczbą izb oraz wyposażeniem w podstawowe instalacje sanitarno-techniczne. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w końcu 2015 r. wynosiła 63,5 m², jednocześnie mieszkanie posiadało 3,60 izby. W odniesieniu do przeciętnego mieszkania w województwie było mniejsze o 14,5 m² i miało o 0,32 izby mniej. Standard mieszkań Tarnowa pod względem wyposażenia w podstawowe instalacje sanitarno-techniczne był wyższy w porównaniu do mieszkań w województwie.

BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE

W 2015 r. na terenie miasta Tarnowa przekazano do użytkowania 282 mieszkania o łącznej powierzchni 23,7 tys. m², tj. o 77 mieszkań więcej niż w 2014 r. Większość mieszkań (168) zrealizowano w ramach budownictwa indywidualnego oraz komunalnego (88). Ponadto oddano 26 mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem. W pozostałych formach budownictwa podobnie jak przed rokiem nie oddano do użytkowania żadnego mieszkania. Przeciętna powierzchnia użytkowa wybudowanych mieszkań w Tarnowie w 2015 r. wyniosła 83,9 m² i w porównaniu do 2014 r. była mniejsza o 18,2 m².

Wskaźnikiem nasilenia budownictwa mieszkaniowego jest liczba oddanych do użytkowania mieszkań na 1 tys. ludności. Wskaźnik ten w 2015 r. w Tarnowie wynosił 2,5 i był niższy niż średnia wojewódzka. Spadła (o 33,2%) liczba mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych, na których realizację wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszeń z projektem budowlanym oraz spadła liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto (spadek o 11,0%).

Rys. 9 Budownictwo mieszkaniowe w 2015 r.

OCHRONA ŚRODOWISKA

Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza w Tarnowie (aktualnie jest ich na terenie miasta 9) wyemitowały w 2015 r. do atmosfery 12,4 tys. ton zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) i ponad 1246 tys. ton CO₂. W porównaniu do 2014 r. emisja szkodliwych gazów zmniejszyła się o blisko 2 tys. ton, tj. o 13,7%, przy czym najwyższy był wskaźnik spadku emisji tlenków azotu – wyniósł 13,9%. W zakresie emisji gazów cieplarnianych odnotowano w Tarnowie spadek emisji dwutlenku węgla o 103,3 tys. ton, tj. o 7,7%. Dwukrotnie (z 9 do 18 ton/rok) wzrosła jednak w tym czasie emisja metanu. Emisja szkodliwych pyłów z zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska w 2015 r. wyniosła 441 ton (6,1 ton/km²) i zmniejszyła się w skali roku o 11,6%. Ponad 58% tej emisji stanowiły pyły pochodzące ze spalania paliw na terenie zakładów. W urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza zatrzymano i zneutralizowano 23,6 tys. ton zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂), czyli 65,6% wytworzonych (w 2014 r. - 59,6%) oraz 79,2 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych, co stanowiło 99,4% wytworzonych (w 2014 r. - 99,5%).

W 2015 r. całkowite zużycie wody w gospodarce narodowej wyniosło w Tarnowie 16,3 hm³ i w porównaniu z 2014 r. zmniejszyło się o 5,8%. Najwięcej wody, 64,0% ogólnego zużycia, wykorzystał tarnowski przemysł (w 2014 r. - 66,0%). Ponad 5,5 hm³, tyle samo co przed rokiem, zagospodarowała sieć wodociągowa. Każdy mieszkaniec miasta zużył 34,7 m³ wody pochodzącej z sieci wodociągowej (w 2014 r. - 34,4 m³).

Do wód lub do ziemi odprowadzono 10,4 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania, była to praktycznie taka sama ilość ścieków, jak odprowadzona w 2014 r. Tylko 48,0 dam³ ścieków przemysłowych wytworzonych w tarnowskich zakładach odprowadzono w 2015 r. do wód powierzchniowych bez oczyszczania. W roku poprzednim takich ścieków było jeszcze mniej, bo zaledwie 40 dam³. Z komunalnej oczyszczalni ścieków w 2015 r. korzystało 99,6% mieszkańców Tarnowa.

Zakłady objęte statystyką GUS wytworzyły w 2015 r. w Tarnowie 148,0 tys. ton odpadów produkcyjnych (z wyłączeniem odpadów komunalnych), w porównaniu do 2014 r. ilość tych odpadów zmniejszyła się o 19,6%. Na 1 km² powierzchni miasta wytworzono 2,1 tys. ton odpadów przemysłowych podczas gdy w 2014 r. - 2,6 tys. ton.

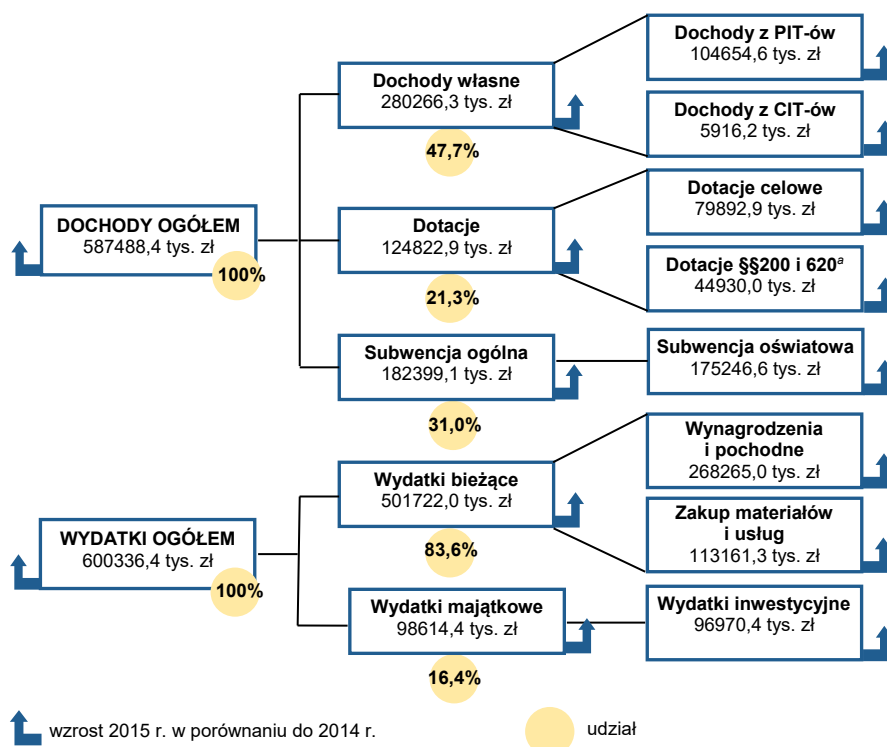
W 2015 r. zebrano w Tarnowie łącznie 21,7 tys. ton odpadów komunalnych zmieszanych, czyli o 20,6% mniej jak przed rokiem. Na 1 mieszkańca miasta przypadło 170,4 kg zmieszanych odpadów komunalnych zebranych z gospodarstw domowych, o 52,2 kg mniej jak w 2014 r. Na terenie miasta zlikwidowano w 2015 r. 48 nielegalnych wysypisk odpadów komunalnych zbierając z ich powierzchni 118 ton odpadów (w 2014 r. zlikwidowano 52 wysypiska i usunięto 143 tony odpadów).

W zakresie ochrony przyrody i krajobrazu Tarnów lokuje się poza czołówką miast województwa. Na obszarze miasta znajduje się zaledwie 9,5 ha obszarów prawnie chronionych - jest to rezerwat stanowiący 0,1% powierzchni miasta. W 2015 r. w Tarnowie posadzono 604 drzewa, natomiast wycięto 574, (przed rokiem wycięto 1602 drzewa a posadzono zaledwie 396).

**DOCHODY I WYDATKI
BUDŻETU MIASTA**

W 2015 r. w budżecie miasta zgromadzono dochody ogółem w wysokości 587 mln zł, czyli nominalnie o 8,9% a realnie o 9,9% wyższe od ubiegłorocznych. Zmieniła się również ich struktura według rodzajów, którą spowodowały wyższe wpływy dotacji. Te same, co przed rokiem, pozostały główne źródła dochodów własnych. Z tytułu podatku PIT do budżetu wpłynęło 105 mln zł (o 6 mln zł więcej, niż w 2014 r.), co może świadczyć o rosnących dochodach mieszkańców miasta. Ustabilizowała się również kondycja finansowa firm działających na terenie miasta, a wyrazem tego były wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych w kwocie 6 mln zł, czyli na poziomie ubiegłorocznym.

Rys. 10 Budżet miasta w 2015 r.

a Dotacje w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich.

Wyraźnie zwiększył się strumień środków zasilających budżet miasta w postaci środków pochodzących z funduszy unijnych. W omawianym roku wpłynęło prawie 45 mln zł tytułem finansowania i współfinansowania programów i projektów unijnych

(7,6% łącznych dochodów miasta), oznaczając rozpoczęcie realizacji środków przyznanych w ramach perspektywy finansowej na lata 2014-2020.

Wielkość dochodów ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca (5295 zł) usytuowała Tarnów na ostatniej pozycji za Nowym Sączem i Krakowem.

Szybciej niż dochody, rosły wydatki ogółem (nominalnie o 10,9%, a realnie o 12,0%). Z budżetu rozdysponowano ogółem 600 mln zł, czyli przeciętnie 5411 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Wśród wydatków zwiększyła się pula środków przeznaczona na inwestycje. Wydatki majątkowe (prawie w całości przeznaczone na inwestycje) stanowiły 16,4% ogólnych wydatków (przed rokiem 9,7%), a prace kontynuowano głównie w zakresie infrastruktury drogowej. Nie zmieniły się też najważniejsze kierunki wydatków, nadal najwięcej środków (łącznie 72% całego budżetu) przekazano na finansowanie oświaty i wychowania, pomocy społecznej oraz transportu i łączności.

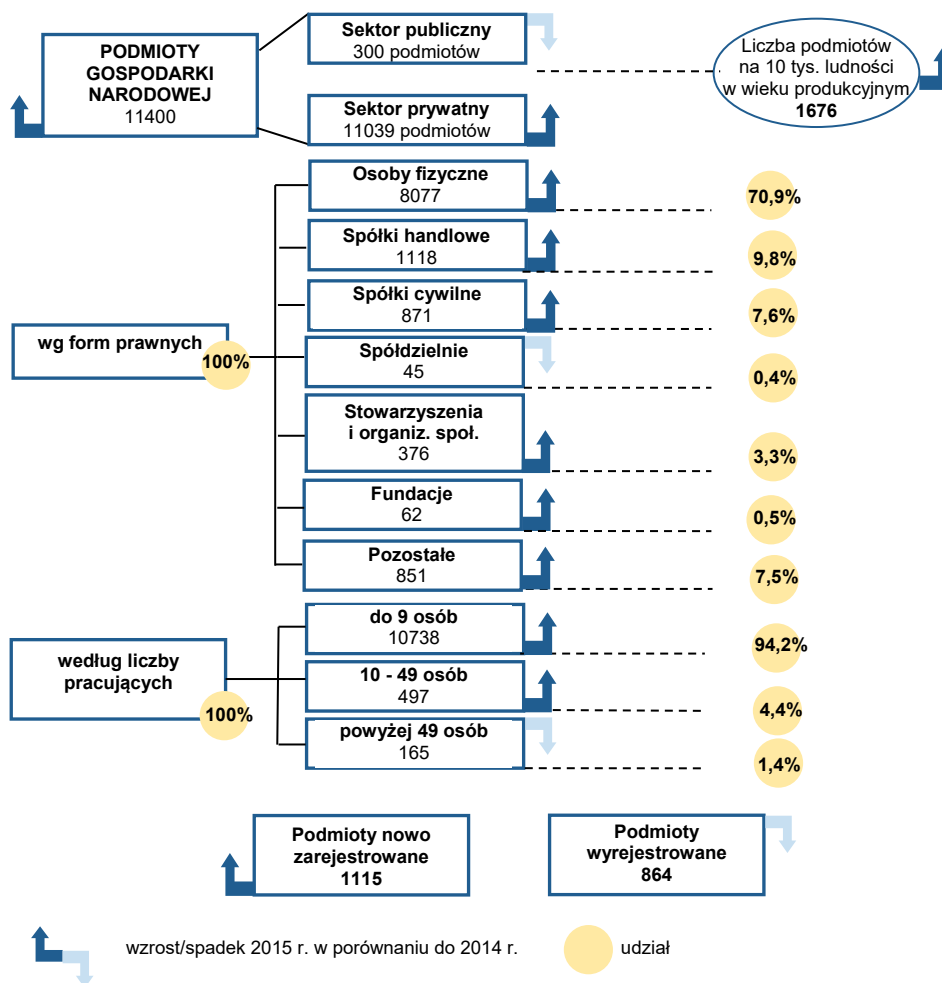
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

W Tarnowie w latach 2006-2015 obserwuje się systematyczny wzrost liczby podmiotów.

Na koniec grudnia 2015 r. działalność gospodarczą prowadziło 11,4 tys. podmiotów gospodarki narodowej co stanowiło wzrost o 1,9 % w porównaniu do roku ubiegłego. Zdecydowaną większość stanowiły podmioty sektora prywatnego (96,8%). Uwzględniając formę prawną największy udział ogółu zarejestrowanych podmiotów stanowiły osoby fizyczne (70,9%). Działalność w formie spółek handlowych prowadziło 1118 podmiotów, a 116 z nich to spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego. Podstawowe sektory gospodarki to rolnictwo, przemysł z budownictwem oraz usługi. Znaczenie sektora przemysłowego i budownictwa oraz rolnictwa w Tarnowie jest mniejsze niż przeciętnie w województwie małopolskim. Znajduje to odzwierciedlenie w strukturze podmiotów według działalności. Udział podmiotów sektora przemysłowego i budownictwa w ogólnej liczbie podmiotów stanowił 18,4%, a w województwie małopolskim – 24,0%. Na podstawie danych o liczbie podmiotów podawanych bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne udział podmiotów sektora rolnictwa wynosił 0,5% wobec 1,1% w województwie. Podobnie jak w każdym innym powiecie województwa, także w Tarnowie dominującym rodzajem prowadzonej działalności gospodarczej były

usługi, a ich udział w ogólnej liczbie podmiotów (81,1%) kształtował się na poziomie wyższym niż przeciętnie w województwie małopolskim (74,9%).

Rys. 11 Działalność gospodarcza w 2015 r.

Na przestrzeni lat 2009-2015 znaczenie sektora przemysłowego i budowlanego wzrasta. W Tarnowie wzrost udziału liczby podmiotów tego sektora wynosił 0,7 p. proc., a w województwie 0,4 p. proc. Znaczenie sektora rolnictwa maleje, w Tarnowie udział liczby podmiotów tego sektora zmniejszył się o 0,2 p. proc., w województwie o 1,0 p. proc. W omawianych latach udział liczby podmiotów sektora usług w Tarnowie zmniejszył się o 0,5 p. proc. podczas gdy w województwie odnotowano wzrost o 0,6 p. proc.

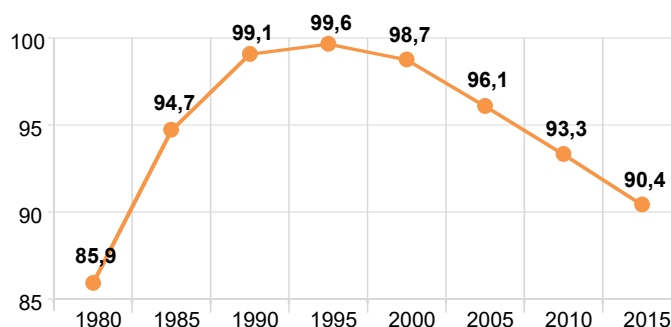
SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Stan ludności i jego zmienność

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, najwięcej mieszkańców Tarnowa - 122,4 tys. odnotowano w 1996 r. Od 1997 r. liczba ludności miasta systematycznie zaczęła się zmniejszać i w końcu 2015 r. Tarnów zamieszkiwało 110,6 tys. osób. W stosunku do 2014 r. liczba ta zmniejszyła się o 0,7%, a w porównaniu z najwyższym stanem ubyło 9,6% mieszkańców miasta.

Wykres 1. Dynamika liczby ludności Tarnowa

Stan w dniu 31 XII 1996=100

Spośród trzech miast na prawach powiatu w województwie małopolskim, zmiany w stanie ludności Krakowa w ostatnim dwudziestoleciu (tj. w latach 1996-2015) miały różną tendencję. Najmniej mieszkańców odnotowano w 1997 r. (740,5 tys. osób), natomiast najwyższą liczbę ludności Kraków osiągnął w 2014 r. (761,9 tys. osób). W końcu 2015 r. liczba mieszkańców Krakowa wynosiła 761,1 tys. osób (w porównaniu do 1997 r. wzrosła o 2,8%, a do roku ubiegłego wystąpił nieznaczny jej spadek, tj. o 0,1%).

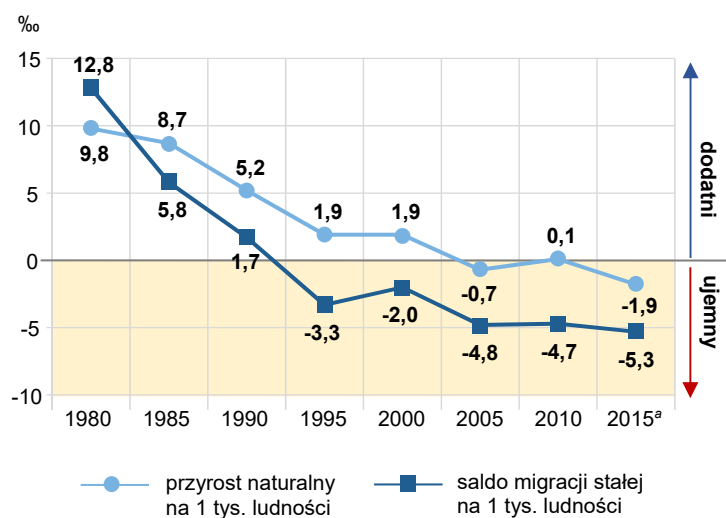
W tym samym okresie, najmniej mieszkańców odnotowano w 1996 r. - 82,9 tys. osób w Nowym Sączu. Od 1997 r. do 2005 r. obserwowano tam systematyczny wzrost liczby mieszkańców. Najwyższą liczbę - 84,7 tys. osób odnotowano w 2005 r., w roku następnym następował stopniowy spadek liczby mieszkańców. W końcu 2015 r. liczba ludności Nowego Sącza ukształtowała się na poziomie bliskim, ale nieprzekraczającym 84 tys. osób (w porównaniu do 1996 r. wzrosła o 1,2%, a do 2014 r. - o 0,1%).

Przyczyny spadku liczby mieszkańców

- saldo migracji

Jednym z powodów malejącej liczby ludności Tarnowa jest **ujemne saldo migracji stałej**. Zjawisko emigracji mieszkańców miast - głównie do miejscowości podmiejskich, zaczęło się nasilać w kraju w ostatniej dekadzie XX w, ale w wielu miastach ten odpływ był rekompensowany napływem nowych mieszkańców (na pobyty stały lub czasowy). W Tarnowie odpływ ludności przewyższający napływ nowych mieszkańców wystąpił już w 1995 r. i od tamtego roku utrzymuje się ujemne saldo migracji. Od 2002 r. w wyniku migracji stałej ubywało corocznie ponad 0,5 tys. mieszkańców miasta (z wyłączeniem 2009 r., kiedy odpływ przewyższył napływ o 0,4 tys. osób). Największy ubytek ludności Tarnowa z tego powodu wystąpił w latach 2006-2007 po około 0,8 tys. osób, w związku z nasileniem emigracji zagranicznej na pobyty stały.

Wykres 2. Współczynniki przyrostu naturalnego i salda migracji stałej^a w Tarnowie

^a Dane zgodne z tablicą bilansową uwzględniającą migracje zagraniczne za 2014 r.

Stosunkowo wysokie ujemne saldo migracji stałej (nadwyżka wymeldowań nad zameldowaniami o 718 osób) wystąpiło w 2013 r. natomiast w ostatnim analizowanym roku minus 589 osób⁵, podobnie jak w 2014 r. Zmiany w saldzie migracji stałej w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców Tarnowa przedstawia wykres 2.

⁵ Dane zgodne z tablicą bilansową uwzględniającą migracje zagraniczne za 2014 r.

Dodatnie saldo migracji czasowej kształtuje się w Tarnowie od 20 lat na niskim poziomie i w żadnym roku nie rekompensowało ujemnego salda migracji stałej. W Krakowie w ostatnich latach utrzymuje się wysoka nadwyżka zameldowań nad wymeldowaniami zarówno na pobyt stały jak i czasowy, natomiast w Nowym Sączu obserwuje się ujemne saldo zarówno w migracji stałej jak i migracji czasowej.

- przyrost naturalny

Drugą przyczyną spadku liczby mieszkańców Tarnowa jest **ujemny przyrost naturalny**. Nadwyżkę zgonów nad urodzeniami po raz pierwszy zarejestrowano w Tarnowie w 2003 r., następnie w latach 2005-2007. W kolejnych latach 2008-2010 wystąpiła niewielka przewaga urodzeń nad zgonami. W 2011 r. liczba zgonów ponownie przewyższyła liczbę urodzeń i ten ujemny bilans ruchu naturalnego utrzymał się w latach 2012-2015. W analizowanym roku wynosił minus 208 osób. Zmiany w nasileniu przyrostu naturalnego w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców Tarnowa przedstawiono na wykresie 2. Wśród miast na prawach powiatu województwa małopolskiego ujemny przyrost naturalny występuje w ostatnich latach tylko w Tarnowie. W Nowym Sączu nie notowano takich przypadków, natomiast w Krakowie, po wielu latach ujemnego przyrostu, od 2008 r. utrzymuje się nadwyżka urodzeń nad zgonami.

Starzenie się ludności i tempo tego procesu

Na tempo starzenia się ludności mają wpływ następujące czynniki:

- spadek płodności i dzietności kobiet skutkujący mniejszą liczbą urodzeń,
- wzrost liczby osób starszych w związku z wydłużaniem się życia,
- spadek wskaźników umieralności ludności w wieku produkcyjnym.

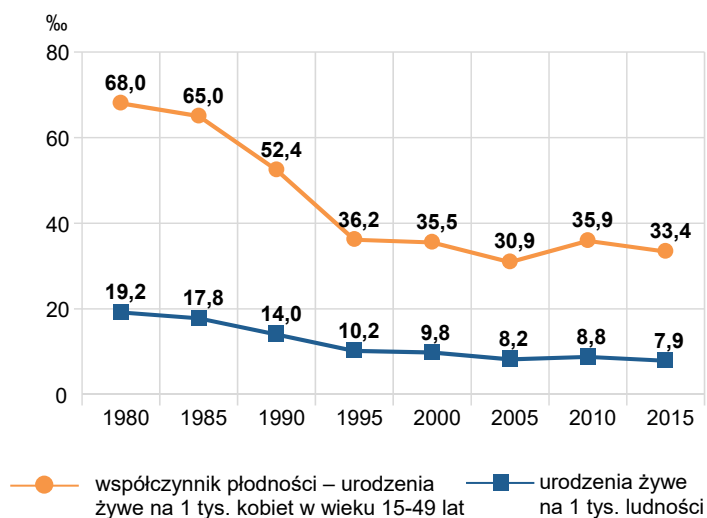
- płodność i dzietność kobiet oraz urodzenia

W Tarnowie od wielu lat utrzymuje się bardzo niska płodność kobiet, co przekłada się na poziom dzietności. Współczynnik płodności wyrażający liczbę urodzeń żywych na 1 tys. kobiet w wieku 15-49 lat w 2015 r. wynosił 33,4‰ i na zbliżonym poziomie (z jednorazowym znacznym spadkiem w 2005 r.) utrzymuje się od początku wieku. W 2015 r. na 1 tys. kobiet w wieku 15-49 lat przypadało ponad 2-krotnie mniej urodzeń niż w 1980 r. Zmiany w tym zakresie obrazuje wykres 3.

Zarówno w latach poprzednich, jak też w 2015 r. poziom urodzeń nie gwarantował prostej zastępowalności pokoleń. Podstawową miarą w ocenie jego stopnia jest **współczynnik dzietności ogólny**, który powinien kształtować się na poziomie od 2,10 do 2,15, co oznacza, że na statystyczną kobietę w wieku 15-49 lat przypada średnio dwoje dzieci w ciągu całego okresu rozrodczego. Wówczas wielkość ta staje się korzystna dla stabilnego rozwoju demograficznego.

W ostatnich latach, w Tarnowie współczynnik dzietności utrzymywał się na podobnym poziomie, lecz nie osiągnął wartości optymalnej. W 2015 r. wyniósł 1,07.

Wykres 3. Współczynniki płodności i urodzeń w Tarnowie

Na podobnym jak w Tarnowie poziomie kształtował się w ostatnich latach współczynnik dzietności w Krakowie, natomiast w Nowym Sączu odnotowano nieco wyższe wartości, ale także niekorzystne dla stabilnego rozwoju demograficznego. Dodatkowym niekorzystnym czynnikiem jest utrzymujący się od początku XXI w. spadek liczby kobiet w wieku 15-49 lat.

W 2015 r., w Tarnowie odnotowano 873 urodzenia, tj. o 5,6% mniej niż w 2014 r. i ponad 2-krotnie mniej niż w połowie lat 80-tych XX w. Spadkowa tendencja w liczbie urodzeń utrzymuje się od 2010 r., a skalę natężenia urodzeń w latach 1980-2015 przedstawiono na wykresie 3.

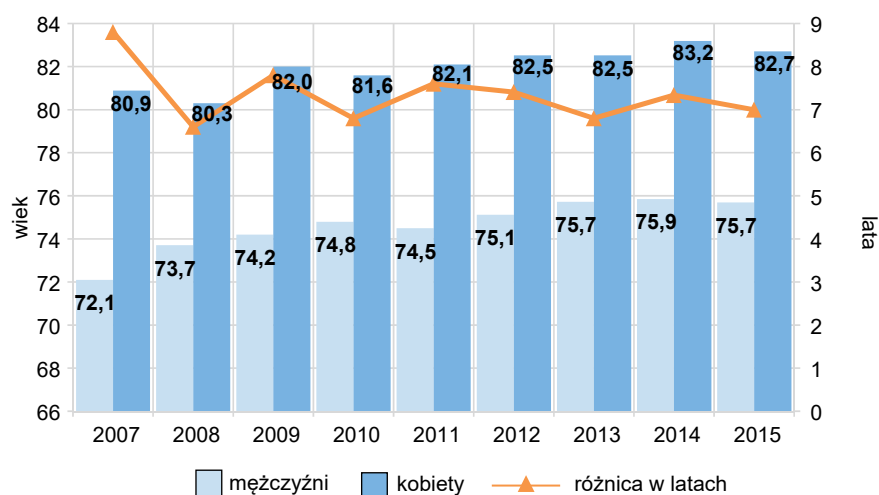
Statystyka urodzeń żywych według wieku matek wskazuje, że decyzja o macierzyństwie przesuwana jest „na później”. W porównaniu do 2005 r., wiek matek rodzących uległ przesunięciu z przedziału wieku 25-29 lat. Większą liczbę urodzeń odnotowano w przedziale wiekowym matek od 30-34 lata. Podobne zjawisko zauważono także w Krakowie i Nowym Sączu.

- trwanie życia i umieralność

Od 2007 r. tablice trwania życia opracowywane są wyłącznie w układzie podregionów.

Dla przybliżenia istoty tematu podano dane statystyczne dotyczące trwania życia w miastach podregionu tarnowskiego. Swoim zasięgiem podregion tarnowski obejmuje 12 miast w powiatach: brzeskim, dąbrowskim, tarnowskim ziemskim łącznie z Tarnowem - miastem na prawach powiatu. W 2015 r. udział ludności Tarnowa w ludności miast podregionu wyniósł 65,0%.

Wykres 4. Przeciętne dalsze trwanie życia w miastach podregionu tarnowskiego

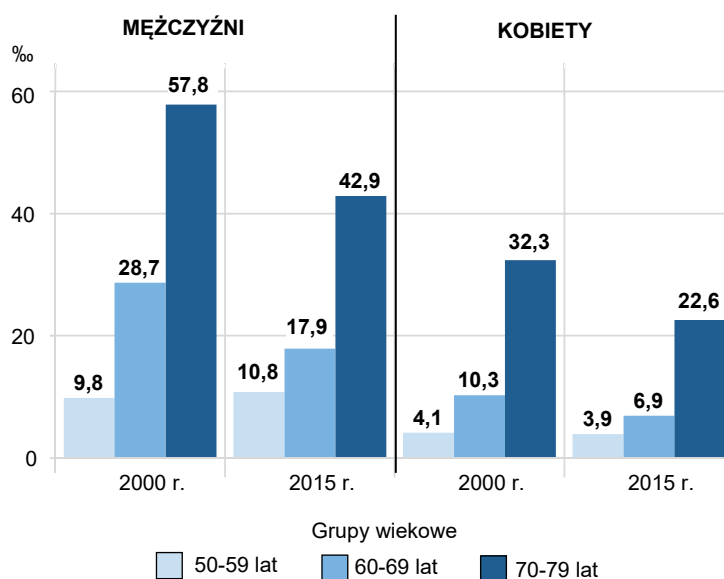
W miastach podregionu obserwuje się krótszą długość życia mężczyzny niż statystycznej kobiety, chociaż w ostatnich latach dystans ten ma tendencję malejącą, co można zauważyć na wykresie 4. W ostatnim analizowanym roku różnica w długości życia kobiet i mężczyzn wynosiła 7,0 lat wobec 8,8 lat w 2007 r. W 2015 r. przeciętna długość życia mężczyzny w miastach podregionu tarnowskiego wynosiła 75,7 lat (w porównaniu do 2007 r. wzrost o 3,6 roku). Kobiety

żyły znacznie dłużej od mężczyzn, przeciętna długość życia kobiet wynosiła 82,7 lata (w porównaniu do 2007 r. wzrost o 1,8 lat).

Porównując do danych dla miast podregionu tarnowskiego, w podregionie m. Kraków w 2015 r. przeciętna długość życia mężczyzn wynosiła 76,3 lat, czyli o 0,6 roku dłużej, natomiast statystyczne mieszkanki Krakowa urodzone w 2015 r. mają szansę przeżyć 82,6 lat to jest o 0,1 roku krócej, stąd różnica w przeciętnej długości życia kobiet i mężczyzn w Krakowie w 2015 r. była mniejsza niż w miastach podregionu tarnowskiego i wynosiła 6,3 lat.

Korzystne zmiany w statystycznych wskaźnikach trwania życia wynikają ze spadku umieralności ludności w starszych rocznikach wieku produkcyjnego i młodszych rocznikach wieku poprodukcyjnego. Na wykresie 5 przedstawiono poziom wskaźników zgonów (liczba zgonów na 1 tys. osób w danej grupie wieku) mieszkańców Tarnowa w latach 2000 i 2015 w grupach z przedziału wieku 50-79 lat. Największy spadek wskaźnika, blisko o 15 pkt zanotowano w grupie mężczyzn w wieku 70-79 lat i także wysoki spadek blisko o 11 pkt w grupie 60-69-latków. Równie wysoki - blisko 10-punktowy spadek wskaźnika zgonów wystąpił w grupie kobiet w wieku 70-79 lat.

Wykres 5. Zgony według płci i wybranych grup wieku na 1 tys. osób w danej grupie wieku w Tarnowie

Warto zauważyć, że mimo tak wysokich spadków wskaźników zgonów mężczyzn są one nadal we wszystkich grupach wieku znacznie wyższe niż odpowiednie wskaźniki zgonów kobiet. Ta różnica jest określana jako „nadumieralność mężczyzn”, występuje we wszystkich 10-letnich grupach wieku, a w niektórych z nich jest nadal bardzo wysoka.

Na poprawę wskaźników trwania życia wpłynął także znaczący spadek wskaźnika umieralności niemowląt wyrażającego liczbę zgonów dzieci w wieku poniżej 1 roku na 1 tys. urodzeń żywych. W 2015 r. ten wskaźnik ukształtował się na poziomie 2,3‰ i był blisko 3-krotnie mniejszy niż w 2000 r. kiedy wynosił 6,8‰. (Dla porównania w latach 80-tych XX wieku ten wskaźnik wynosił ponad 16‰).

Ogółem w 2015 r. zmarło 1081 mieszkańców miasta, wobec 982 zgonów w 2014 r. Współczynnik zgonów w 2015 r. wynosił 9,7‰ i był o 0,9 pkt większy niż w 2014 r. Wskaźnik ten w 2000 r. był znacznie niższy i wynosił 7,9‰. Współczynnik zgonów w Tarnowie kształtował się wyżej niż odpowiedni wskaźnik w Nowym Sączu (8,4‰) lecz osiągnął niższy poziom niż w Krakowie (10,0‰).

Najczęstszymi przyczynami zgonów były zgony z powodu chorób układu krążenia i nowotworów.

Udział zgonów z powodu chorób układu krążenia w latach 2013-2014⁶ kształtował się na poziomie 44,0%, wobec 42,2% w latach 2012-2013. W 2014 r. w stosunku do 2013 r. udział ten obniżył się o ponad 2 p. proc. Warto dodać, że w ostatniej dekadzie XX wieku choroby układu krążenia były przyczyną ponad połowy wszystkich zgonów mieszkańców miasta. Udział zgonów z powodu nowotworów w latach 2013-2014 wynosił ponad 29% i w porównaniu z latami 2011-2012 był nieznacznie niższy. W latach 90-tych XX wieku zgony z tej przyczyny stanowiły około 1/4 wszystkich zgonów Tarnowian.

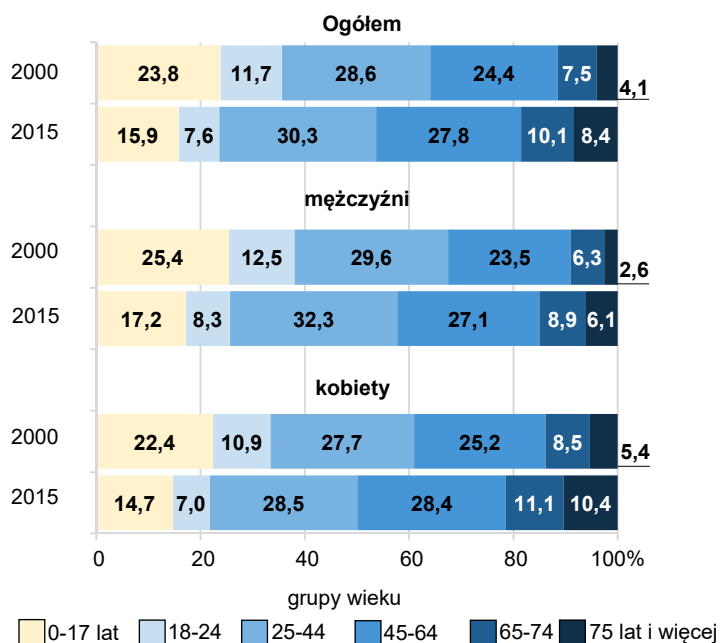
- zmiany w strukturze ludności według grup wieku

Opisane wyżej procesy starzenia się mieszkańców Tarnowa powodują pogłębianie się niekorzystnych zmian w strukturze ludności według funkcjonalnych grup wieku. W okresie ostatnich 16 lat udział dzieci i młodzieży w wieku przedprodukcyjnym (poniżej 18 lat) w populacji ogółem zmniejszył się o blisko 8 p. proc, a odsetek osób w wieku 65 lat i więcej zwiększył się o około 7,0 p. proc.

⁶ Dane o zgonach według przyczyn są prezentowane z rocznym opóźnieniem.

Na wykresie 6 przedstawiono porównawczo te udziały z uszczegółowieniem grupy wieku 18-64 lata. Można zauważyć, że w 2015 r. udział 18-44-latków, czyli osób w wieku produkcyjnym „mobilnym”, wynosił blisko 38% i był o 2,5 p. proc. mniejszy niż w 2000 r. a w tym samym okresie udział osób z przedziału wieku 45-64 lata wzrósł o 3,4 p. proc. do poziomu blisko 28%.

Wykres 6. Struktura ludności Tarnowa według płci i grup wieku

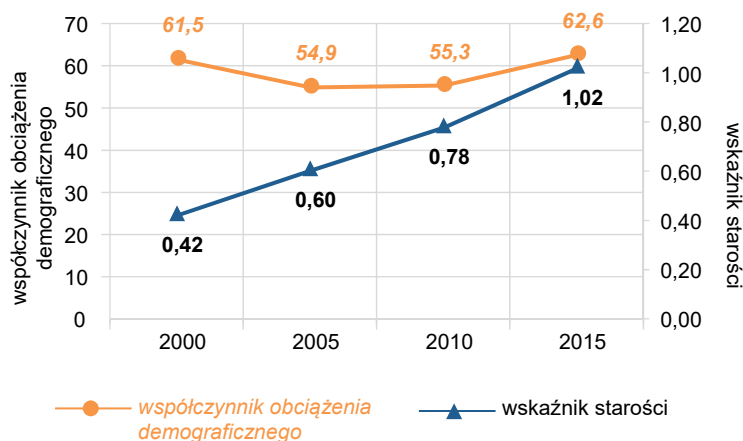

W populacji mężczyzn skala zmian w strukturze według grup wieku z przedziału 18-64 lata była większa niż wśród kobiet.

Poza starzeniem się populacji Tarnowian, od dziesięciu lat ubywa ludności w wieku produkcyjnym. Zmniejsza się zatem „zasób siły roboczej”. W 2015 r. zbiorowość ta liczyła 68,0 tys. osób, tj. o 9,1% mniej w porównaniu do 2005 r.

Od 2008 r. wzrasta liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym – określana jako współczynnik obciążenia demograficznego. Wzrost wskaźnika został spowodowany szybko rosnącym udziałem osób w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 7. Współczynnik obciążenia demograficznego i wskaźnik starości ludności Tarnowa

W 2015 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 63 osoby w wieku nieprodukcyjnym, tj. o jedną osobę więcej niż w 2000 r., lecz w porównaniu do 2007 r. poziom był znacznie wyższy - tj. o blisko 9 osób więcej.

Z trzech miast na prawach powiatu współczynnik obciążenia demograficznego w 2015 r. był w Tarnowie najwyższy, gdyż w Nowym Sączu i Krakowie wynosił odpowiednio 61 osób.

Tempo starzenia się ludności miasta postępuje, a przyspieszyło po 2008 r. kiedy w wiek 65 lat zaczęły wchodzić coraz liczniejsze roczniki urodzone po zakończeniu II wojny światowej. Wskaźnik starości stanowiący iloraz liczby osób w wieku 65 lat i więcej oraz liczby dzieci i młodzieży w wieku poniżej 20 lat ukształtował się w 2015 r. na poziomie 1,02 i był blisko 2,5-krotnie wyższy niż w 2000 r. Po 2009 r. wskaźnik ten wzrasta corocznie o około 0,05. Rok 2015 jest pierwszym rokiem, w którym liczba mieszkańców Tarnowa w wieku 65+ przewyższyła liczbę dzieci i młodzieży w wieku poniżej 20 lat. W pozostałych miastach na prawach powiatu wskaźnik starości w 2015 r. wynosił 0,74 w Nowym Sączu i 1,03 w Krakowie.

Tarnowianie statystycznie byli najstarszymi mieszkańcami województwa małopolskiego z medianą wieku 42 lata. W Nowym Sączu średni wiek statystycznego mieszkańca wynosił 39 lat, a w Krakowie mediana przekroczyła 40 lat.

Małżeństwa, rozwody i separacje

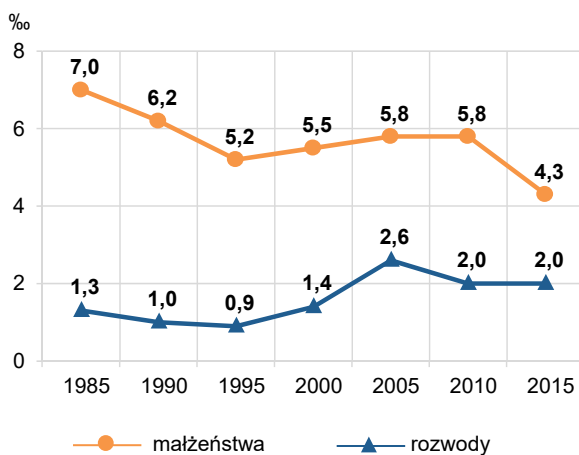
W 2015 r. na zawarcie związku małżeńskiego zdecydowało się 473 pary, tj. o ponad 12% mniej niż w ubiegłym roku, a w stosunku do 2000 r. o blisko 72% mniej.

W ciągu ostatnich 16 lat, najwięcej małżeństw odnotowano w 2007 r. (740 par) i 2008 r. (748 par).

W ostatnim roku współczynnik natężenia małżeństw, wyrażający liczbę nowo zawartych małżeństw na 1 tys. ludności, wynosił 4,3‰ wobec 4,8‰ w 2014 r. Niemniej są to wartości bardzo niskie na tle wskaźników w przeszłości, które przedstawiono na wykresie 8. W pozostałych miastach na prawach powiatu, tj. w Nowym Sączu i Krakowie, w 2015 r. w porównaniu z 2014 r. odnotowano wzrost liczby nowo zawartych małżeństw i wzrost wskaźników. Współczynnik natężenia małżeństw w tych miastach w 2015 r. wynosił odpowiednio 5,6‰ i 4,9‰.

W 2015 r. małżeństwa wyznaniowe, tj. zawarte w kościołach i jednocześnie zarejestrowane w urzędach stanu cywilnego, stanowiły w Tarnowie ponad 66% wszystkich nowo zawartych małżeństw. Udział tych małżeństw obniżył się w porównaniu do udziału z początku XXI wieku (ponad 74% w 2001 r.), natomiast w ostatnich latach wykazuje zmienną tendencję. W Nowym Sączu udział małżeństw wyznaniowych jest znacznie wyższy niż w Tarnowie i w 2015 r. wynosił ponad 74% natomiast w Krakowie jest niższy i w omawianym roku wynosił ponad 61%.

Wykres 8. Małżeństwa i rozwody na 1 tys. ludności w Tarnowie

Liczba orzeczonych rozwodów tarnowskich małżeństw w 2015 r. wynosiła 224 i była wyższa niż rok wcześniej o ponad 6%. Wskaźnik rozwodów wyrażający ich liczbę w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców wynosił 2,0‰ i był minimalnie wyższy niż w 2014 r. Wskaźnik ten w latach 2012-2014 utrzymywał się na poziomie poniżej 2‰, zatem można stwierdzić, że w 2015 r. to niekorzystne zjawisko nieznacznie się nasiliło. W 2015 r. omawiany wskaźnik ukształtował się w Krakowie na takim samym poziomie jak w Tarnowie, natomiast w Nowym Sączu był niższy i wynosił 1,7‰.

W 2015 r. w porównaniu do 2014 r., sądy orzekły taką samą liczbę separacji - dla 7 tarnowskich małżeństw. Dla porównania w 2015 r. w Krakowie odnotowano 48, a w Nowym Sączu 9 prawomocnie orzeczonych separacji.

Orzeczenie separacji nie zmienia stanu cywilnego prawnego, zatem osoby separowane nie mogą zawrzeć nowego związku małżeńskiego, ponadto separacja na zgodne żądanie małżonków może być zniesiona. W omawianym roku w Tarnowie nie odnotowano przypadku zniesienia separacji, natomiast w 2014 r. wystąpił tylko 1 taki przypadek.

Migracje mieszkańców Tarnowa i ich kierunki⁷

Jak wykazał ostatni spis powszechny w 2011 r.⁸ wśród mieszkańców miasta prawie 62% stanowiła ludność osiadła, czyli osoby mieszkające w Tarnowie od urodzenia, a niespełna 30% to ludność napływowa. Pozostałe blisko 8% (w 2011 r. około 8,5 tys. osób), to rezydenci innych krajów czyli mieszkańcy Tarnowa przebywający za granicą czasowo powyżej 1 roku, którzy zgodnie z metodologią ONZ są zaliczani do ludności kraju stałego zamieszkania (tu w rozumieniu zameldowania).

Na przestrzeni lat zmieniało się nasilenie mobilności terytorialnej na pobyt stały mierzone liczbą zameldowań i wymeldowań osób na 1 tys. mieszkańców miasta, co przedstawia wykres 9. Częstość przemieszczeń ludności w 1980 r., jest odbiciem występującego wówczas w Polsce odpływu ludności ze wsi do średnich i dużych miast. Zjawisko to wyhamowało w pierwszych latach ostatniej dekady XX w., a następnie strumień migracji zmniejszył się i zmienił kierunek z miast na wieś.

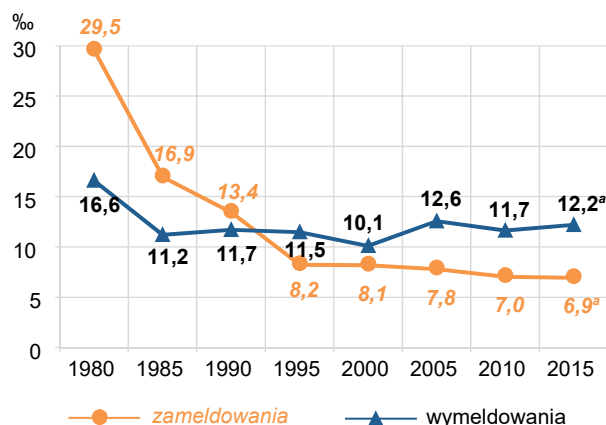
W 1980 r. wskaźnik zameldowań w Tarnowie wynosił prawie 30‰, po 1990 r. dynamicznie się obniżał, od 15 lat w żadnym roku nie przekroczył 8‰, a w ostatnich

⁷ Do analizy ujęto migracje zagraniczne za 2014 r.

⁸ Patrz <http://krakow.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/spisy-powszechne/migracje-zagraniczne-i-wewnetrzne-ludnosci-województwa-malopolskiego-nsp-2011,30,1.html>, str.118.

trzech latach kształtował się na poziomie poniżej 7‰. Wskaźnik zameldowań osób przybyłych z zagranicy, który w latach 80-tych i na początku lat 90-tych XX w. wynosił około 0,05‰, wzrósł po 2000 r., a wartość 1,0‰ przekroczył tylko raz w 2009 r. W ostatnich dwóch latach wrócił do poziomu z początku XXI wieku i wynosił 0,5‰.

Wykres 9. Zameldowania na pobyt stały i wymeldowania z pobytu stałego^a na 1 tys. ludności Tarnowa

^a Do wyliczeń przyjęto zameldowania i wymeldowania z zagranicy za 2014 r.

Nasilenie wymeldowań z pobytu stałego w opisywanym okresie wykazywało zmienną tendencję, przy czym znaczący udział w tej zmienności miało nasilenie emigracji zagranicznej. Nagły wzrost/spadek poziomu tego wskaźnika w niektórych latach był następstwem ważnych wydarzeń. Dla przykładu: - przystąpienie Polski do Unii Europejskiej w 2004 r. i stopniowe otwieranie rynku pracy dla nowych członków UE przez niektóre kraje, spowodowało skokowy wzrost emigracji zarobkowej w latach 2006-2008 (wskaźnik wymeldowań Tarnowian za granicę w 2006 r. osiągnął poziom 4,4‰ wobec 1,5‰ w 2000 r. i 0,7‰ w 1980 r.), - z kolei znaczne zmniejszenie skali wymeldowań i wspomniane wyżej nasilenie zameldowań w 2009 r. (wskaźnik wymeldowań za granicę 2,1‰) można tłumaczyć światowym kryzysem finansowym, zapoczątkowanym w USA w 2008 r.

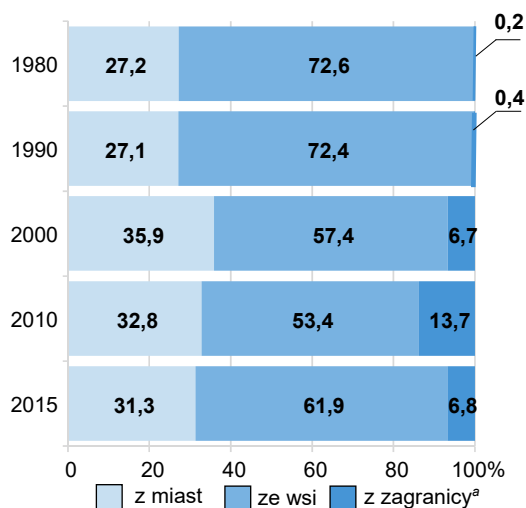
Nasilenie wymeldowań mieszkańców Tarnowa do innych miejscowości w kraju ustabilizowało się po 1990 r. na poziomie około 9-10‰, z pojedynczym zwiększeniem w 2007 r., związanym ze zmianą przepisów prawa budowlanego.

Istotne zmiany wystąpiły w strukturze migracji stałych według kierunków: miasto, wieś, zagranica, co przedstawiono na wykresach 10 i 11. W latach 1980-1990

zdecydowaną większość (ponad 72%) ludności napływającej do Tarnowa na pobyt stały stanowili mieszkańcy wsi, co jest potwierdzeniem wspomnianego wcześniej ówczesnego kierunku przemieszczeń ludności w kraju. Ludność napływową z miast (ponad 27%), stanowili mieszkańcy głównie mniejszych miast i miasteczek regionu.

W tamtych latach w Tarnowie osiedlały się pojedyncze osoby przybyłe z zagranicy, stąd ich minimalny udział w strukturze zameldowań na pobyt stały.

Wykres 10. Struktura zameldowań ludności^a w Tarnowie na pobyt stały według kierunków

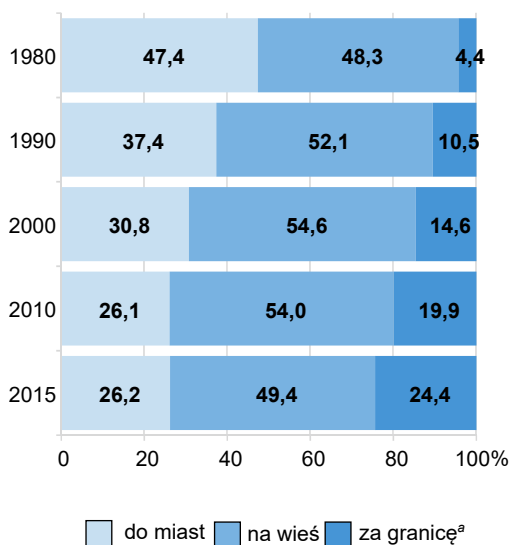

a Do wyliczeń przyjęto zameldowania z zagranicy za 2014 r.

Obecna struktura osób dokonujących zameldowania na pobyt stały w Tarnowie według poprzedniego miejsca ich zamieszkania została ukształtowana na początku XXI wieku. W 2015 r. udział ludności napływowej ze wsi wynosił około 62%, a udział ludności z miast utrzymał się na poziomie ponad 31%. Przez całą dekadę 2001-2010 utrzymywał się relatywnie wysoki udział osób przybywających z zagranicy, z maksimum w 2009 r., kiedy imigranci (123 osoby) stanowili ponad 14% ogółu zameldowanych, co jak wspomniano wcześniej miało związek ze światowym kryzysem finansowym. W 2013 r. i 2014 r. udział zameldowań imigrantów powrócił do stanu z 2000 r. i wynosił blisko 7%.

Większe zmiany obserwowano w omawianym okresie w strukturze mieszkańców Tarnowa wymeldowanych z pobytu stałego według ich nowego miejsca zamieszkania.

Wykres 11. Struktura wymeldowań ludności^a Tarnowa na pobyt stały według kierunków

a Do wyliczeń przyjęto wymeldowania z zagranicy za 2014 r.

Początkowo udziały przeprowadzających się do miast i na wieś były bardzo zbliżone i wynosiły odpowiednio 47% i 48%, a emigranci dopełniali stosunkowo niewielką ponad 4%-ową resztę. W następnych latach dynamicznie wzrastał udział wymeldowań na wieś, i w latach 1999 i 2002 sięgał 60%, a jeszcze w 2005 r. stanowił 57% ogółu wymeldowań z pobytu stałego. Bardzo szybko wzrastał udział wymeldowań za granicę. W 1990 r. wśród Tarnowian zmieniających stałe miejsce zamieszkania co dziesiąty wyjeżdżał za granicę, a 15 lat później - co piąty. W 2006 r. udział wymeldowań za granicę był bliski 30%. W ostatnim analizowanym roku struktura wymeldowań ukształtowała się następująco: po około 1/2 - na wieś, i 1/2 razem do miast i za granicę⁹.

Warto wspomnieć, że w latach 2001-2014 wyemigrowało na stałe za granicę 4,3 tys. mieszkańców Tarnowa, a zameldowało się 1,3 tys. przybyłych z zagranicy, w tym większość to wracający z emigracji Polacy.

Opisane wyżej migracje dotyczą zgłoszonych w ewidencji ludności Urzędu Miasta Tarnowa zmian miejsca zamieszkania na pobyt stały. Wiele przemieszczeń mieszkańców miasta, zarówno do innych miejscowości w kraju jak i zagranicę nie jest zgłaszanych w ewidencji (do czego w ostatnich latach przyczyniło się

⁹ Wzięto pod uwagę migracje zagraniczne za 2014 r.

zapowiadane zniesienie obowiązku meldunkowego), stąd faktyczne rozmiary migracji są trudne do oszacowania.

Według ostatniego spisu powszechnego z 2011 r., za granicą przebywało czasowo powyżej 3 miesięcy ponad 11 tys. mieszkańców miasta¹⁰, w tym około 8,5 tys. było za granicą rok i dłużej.

RYNEK PRACY

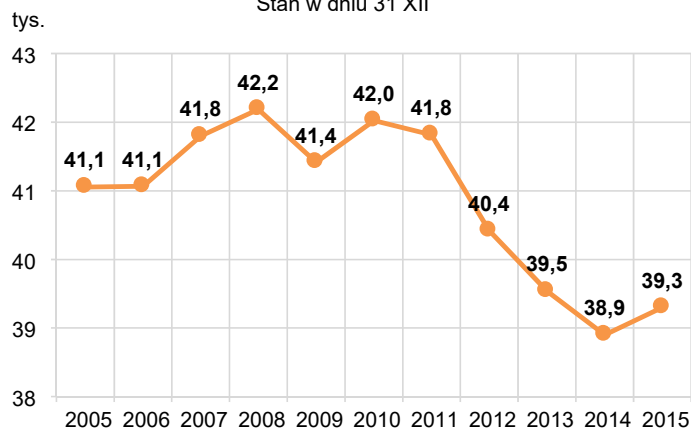
Pracujący

Dane o pracujących prezentowane są według faktycznego miejsca pracy i obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy, pracodawców i pracujących na własny rachunek, a także osoby wykonujące pracę nakładczą, agentów, członków spółdzielni produkcji rolniczej. Nie obejmują natomiast zatrudnionych w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz w podmiotach gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Od 2009 r. w Tarnowie obserwuje się systematyczny spadek liczby pracujących, z wyjątkiem 2010 r., w którym zanotowano niewielki wzrost. W 2015 r. w porównaniu do 2010 r. liczba pracujących zmniejszyła się o 6,4%, tj. o 2,7 tys. osób.

Wykres 12. Pracujący w Tarnowie

Stan w dniu 31 XII

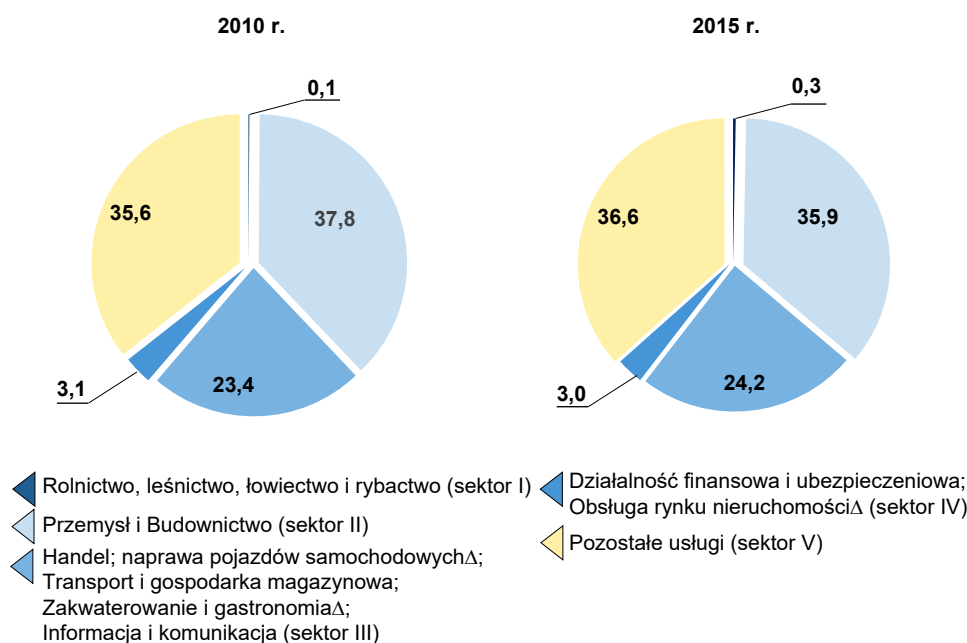
¹⁰ Patrz <http://krakow.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/spisy-powszechne/migracje-zagraniczne-i-wewnetrzne-ludnosci-województwa-malopolskiego-nsp-2011,30,1.html>, str.116.

W Tarnowie na koniec 2015 r. pracowało 39,3 tys. osób, tj. 5,3% ogólnej liczby pracujących w województwie małopolskim. W podziale według płci większość pracujących - 20,4 tys. osób, tj. 51,8%, stanowili mężczyźni. Pracujących kobiet w 2015 r. było 19,0 tys. - 48,2% ogółu pracujących. W porównaniu do 2010 r. liczba pracujących mężczyzn zmniejszyła się o ponad 9%, a kobiet o blisko 3%.

W analizowanym roku w Tarnowie w jednostkach sektora prywatnego pracowało 21,6 tys. osób, stanowiąc 54,8% ogółu pracujących i w stosunku do 2010 r. udział ten wzrósł o 1,1 p. proc. Dla porównania w Krakowie i Nowym Sączu pracownicy sektora prywatnego stanowili odpowiednio 68,6% i 68,7% ogółu pracujących w tych miastach, dla województwa wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 67,0%.

W 2015 r., podobnie jak w 2010 r. dwie najliczniejsze grupy stanowili pracownicy II i V sektora ekonomicznego¹¹. W V sektorze określanym jako pozostałe usługi pracowało 14,4 tys. osób, tj. 36,6% ogółu pracujących (2010 r. – 14,9 tys. osób). W II sektorze ekonomicznym obejmującym sekcje przemysłu i budownictwa pracowało 14,1 tys. osób, stanowiąc 35,9% analizowanej zbiorowości, w 2010 r. zbiorowość ta liczyła o 1,8 tys. osób więcej.

Wykres 13. Struktura pracujących w Tarnowie według sektorów ekonomicznych

¹¹ Patrz Uwagi ogólne str. 16.

Kolejną grupę 9,5 tys. osób, tj. 24,2% ogólnej liczby pracujących stanowili pracownicy działalności handlowej, transportowej, usług kwaterunkowo-gastronomicznych oraz informacji i komunikacji zaliczanych do III sektora. W IV sektorze ekonomicznym obejmującym sekcje w dziedzinie działalności finansowej i ubezpieczeniowej oraz obsłudze nieruchomości w 2015 r. pracowało 1,1 tys. osób, stanowiąc 3,0% omawianej zbiorowości. W obu tych sektorach w porównaniu do 2010 r. liczebność pracujących osób zmniejszyła się, odpowiednio o 0,3 i 0,1 tys. osób. Najmniej - 0,3% ogółu pracujących osób pracowało w I sektorze, czyli w obszarze rolnictwa, rybactwa i gospodarki leśnej.

W stosunku do 2010 r. odnotowano przesunięcia struktury między sektorami. Udział pracujących w II sektorze zmniejszył się o 1,9 p. proc., natomiast zwiększył się: o 1,0 p. proc. w V sektorze, o 0,8 p. proc. w III sektorze, i o 0,2 p. proc. w I sektorze ekonomicznym.

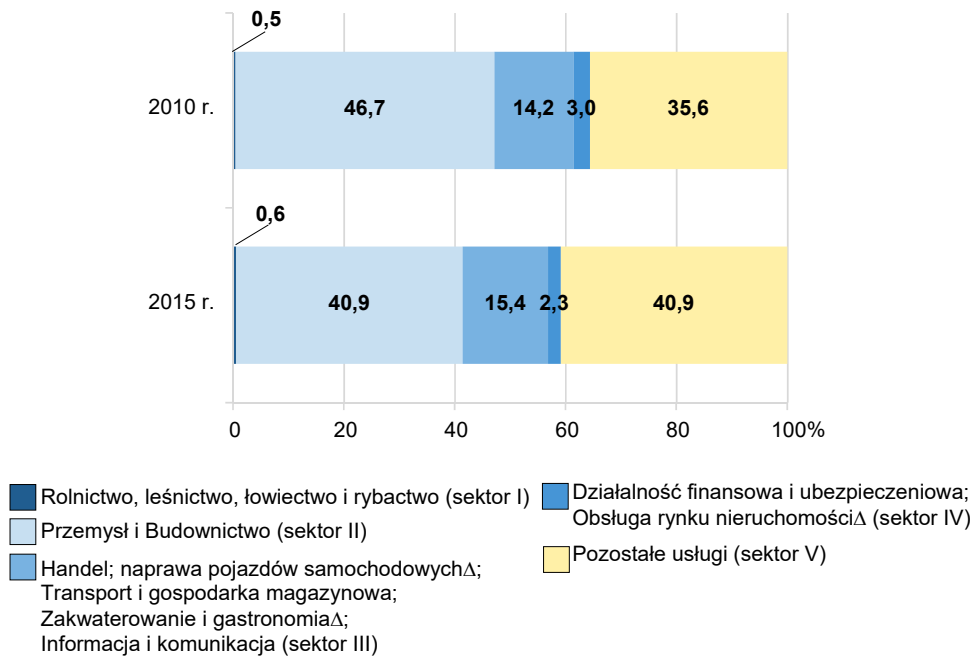
Zatrudnieni

Dane dotyczące przeciętnego zatrudnienia obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu oraz niepełnym po przeliczeniu na pełny etat. Informacje o przeciętnym zatrudnieniu nie ujmują podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, pracujących w rolnictwie indywidualnym, osób zatrudnionych poza granicami kraju, zatrudnionych w organizacjach społecznych, politycznych, związkach zawodowych i innych.

W 2015 r. w Tarnowie przeciętne zatrudnienie wynosiło 32,4 tys. osób. W porównaniu do roku poprzedniego odnotowano spadek o 0,2 tys. osób, tj. o 0,5%. W sektorze publicznym przeciętna liczba zatrudnionych w omawianym okresie wynosiła 15,2 tys. osób, stanowiąc 47,0% ogółu zatrudnionych i w porównaniu do 2014 r. odnotowano spadek o 0,1 tys. osób, tj. o 0,8%. W jednostkach sektora prywatnego zatrudniona była ponad połowa populacji – 53,0% tj. 17,2 tys. osób. W stosunku do roku poprzedniego w tym sektorze przeciętne zatrudnienie zmalało o 0,1 tys. osób, tj. o 0,3%.

W porównaniu do 2010 r. przeciętne zatrudnienie ogółem zmniejszyło się o 13,2% - o 4,9 tys. osób. Obniżeniu uległo również przeciętne zatrudnienie w podziale na sektory własności - w sektorze publicznym o 21,7% (4,2 tys. osób), natomiast w prywatnym o 4,0%, tj. o 0,7 tys. osób.

Wykres 14. Struktura zatrudnienia w Tarnowie według sektorów ekonomicznych

Dwie najliczniejsze grupy - po 13,3 tys. osób, stanowili zatrudnieni w jednostkach II sektora, obejmującego przemysł i budownictwo oraz V sektora pozostałych usług, stanowiąc po 40,9% ogółu zatrudnionych. W porównaniu do 2010 r. przeciętna liczba zatrudnionych w sektorze II zmalała o 4,2 tys. osób, tj. blisko 1/4. W sektorze V przeciętne zatrudnienie utrzymało się na poziomie 2010 r. W sektorze III obejmującym podmioty z zakresu handlu, transportu, usług kwaterunkowo-gastronomicznych, informacji i komunikacji, przeciętne zatrudnienie wynosiło 5,0 tys. osób, stanowiąc ponad 15% ogólnej liczby zatrudnionych i w porównaniu do 2010 r. odnotowano spadek zatrudnienia o blisko 6%. Największy – ponad 34% spadek przeciętnego zatrudnienia w porównaniu do 2010 r. wystąpił w sektorze IV, tj. w jednostkach finansów, ubezpieczeń oraz obsługi rynku nieruchomości - w końcu 2015 r. zatrudnionych było 0,7 tys. osób, tj. 2,3% ogółu zatrudnionych.

W omawianym okresie struktura zatrudnienia w Nowym Sączu była zbliżona do struktury w Tarnowie. Najwięcej osób zatrudnionych było w sektorze II i V a także III, odpowiednio 43,2%, 34,8% i 20,1% ogólnej liczby zatrudnionych. W Krakowie w strukturze zatrudnionych dominowały jednostki z sektorów V (42,0%) i III (30,7%), a w dalszej kolejności jednostki sektora II (22,8%).

Poszkodowani w wypadkach przy pracy

W wypadkach przy pracy i wypadkach traktowanych na równi z wypadkami przy pracy w zakładach pracy zlokalizowanych na terenie Tarnowa w 2015 r. poszkodowanych zostało 350 osób - o 100 osób więcej niż w 2010 r. W łącznej liczbie pracowników którzy ulegli wypadkom zdecydowanie przeważali mężczyźni - 238 osób i stanowili 68,0% ogółu poszkodowanych. W 2014 r. poszkodowanych było 216 mężczyzn wobec 178 mężczyzn w 2010 r.

Wykres 15. Poszkodowani w wypadkach przy pracy i liczba dni niezdolności do pracy na 1 poszkodowanego w Tarnowie

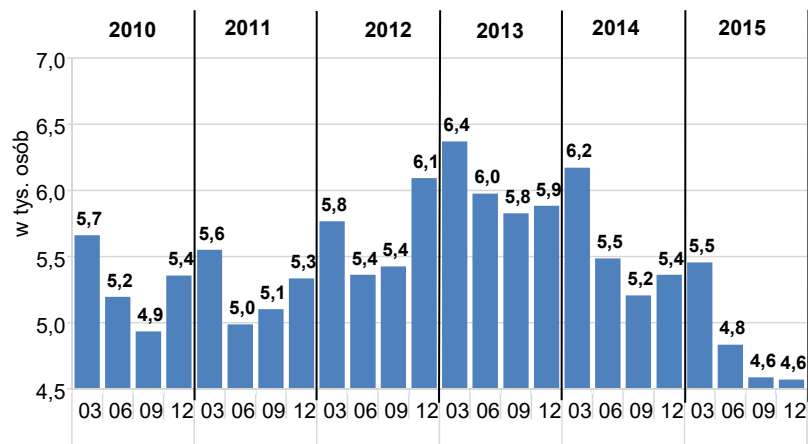

Według danych wstępnych łączna liczba dni niezdolności do pracy z powodu wypadków związanych z pracą wynosiła 12,7 tys. dni. Na jednego poszkodowanego przypadało średnio 36 dni niezdolności do pracy.

Bezrobocie rejestrowane

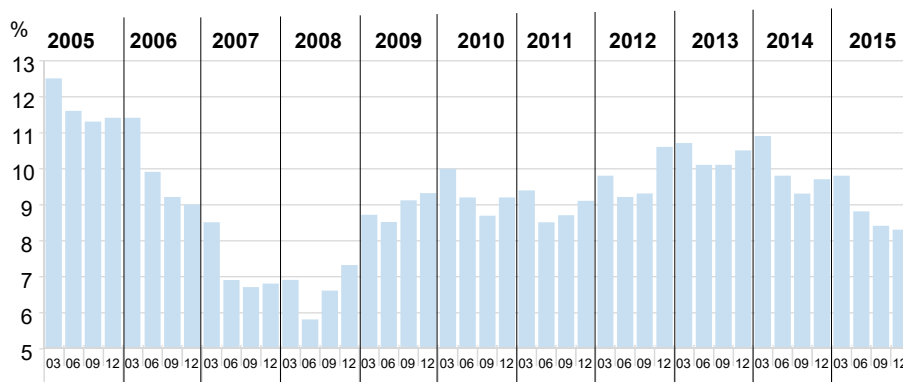
W Powiatowym Urzędzie Pracy w Tarnowie według stanu w końcu grudnia 2015 r. zarejestrowanych było 4,6 tys. bezrobotnych mieszkańców miasta, o 792 osoby tj. o 14,8% mniej niż rok wcześniej. W ciągu całego 2015 r. nowo zarejestrowanych bezrobotnych było 6225 osób (o 531 osób mniej niż w 2014 r.), natomiast wyrejestrowanych z ewidencji zostało 7017 osób (o 259 mniej niż w roku poprzednim). Bezrobotni w Tarnowie stanowili 3,8% ogółu bezrobotnych w województwie małopolskim i udział ten od 2008 r., w którym osiągnął najwyższą wartość 4,1%, systematycznie maleje.

Wykres 16. Bezrobotni zarejestrowani w Tarnowie
Stan w końcu kwartału

Stopa bezrobocia rejestrowanego, oznaczająca udział osób bezrobotnych w populacji aktywnej zawodowo na koniec 2015 r. kształtowała się na poziomie 8,3%. W 2005 r. wynosiła 11,4%. Możliwość wyjazdów do pracy poza granice kraju, zwłaszcza ludzi młodych, często dobrze wykwalifikowanych, jak też większa liczba ofert na rynku pracy sprawiła, że stopa bezrobocia w kolejnych latach systematycznie obniżała się, aż do połowy 2008 r. osiągając poziom 5,8%, po czym ponownie zaczęła rosnąć.

Wykres 17. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Tarnowie
Stan w końcu kwartału

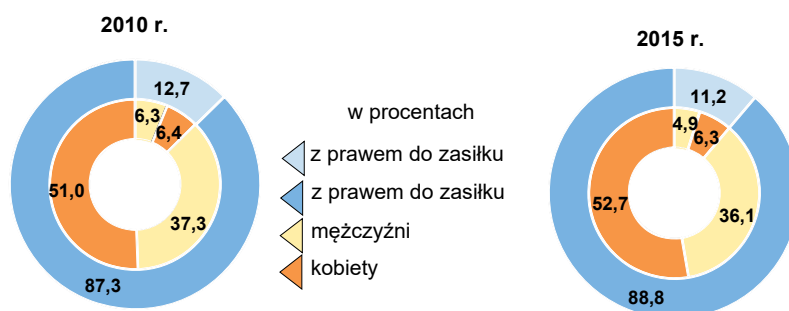

W Tarnobrzegu w 2015 r. stopa bezrobocia rejestrowanego kształtowała się na poziomie zbliżonym do wskaźnika dla województwa - 8,4%. Dla porównania, stopa bezrobocia w Krakowie wynosiła 4,5%, a w Nowym Sączu wskaźnik ten osiągnął poziom 7,8%.

W dalszym ciągu większą część populacji bezrobotnych stanowiły kobiety - na 10 mężczyzn zarejestrowanych jako bezrobotnych przypadało 14 kobiet. Ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych na koniec grudnia 2015 r. w Tarnowie wynosił 59,0%, przy wskaźniku dla województwa - 53,7%. Dla porównania wskaźnik bezrobotnych kobiet w Krakowie wynosił 49,7%, a w Nowym Sączu – 53,7%. Pomimo spadku o 2,5 p. proc. w porównaniu do 2010 r., nadal jednak jest to jeden z najwyższych udziałów bezrobotnych kobiet w województwie.

Prawo do pobierania zasiłku w 2015 r. posiadało 0,5 tys. osób, które stanowiły 11,2% ogółu bezrobotnych, w 2010 r. odsetek tych osób wynosił 12,7%. W pozostałych miastach na prawach powiatu udział osób posiadających prawo do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych był wyższy i wynosił w Krakowie - 12,7%, w Nowym Sączu - 13,4%, natomiast wskaźnik dla województwa ukształtował się na poziomie 12,9%.

Wykres 18. Struktura zarejestrowanych bezrobotnych w Tarnowie według prawa do pobierania zasiłku i płci

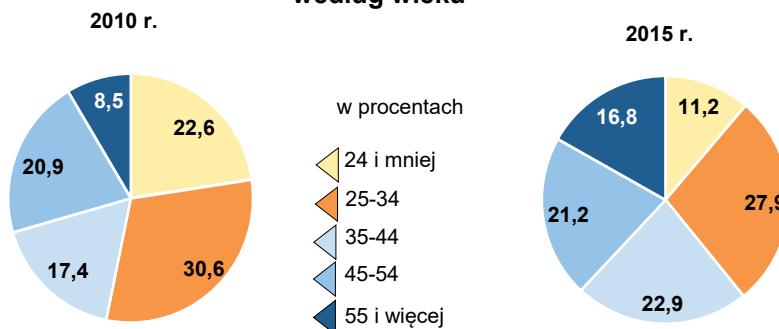

Osoby w wieku produkcyjnym mobilnym (18-44 lata), a więc w wieku największej aktywności zawodowej w omawianym roku w Tarnowie stanowiły 62,0% ogółu poszukujących pracy (w porównaniu do 2010 r. spadek o blisko 9 p. proc.) i udział ten był niższy w porównaniu z odsetkiem w województwie, który ukształtował się na poziomie blisko 67%.

W niekorzystnej sytuacji na rynku pracy w dalszym ciągu byli ludzie młodzi, chociaż od 2010 r. można zaobserwować korzystne zjawisko systematycznego zmniejszania się udziału tej grupy wiekowej w ogólnej liczbie bezrobotnych. Na koniec 2015 r. bezrobotni w wieku do 24 lat, czyli osoby wchodzące w „dorosłe” życie po zakończeniu etapu edukacji stanowili 11,2% ogółu bezrobotnych

w Tarnowie (w liczbach bezwzględnych 0,5 tys.). W porównaniu do 2010 r. udział tej grupy osób w ogólnej liczbie bezrobotnych zmniejszył się o ponad 11 p. proc. W Krakowie ta grupa osób stanowiła 8,1% ogółu bezrobotnych, w Nowym Sączu 13,4%, przy wskaźniku dla województwa - 18,0%.

Wykres 19. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie według wieku

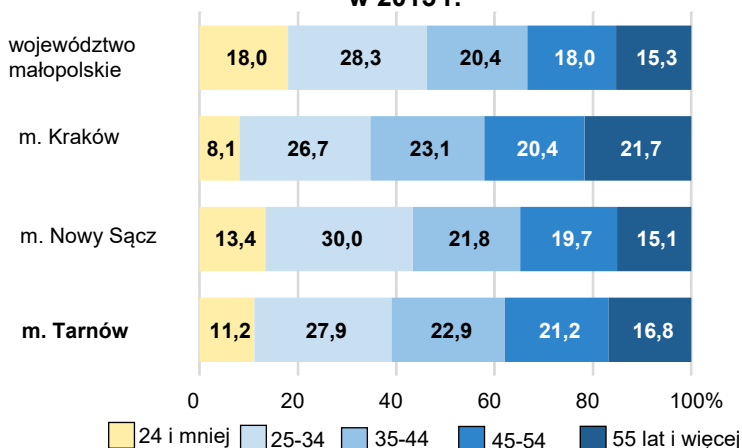

Nadal w uzyskaniu pracy duże trudności miały osoby w wieku 25-34 lata, których w Tarnowie na koniec 2015 r. było 1,3 tys. osób. Ta relatywnie najliczniejsza grupa stanowiła 27,9% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, ale w porównaniu do 2010 r. udział ten zmniejszył się o 2,7 p. proc. Na podobnym poziomie ukształtował się odsetek osób pozostających bez pracy w tym wieku w Krakowie i w województwie, natomiast w Nowym Sączu był wyższy o ponad 2 p. proc.

W przedziale wiekowym 35-44 lata udział osób bezrobotnych w omawianym okresie stanowił 22,9% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych w Tarnowie (1,0 tys. osób), przy wskaźniku dla województwa - 20,4%. W stosunku do 2010 roku udział tej grupy wiekowej zwiększył się o 5,5 p. proc. Na podobnym poziomie jak w Tarnowie, ukształtował się odsetek bezrobotnych w tej grupie wiekowej w Krakowie, a w Nowym Sączu wskaźnik ten wyniósł 21,8%.

Kolejną, również liczną grupą poszukujących pracy były osoby w wieku 45-54 lata. Na koniec 2015 r. w Tarnowie zarejestrowanych było 1,0 tys. osób w tym wieku (ponad 21% ogółu bezrobotnych) i udział tej grupy wiekowej utrzymał się na poziomie 2010 r. W pozostałych miastach na prawach powiatu, odsetek tej grupy bezrobotnych ukształtował się na niższym poziomie niż w Tarnowie i wynosił – w Krakowie 20,4% i w Nowym Sączu 19,7%, przy wskaźniku dla województwa - 18,0%.

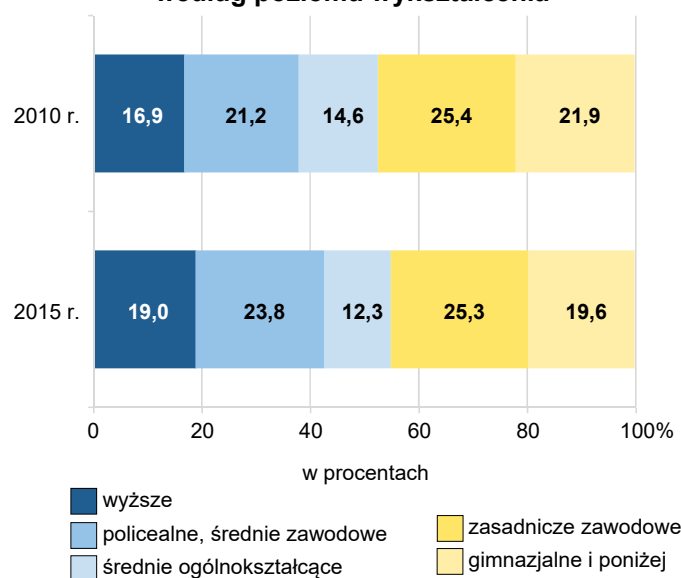
Wykres 20. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku w 2015 r.

W omawianym okresie relatywnie najmniej bezrobotnych zarejestrowanych było wśród osób w wieku powyżej 55 roku życia - 16,8% ogółu bezrobotnych (0,8 tys. osób). Do 2013 r. liczba tych osób systematycznie wzrastała, w ostatnich dwóch latach można zaobserwować niewielki spadek liczby bezrobotnych w tej grupie wiekowej. W porównaniu do 2010 r. udział osób pozostających bez pracy omawianej grupy wiekowej w ogólnej liczbie bezrobotnych wzrósł o ponad 8 p. proc. Mimo posiadania dużego doświadczenia zawodowego, utrata pracy przez osoby w wieku powyżej 55 roku życia, praktycznie wyklucza je z rynku pracy, a w tym przypadku wiek nie jest czynnikiem ułatwiającym poszukiwanie nowego miejsca pracy. W 2015 r. w miastach na prawach powiatu najwyższy odsetek osób w tym wieku - 21,7% odnotowano w Krakowie, wskaźnik dla Nowego Sącza wynosił 15,1%, przy wskaźniku dla województwa - 15,3%.

Niski poziom wykształcenia jest czynnikiem mającym istotny wpływ na poszukiwanie pracy. Na koniec grudnia 2015 r. wśród bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie relatywnie liczne grupy stanowiły osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe oraz gimnazjalne i niższe – odpowiednio: 25,3% i 19,6% ogólnej liczby bezrobotnych. W porównaniu do 2010 r. odsetek bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym utrzymał się na takim samym poziomie, natomiast o 2,3 p. proc. zmniejszył się odsetek bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym. Dość liczną grupę stanowiły osoby bezrobotne, które ukończyły szkoły policealne i średnie zawodowe - 23,8% ogółu bezrobotnych (w porównaniu do 2010 r. wzrost o 2,6 p. proc.).

Wykres 21. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie według poziomu wykształcenia

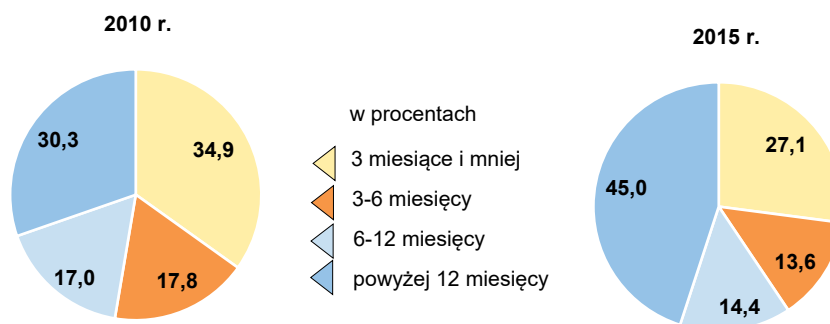

Nadal posiadanie wykształcenia wyższego nie eliminowało osób z populacji bezrobotnych. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych blisko 0,9 tys. osób (19,0%) posiadało wykształcenie wyższe. W porównaniu do 2010 r. odnotowano o ponad 4% spadek liczby bezrobotnych tej grupy.

Pod względem poziomu wykształcenia w omawianym okresie podobną strukturę bezrobotnych jak w Tarnowie, odnotowano w Nowym Sączu - najwięcej było bezrobotnych osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz policealnym i średnim zawodowym - po około 26%, wykształceniem wyższym legitymowało się 18,9% bezrobotnych. Nieco inaczej struktura przedstawiała się w Krakowie. Większy dostęp do uczelni i szkół kształcących na poziomie ponadgimnazjalnym sprawił, że największe grupy bezrobotnych stanowiły osoby posiadające wykształcenie wyższe oraz policealne i średnie zawodowe – odpowiednio: 24,9% i 22,1% ogółu.

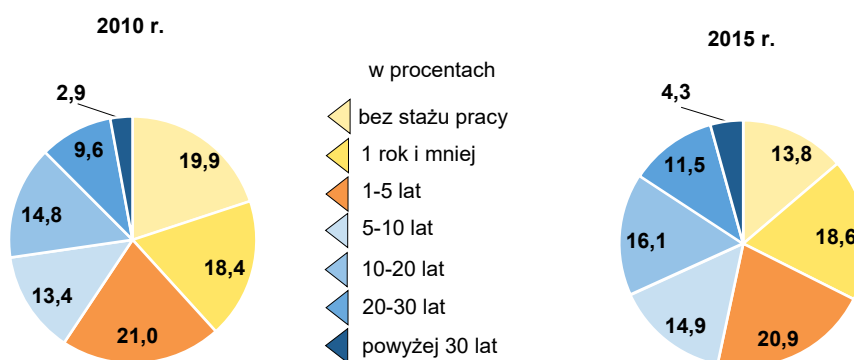
Na koniec 2015 r. bez pracy 3 miesiące i krócej pozostawało 1,2 tys. osób, które w liczbie bezrobotnych ogółem zarejestrowanych w Tarnowie stanowiły 27,1%, przy wskaźniku dla województwa wynoszącym 29,2%. W Krakowie i Nowym Sączu – udział osób krótkotrwale bezrobotnych wynosił odpowiednio: 26,9% i 31,7% ogólnej liczby bezrobotnych. W porównaniu do 2010 r. liczba osób stosunkowo krótko nie posiadająca zatrudnienia zmniejszyła się o ponad 34%.

Wykres 22. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie według czasu pozostawania bez pracy

Niekorzystnym zjawiskiem mającym negatywne skutki społeczne i ekonomiczne jest bezrobocie długotrwałe. W Tarnowie na koniec 2015 r. bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy stanowili najliczniejszą grupę - 2,0 tys. osób, tj. 45,0% ogółu bezrobotnych, w tym blisko co druga osoba poszukiwała pracy dłużej niż 2 lata. W stosunku do 2010 r. liczba osób, które poszukiwały pracy dłużej niż 1 rok zwiększyła się o 432 osoby, tj. o 26,6%. Wśród miast województwa małopolskiego na prawach powiatu odsetek długotrwałe bezrobotnych w Tarnowie był najwyższy. Dla porównania, w Krakowie liczba tych osób stanowiła 42,8%, w Nowym Sączu - 34,4% ogółu bezrobotnych, przy wskaźniku dla województwa - 40,2%.

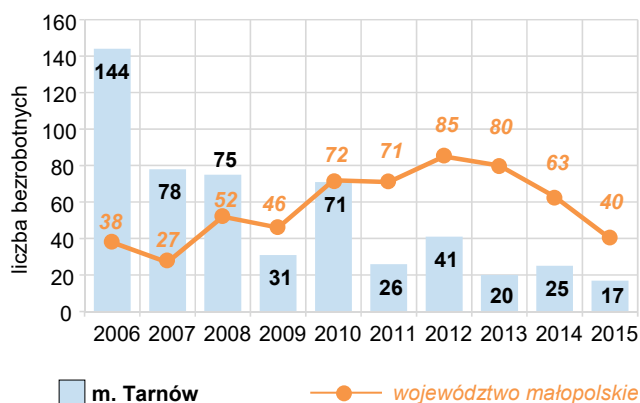
Wykres 23. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w Tarnowie według stażu pracy

W 2015 r. żadnego doświadczenia zawodowego nie posiadało 13,8% bezrobotnych (w 2010 r. - blisko 20%). Wśród poprzednio pracujących udział osób pracujących stosunkowo krótko, tj. mniej niż rok, od 2010 r. utrzymuje się na poziomie 18,6%. Odsetek bezrobotnych posiadających staż pracy 1-5 lat, podobnie jak w 2010 r. ukształtował się na poziomie blisko 21%. Relatywnie najmniejsze grupy bezrobotnych to osoby mające duże doświadczenie zawodowe, tj. ze stażem pracy 20-30 lat (11,5% ogółu bezrobotnych) i powyżej 30 lat (4,3% ogółu), jednak w porównaniu do 2010 r. obie grupy bezrobotnych łącznie odnotowały wzrost liczby osób o blisko 8%.

Podobnie jak w latach poprzednich, przy znacznej poprawie, podaż pracy w Tarnowie w 2015 r. nadal była minimalna w odniesieniu do popytu na pracę. W ciągu całego roku pracodawcy zgłosili do Urzędu Pracy 5249 ofert pracy, o 1098 ofert więcej niż w roku poprzednim. Na koniec grudnia 2015 r. wolnych było 266 ofert pracy, tym samym na 1 ofertę przypadało 17 bezrobotnych (w 2010 r. - 71 osób).

Wykres 24. Liczba bezrobotnych przypadająca na 1 ofertę pracy

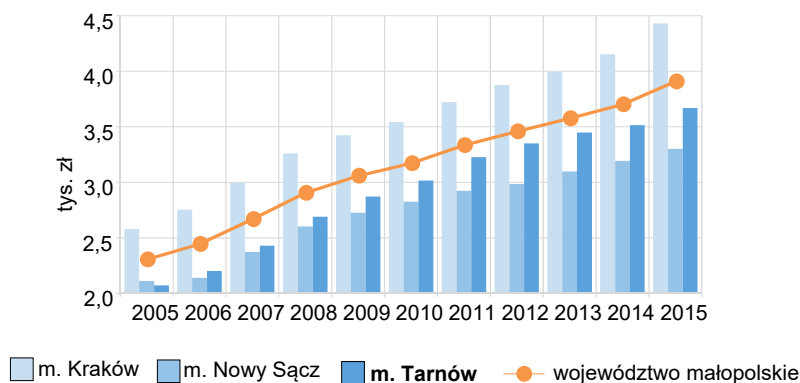
WYNAGRODZENIA ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

Wynagrodzenia

Głównym źródłem utrzymania ludności są wynagrodzenia, czyli dochody z pracy najemnej. Od 2005 r. w Tarnowie przeciętne wynagrodzenie systematycznie wzrasta, a najwyższy - ponad 10% wzrost odnotowano w latach 2007 i 2008.

Należy zaznaczyć, że do 2012 r. przeciętna płaca w Tarnowie wzrastała szybciej niż płace w województwie małopolskim, a nawet w Krakowie i Nowym Sączu. W ostatnich latach tempo wzrostu nieznacznie zmalało i jest zbliżone do przeciętnego w województwie i pozostałych miast na prawach powiatu. Nadal jednak średnie wynagrodzenie w Tarnowie było niższe niż średnia w województwie.

Wykres 25. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie

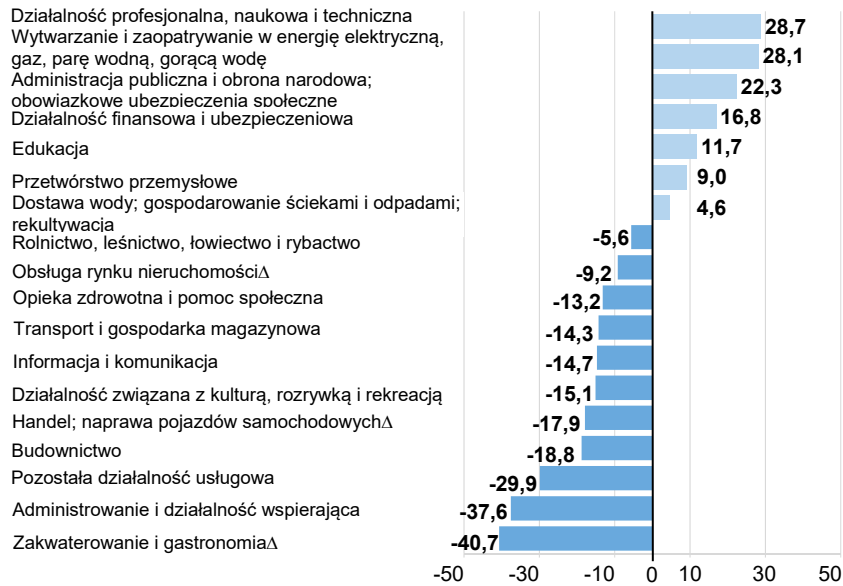
W 2015 r. w Tarnowie przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wynosiło 3669 zł i było o 6,1% niższe wobec przeciętnego wynagrodzenia w województwie wynoszącego 3907 zł. W porównaniu do 2010 r. przeciętne wynagrodzenie wzrosło o 21,7%, tj. o 653 zł. Przeciętne wynagrodzenie w pozostałych miastach na prawach powiatu wynosiło - w Krakowie 4431 zł, a w Nowym Sączu - 3302 zł.

W omawianym okresie w Tarnowie w sektorze publicznym przeciętne miesięczne wynagrodzenie wynosiło 4149 zł, (w województwie małopolskim 4363 zł) i było wyższe o 13,1% od przeciętnego wynagrodzenia ogółem. W sektorze prywatnym w 2015 r. średnia płaca wynosiła 3243 zł, (w województwie małopolskim 3692 zł), stanowiąc 88,4% średniego wynagrodzenia ogółem.

W sektorze publicznym przeciętne wynagrodzenie w porównaniu do 2010 r. wzrosło o 661 zł, natomiast w sektorze prywatnym wzrost wynagrodzenia był wyższy i wyniósł 741 zł.

W Tarnowie w dalszym ciągu w poszczególnych sekcjach PKD występuje duże zróżnicowanie przeciętnego wynagrodzenia. W 2015 r. rozpiętość odchylenia przeciętnego wynagrodzenia w porównaniu do średniej płacy wynosiła ponad 69 p. proc. i w stosunku do 2010 r. uległa zmniejszeniu o blisko 25 p. proc.

Wykres 26. Odchylenie przeciętnej płacy w wybranych sekcjach PKD od średniej płacy w Tarnowie w 2015 r.

Najwyższe wynagrodzenie w omawianym okresie wystąpiło w sekcjach: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” - 4723 zł (blisko 29% wyższe od średniej płacy) oraz „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” - 4699 zł, (wyższe od przeciętnej płacy ogółem o 28%). W 2010 r. najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie odnotowano w sekcjach „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa” wynoszące odpowiednio 4480 zł i 4322 zł.

Najniżej wynagrodzone w 2015 r. były osoby zatrudnione w sekcjach: „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi” (2176 zł) oraz „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca” (2290 zł), co stanowiło odpowiednio ponad 59% i ponad 62% średniej płacy w Tarnowie. Również od kilku lat w obu tych sekcjach obserwuje się najniższe przeciętne wynagrodzenie miesięczne, które w 2010 r. wynosiło odpowiednio 1796 zł (59,5% średniej płacy) i 1641 zł (54,4% przeciętnej).

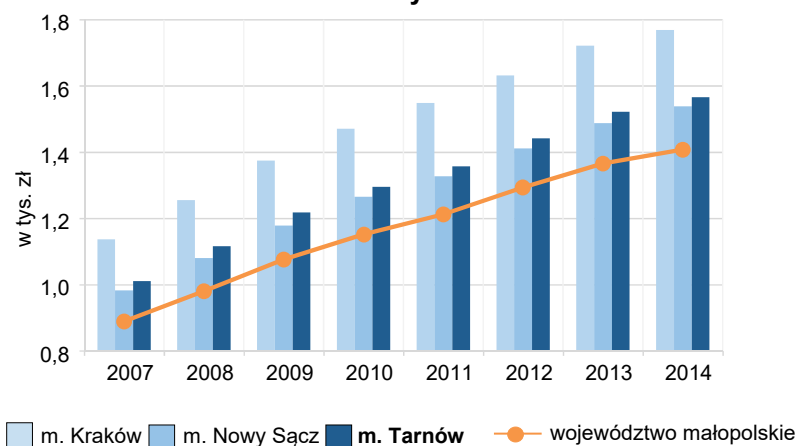
Na podstawie danych o podatku dochodowym od osób fizycznych pochodzących z systemu administracyjnego Ministerstwa Finansów można

analizować dochody ludności według faktycznego miejsca zamieszkania. Średniomiesięczny przychód brutto uzyskany z tytułu wynagrodzeń w 2014 r. w Tarnowie ukształtował się na poziomie 2637 zł i osiągnął o 8,7% poziom wyższy od przychodu uzyskanego w województwie, który wynosił 2425 zł. W porównaniu do 2010 r. średniomiesięczny przychód brutto z tytułu wynagrodzeń wzrósł o 391 zł, tj. o ponad 17%. Dla porównania w 2014 r. w Krakowie średniomiesięczny przychód brutto uzyskany z tego tytułu wyniósł 3155 zł, a w Nowym Sączu - 2405 zł.¹²

Emerytury i renty¹³

Liczba osób uzyskujących przychody z tytułu emerytury lub renty w 2014 r. w Tarnowie wynosiła 30,0 tys. osób. W porównaniu do 2010 r. odnotowano spadek o 932 osoby, tj. o 3,0%. Emeryci i renciści mieszkający w Tarnowie stanowili 3,8%, a w Nowym Sączu 2,5% ogólnej liczby osób uzyskujących przychody z tego tytułu w województwie i od 2010 r. w obu miastach odsetek tych osób utrzymuje się na tym samym poziomie. W Krakowie w 2014 r. udział emerytów i rencistów ukształtował się na poziomie 24,0% i w porównaniu do 2010 r. nieznacznie zmalał (o 0,3 p. proc.).

Wykres 27. Średniomiesięczny przychód uzyskiwany z tytułu emerytury lub renty

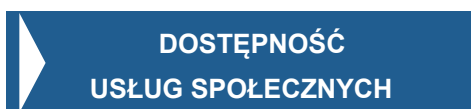

Od 2007 r. obserwuje się wzrost średniomiesięcznego przychodu brutto uzyskiwanego z tytułu świadczenia emerytalnego lub rentowego w województwie małopolskim oraz we wszystkich miastach na prawach powiatu.

¹² Dane Ministerstwa Finansów za 2014 r.

¹³ j.w.

W 2014 r. w Tarnowie mediana przychodów rocznych brutto z emerytur i rent wynosiła 18,8 tys. zł, co oznacza, że takie przychody w ciągu roku osiągnęła równo połowa podatników uzyskujących przychody z tego tytułu. Średniomiesięczny przychód brutto uzyskiwany z emerytury lub renty wyniósł 1565 zł i był o ponad 11% wyższy od średniego przychodu w województwie, wynoszącego 1408 zł. W porównaniu do 2010 r. średniomiesięczny przychód brutto z tytułu świadczenia emerytalnego lub rentowego wzrósł o 270 zł, tj. o 20,8%. Dla porównania średniomiesięczny przychód brutto uzyskany z tego tytułu w 2014 r. w Krakowie wyniósł 1769 zł, a w Nowym Sączu - 1539 zł.

Edukacja

Wychowanie przedszkolne jest to pierwszy etap kształcenia w systemie oświaty. Dzieci mają w nich zapewnioną opiekę oraz stopniowo są przygotowywane do nauki w szkole.

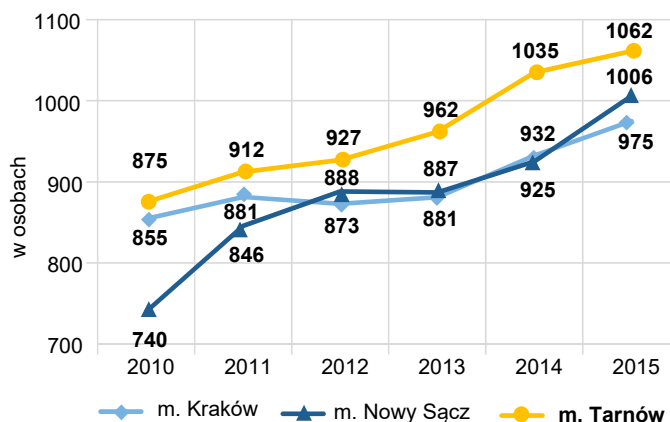
Zgodnie z nowelizacją ustawy o systemie oświaty i obniżeniem wieku szkolnego do lat sześciu przedszkola przeznaczone miały być dla dzieci w wieku 3-5 lat, podobnie jak zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne, a oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych zostały zlikwidowane.

W związku z tymi zmianami oraz spadkiem liczby dzieci w wieku przedszkolnym (w porównaniu do roku 2014 o 4,8%) w ostatnim roku nastąpiła redukcja placówek wychowania przedszkolnego o 12,8%, w tym przedszkoli o 2,5%. W 2015 r. działało 39 przedszkoli (w tym 2 specjalne), co stanowiło 95,1% wszystkich placówek wychowania przedszkolnego. Było w nich łącznie 3,9 tys. miejsc. W porównaniu do roku poprzedniego ubyło jedno przedszkole i 61 miejsc. Spośród dzieci uczęszczających do przedszkoli na 100 miejsc przypadało 94 dzieci. Dla porównania w Krakowie i Nowym Sączu wskaźnik ten wynosił odpowiednio 88 i 86 dzieci.

Poza przedszkolami funkcjonowały w Tarnowie 2 punkty przedszkolne (o jeden więcej niż w roku 2014). Uczęszczało do nich 31 dzieci, czyli o 16 dzieci więcej niż w 2014 r. Zniknęły natomiast wszystkie oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, gdyż w myśl przepisów prawnych dzieci w wieku 6 lat miały rozpoczynać edukację szkolną.

Wychowaniem przedszkolnym objętych było 3,7 tys. dzieci, co stanowiło 4,2% uczęszczających do placówek tego typu w województwie małopolskim.

Wykres 28. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat

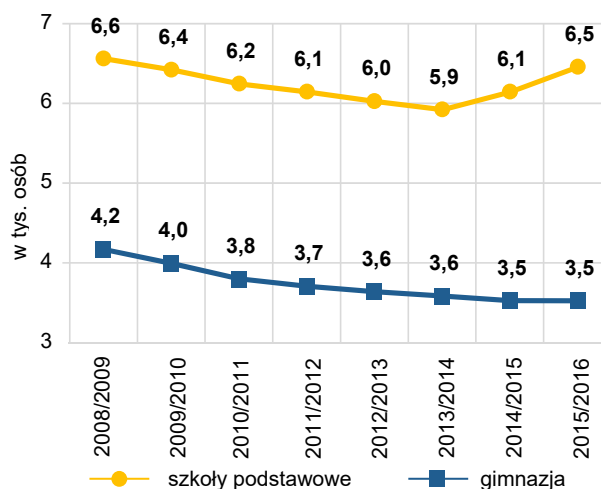
Na przestrzeni ostatnich kilku lat widoczny jest coroczny wzrost liczby dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na tysiąc dzieci w wieku 3-5 lat. W Tarnowie w 2015 r. wyniósł 1062 dzieci (wzrost o 187 dzieci w stosunku do 2010 r.). Dla porównania wskaźnik ten w omawianym roku dla Krakowa i Nowego Sącza był niższy i wynosił odpowiednio 975 i 1006 dzieci.

W Tarnowie w roku szkolnym 2015/2016 funkcjonowało 26 szkół podstawowych (jedna więcej niż w roku ubiegłym). Naukę pobierało w nich 6,5 tys. uczniów, tj. 2,9% uczęszczających do szkół podstawowych w województwie małopolskim. W porównaniu do ubiegłego roku liczba uczniów szkół podstawowych wzrosła o 314 uczniów, tj. 5,1%. Tak znaczny wzrost spowodowany był dwoma czynnikami. Po pierwsze, zgodnie z obowiązkiem szkolnym, część rodziców posłała do szkoły dzieci w wieku 6 lat (pozostali po uzyskaniu opinii z poradni psychologiczno-pedagogicznych odroczyli obowiązek szkolny na rok). Po drugie, nastąpił wzrost liczby dzieci w wieku 6-11 (w porównaniu do 2014 r. o 2,1%). Powstało 21 nowych oddziałów. Na jeden oddział w szkołach podstawowych przypadało 19 uczniów.

W omawianym roku szkolnym, tak jak i w ubiegłym, działało w Tarnowie 25 szkół gimnazjalnych dla dzieci i młodzieży. Liczba oddziałów wzrosła o 4. W roku szkolnym 2015/2016 w tarnowskich gimnazjach uczyło się 3,5 tys. uczniów (3,5%

uczących się w gimnazjach w województwie małopolskim). Na jeden oddział przypadało 22 uczniów.

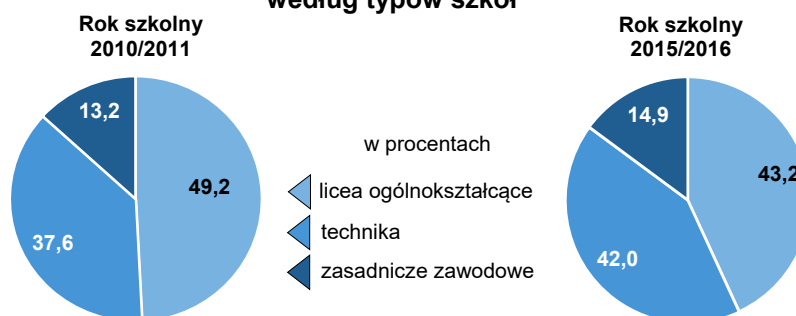
Wykres 29. Liczba uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach dla dzieci i młodzieży w Tarnowie

W Tarnowie w roku szkolnym 2015/2016 funkcjonowały 43 szkoły ponadgimnazjalne dla młodzieży: 12 zasadniczych szkół zawodowych, 18 liceów ogólnokształcących (o 5 więcej) i 13 techników.

W szkołach ponadgimnazjalnych kształciło się 10,6 tys. uczniów (9,0% kształcących się w szkołach ponadgimnazjalnych w województwie małopolskim), tj. o 58 uczniów mniej niż w ubiegłym roku. Najczęściej przez młodzież wybierane były licea ogólnokształcące, uczęszczało do nich 43,2% uczniów szkół ponadgimnazjalnych, w następnej kolejności technika - 42,0% ogółu uczniów szkół ponadgimnazjalnych. W porównaniu do poprzedniego roku szkolnego wzrosła liczba uczniów w szkołach zawodowych - o 6,9%, zmalała natomiast liczba uczniów w liceach ogólnokształcących o 4,3% oraz w technikach o 1,3%.

Wykres 30. Struktura uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych w Tarnowie według typów szkół

W roku szkolnym 2015/2016 w Tarnowie działało 21 szkół policealnych, to o 5 szkół więcej niż rok wcześniej. Kształciło się w nich 2,3 tys. uczniów (w porównaniu do ubiegłego roku o 16,4% mniej) co stanowiło 11,3% kształcących się w szkołach policealnych w województwie małopolskim.

W nauczaniu języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży największą popularnością nieodmiennie cieszył się język angielski, który za przedmiot obowiązkowy w roku szkolnym 2015/2016 wybrało 96,5% uczniów (0,9 p. proc. więcej niż rok temu). Na drugim miejscu uplasował się język niemiecki – 47,3% uczniów (45,1% w roku ubiegłym). Pozostałe języki wybierane są znacznie rzadziej. Języka francuskiego uczyło się jedynie 7,7% dzieci i młodzieży, hiszpańskiego 5,0%, a włoskiego 4,0%.

W Tarnowie działa również 5 liceów dla dorosłych, o 1 mniej w porównaniu do roku szkolnego 2014/2015, w których kształciło się 1,0 tys. osób. Po raz pierwszy nie działało żadne technikum dla dorosłych.

W działających w Tarnowie trzech wyższych uczelniach: Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej, Małopolskiej Wyższej Szkole Ekonomicznej oraz Tarnowskiej Szkole Wyższej kształciło się w roku akademickim 2015/2016 (według stanu na 30 listopada) 5,0 tys. studentów, w tym 3,3 tys. na studiach stacjonarnych. W porównaniu do roku poprzedniego odnotowano więc spadek ogólnej liczby studentów o 8,5%, w tym studentów studiów stacjonarnych o 2,2%. Tarnowskie wyższe uczelnie opuściło, podobnie jak przed rokiem, łącznie 1,7 tys. absolwentów. Studia stacjonarne ukończyło 0,9 tys. osób.

Poza tymi uczelniami w mieście funkcjonowały zamiejscowe ośrodki trzech uczelni, tj. Uniwersytetu Pedagogicznego i Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Wyższej Szkoły Biznesu w Nowym Sączu. W ośrodkach tych studiowało łącznie 0,4 tys. studentów (rok wcześniej 0,5 tys. studentów), z czego 62,1% w systemie stacjonarnym.

Ochrona zdrowia

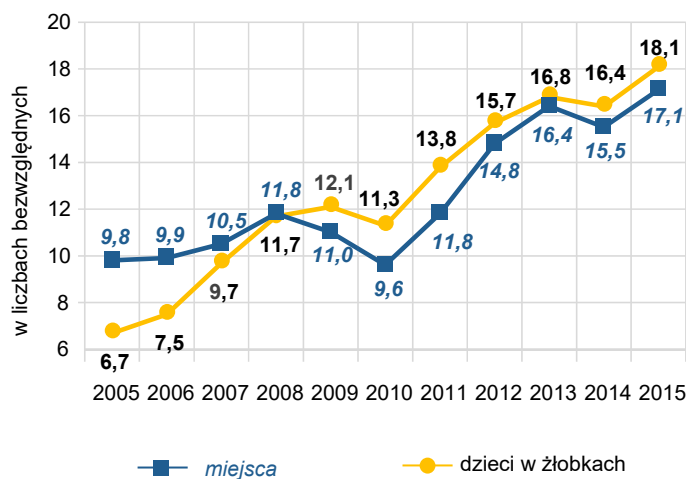
W Tarnowie działają dwa szpitale publiczne. Na koniec 2014 r. dysponowały one łącznie 1025 łózkami, co dawało 93 łóżka szpitalnych na 10 tys. ludności. W 2015 r. ambulatoryjną opiekę zdrowotną mieszkańcom zapewniało 83 placówki. Składało się na nie 69 przychodni (o 4 więcej niż w 2014 r.) oraz 14 praktyk lekarskich (o 1 mniej w porównaniu do poprzedniego roku), świadczących usługi

zdrowotne w ramach środków publicznych. Na 10 tys. ludności w Tarnowie przypadło 6 przychodni (w Krakowie 8 a w Nowym Sączu 7 przychodni). W placówkach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2015 r. udzielono łącznie 1559,6 tys. porad, w tym 178,6 tys. porad (11,5%) było udzielonych przez lekarzy dentyistów. W porównaniu do roku poprzedniego nastąpił wzrost liczby udzielonych porad ogółem o 4,1%, natomiast spadła liczba porad udzielonych przez lekarzy dentyistów o 3,2%. Liczba udzielonych porad w przeliczeniu na jednego mieszkańca Tarnowa w 2015 r. wynosiła 14. Na podobnym poziomie wskaźnik kształtował się w Krakowie (13) i Nowym Sączu (14).

W 2015 r. działały 62 apteki (5,4% działających w województwie małopolskim). Na jedną aptekę przypadało 1785 mieszkańców, podczas gdy rok wcześniej o 71 mieszkańców więcej. Odnotowano wzrost o 5,1% liczby farmaceutów pracujących w aptekach. W końcu 2015 r. w tarnowskich aptekach pracowało 144 magistrów farmacji.

W 2015 r. w Tarnowie funkcjonowało dziewięć żłobków. Oferowały one 446 miejsc, o 26 więcej niż w roku poprzednim. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach w Tarnowie wynosił 18,1% ogółu dzieci w wieku 0-2 (w Krakowie 18,7%, a w Nowym Sączu 7,8%). W ciągu 2015 r. przebywało w żłobkach 847 dzieci co stanowi 8,5% maluchów objętych opieką w tego typu placówkach w województwie małopolskim.

Wykres 31. Miejsca i dzieci objęte opieką w żłobkach w Tarnowie na 100 dzieci w wieku 0-2 lat

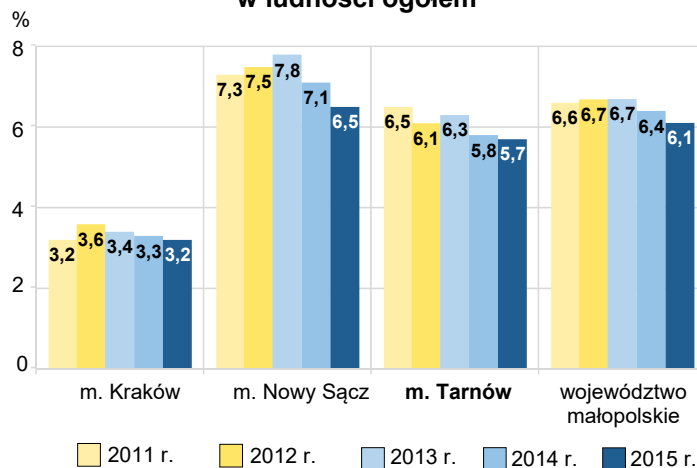

Pomoc społeczna

Informacje o beneficjentach środowiskowej pomocy społecznej uzyskano ze Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej.

W 2015 r. w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Tarnowie zarejestrowanych było 2,8 tys. gospodarstw domowych. W gospodarstwach tych żyło 6,4 tys. osób, które określa się jako beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej.

Wykres 32. Udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem

Beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej w 2015 r. było 5,7% mieszkańców Tarnowa, (2010 r. - 6,9%). Dla porównania - w omawianym okresie wskaźnik dla województwa wynosił 6,1%, w Nowym Sączu - 6,5%. Ze świadczeń pomocy społecznej w mniejszym zakresie korzystali mieszkańcy Krakowa, dla którego wskaźnik kształtował się na poziomie 3,2%.

Dane o liczbie i rodzajach świadczeń pomocy społecznej pochodzą z bazy danych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej - ze sprawozdania MPiPS-03 za 2015 r.

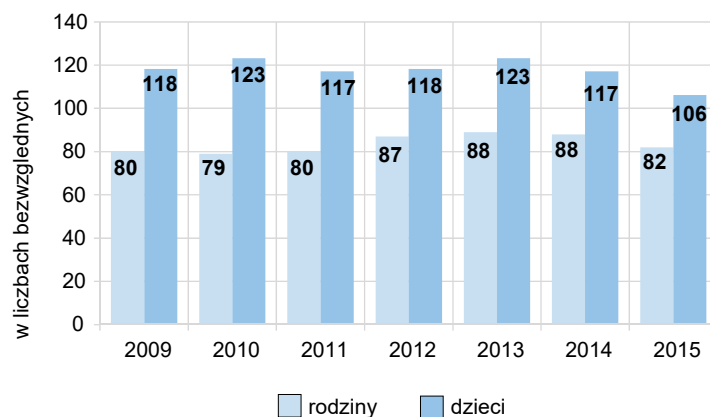
W 2015 r. w Tarnowie w populacji beneficjentów zasiłki stałe przyznano 582 osobom, w tym 463 osobom samotnie gospodarującym, a średnia kwota zasiłku stałego wynosiła 437 zł. Zasiłki okresowe zostały przyznane 972 osobom i objęły 927 gospodarstw domowych, które łącznie liczyły 2630 osób. Przeciętna kwota zasiłku okresowego wynosiła 334 zł. Zdecydowanie najwięcej zasiłków okresowych

zostało przyznanych z powodu bezrobocia - 842 zasiłki, co stanowiło 86,6% wszystkich osób, którym przyznano zasiłki okresowe. Skorzystało z nich 818 gospodarstw domowych, w skład których wchodziły 2343 osoby. W porównaniu do 2010 r. łączna liczba osób, która otrzymała zasiłki stałe i okresowe zmniejszyła się o 20,2%, tj. o 395 osób.

W 2015 r. na pomoc skierowaną do gospodarstw domowych MOPS w Tarnowie wydatkował blisko 9,5 mln zł, tj. o 5,2 mln zł mniej niż w 2010 r.

W Tarnowie w 2015 r. funkcjonowało 10 placówek stacjonarnej opieki społecznej, które miały do dyspozycji łącznie 597 miejsc. Liczba placówek od 2010 r. nie uległa zmianie, natomiast liczba miejsc zwiększyła się o 72, tj. o 13,7%. Na koniec omawianego okresu łącznie we wszystkich placówkach przebywało 542 mieszkańców, tj. o 38 osób więcej niż w 2010 r.

Wykres 33. Rodziny zastępcze i dzieci przebywające w tych rodzinach w Tarnowie

W 2015 r. w Tarnowie działały 4 całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży - 3 socjalizacyjne i 1 interwencyjna, które swoją opieką objęły odpowiednio 45 i 27 wychowanków. W porównaniu do 2010 r. w placówkach tych przebywało o 22 podopiecznych mniej.

Dzieci i młodzież częściowo lub całkowicie pozbawione opieki ze strony rodziny miały ją zapewnioną przez rodziny zastępcze. W 2015 r. funkcjonowały w Tarnowie 82 rodziny zastępcze, w których przebywało 106 dzieci. W porównaniu do 2010 r. liczba rodzin zastępczych wzrosła o 3, natomiast o 17 dzieci mniej objętych było pieczę zastępczą.

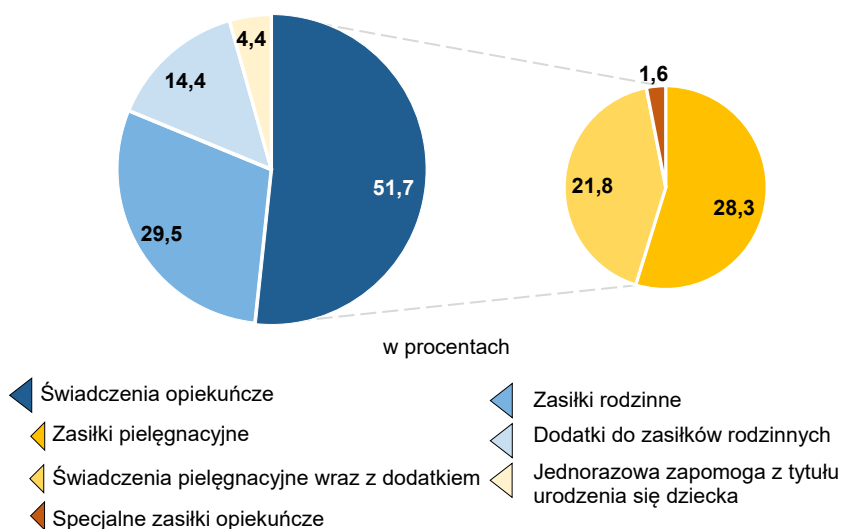
Świadczenia rodzinne

W 2015 r. w Tarnowie średnio miesięcznie 4,6 tys. rodzin korzystało z różnego rodzaju świadczeń przewidzianych w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2015 r., poz.114). Zgodnie z ustawą świadczenia rodzinne obejmują:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne oraz wprowadzony od 1 stycznia 2013 r. specjalny zasiłek opiekuńczy,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka (tzw. becikowe).

Beneficjenci świadczeń rodzinnych w ciągu 2015 r. otrzymali świadczenia na łączną kwotę 17,3 mln zł, o 8,6% wyższą niż w roku poprzednim. W tym samym okresie liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych zmniejszyła się o 2,5%.

Wykres 34. Struktura wartości wypłacanych świadczeń rodzinnych w Tarnowie w 2015 r.

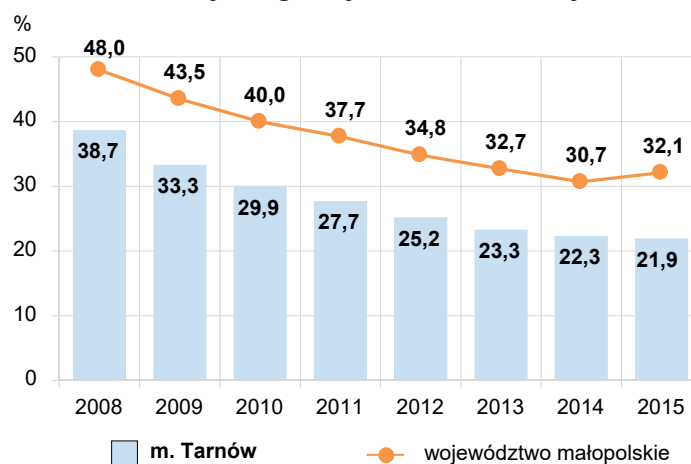

Wśród wydatków na świadczenia rodzinne wyraźnie dominują dwie grupy: pierwsza to wydatki na zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, czyli pomoc skierowano do rodzin z dziećmi stanowiące w 2015 r. blisko 44% wszystkich wydatków na świadczenia rodzinne, a druga to wydatki na świadczenia opiekuńcze, pomoc skierowana dla osób niepełnosprawnych stanowiące 51,7% wydatków. Dla porównania w 2014 r. wydatki na zasiłki rodzinne wraz z dodatkami wynosiły 51,6%, zaś wydatki na świadczenia opiekuńcze ponad 45%, co wskazuje na zmianę struktury wydatków, wyraźny wzrost (6,5 p. proc.) wydatków skierowanych na

pomoc dla osób niepełnosprawnych. Związane jest to z jednej strony z mniejszą liczbą dzieci uprawnionych do pobierania zasiłków rodzinnych, a z drugiej ze wzrostem wysokości wypłacanych świadczeń opiekuńczych.

Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami mają na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Głównym kryterium uprawniającym do otrzymania zasiłku rodzinnego jest posiadanie dziecka (dzieci) na utrzymaniu i przeciętny dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nieprzekraczający progu dochodowego, który do 31 października 2015 r. wynosił 574 zł na osobę, a jeżeli w rodzinie występuje dziecko niepełnosprawne 664 zł na osobę, a od 1 listopada 2015 r. odpowiednio 674 zł i 764 zł. W 2015 r. zasiłki rodzinne wypłacono na kwotę 5,1 mln zł, a dodatki do zasiłków na kwotę 2,5 mln zł, co razem stanowiło blisko 44% ogólnej kwoty świadczeń rodzinnych. W porównaniu do roku ubiegłego kwota wypłaconych zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami zmniejszyła się o 5,6%. Średnio miesięcznie w Tarnowie zasiłek rodzinny pobierało blisko 2,3 tys. rodzin, o 3,1% mniej niż rok wcześniej. Wśród rodzin pobierających zasiłek rodzinny najczęściej, bo ponad 43% rodzin pobierało zasiłek na jedno dziecko, 37,3% na dwoje dzieci, 13,6% na troje, a 5,2% na czworo i więcej dzieci. Przeciętnie miesięcznie rodzice w Tarnowie pobierali zasiłek rodzinny na 4,2 tys. dzieci, w tym na 3,9 tys. dzieci w wieku do lat 17. Dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice pobierali zasiłek rodzinny, stanowiły 21,9% ogólnej liczby dzieci w tym wieku. Dla porównania odpowiedni wskaźnik dla Krakowa wynosił 11,7%, dla Nowego Sącza 27,2%, a średnio dla województwa małopolskiego 29,3%.

Wykres 35. Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku

Udział dzieci w wieku do lat 17 na które rodzice pobierają zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku zmniejszał się systematycznie od 2008 r., co spowodowane było między innymi spadkiem ogólnej liczby dzieci w wieku uprawniającym do zasiłku rodzinnego, a także niskim kryterium dochodowym obowiązującym od 2004 r., a zmienionym dopiero w listopadzie 2012 r. W 2015 r. w stosunku do roku poprzedniego wskaźnik zmniejszył się o 0,4 p. proc.

Rodziny pobierające zasiłki rodzinne otrzymały w 2015 r. dodatki do tych zasiłków na łączną kwotę 2,5 mln zł. W kwocie tej największy udział 24,2% stanowią wydatki z tytułu samotnego wychowywania dziecka, 23,6% to wydatki na dodatki z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, wydatki z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego stanowią 17,0%, a wydatki na kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego 11,0%.

Zgodnie z wspomnianą na wstępie ustawą świadczenia opiekuńcze obejmują: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne i wprowadzony od 1 stycznia 2013 r. specjalny zasiłek opiekuńczy. W 2015 r. świadczenia opiekuńcze wypłacono na kwotę 8,9 mln zł, o 24,4% więcej niż w 2014 r. W Tarnowie średnio miesięcznie świadczenia opiekuńcze pobierało blisko 3 tys. osób, o 1,4% więcej niż rok wcześniej.

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje niezależnie od dochodu i przeznaczony jest dla niepełnosprawnych dzieci i osób dorosłych niepełnosprawnych w stopniu znacznym (w niektórych przypadkach również w stopniu umiarkowanym) oraz dla osób, które ukończyły 75 lat. Wartość wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych wynosiła 4,9 mln zł, co stanowiło 28,3% ogólnej kwoty świadczeń rodzinnych. W porównaniu do roku ubiegłego kwota wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych zmniejszyła się o 0,3%. Przeciętnie miesięcznie w Tarnowie wypłacono 2,7 tys. zasiłków pielęgnacyjnych, z czego 76,8% dla osób niepełnosprawnych w wieku powyżej 16 roku życia, 17,5% dla niepełnosprawnych dzieci i 5,7% dla osób, które ukończyły 75 lat.

Świadczenie pielęgnacyjne przyznawane niepracującym opiekunom osób niepełnosprawnych, których niepełnosprawność powstała nie później niż do ukończenia 18 roku życia lub w czasie nauki w szkole lub w szkole wyższej, ale nie później niż do ukończenia 25 roku życia, nie jest uzależnione od dochodu. Specjalny zasiłek opiekuńczy przyznawany jest niepracującym opiekunom osób niepełnosprawnych, które nie spełniają wymogów koniecznych do przyznania świadczenia pielęgnacyjnego i jest to świadczenie uzależnione jest od kryterium

dochodowego. W 2015 r. wartość wypłaconych świadczeń pielęgnacyjnych wynosiła blisko 3,8 mln zł, a specjalnych zasiłków opiekuńczych 274,3 tys. zł. Przeciętnie miesięcznie w Tarnowie 310 osób pobierało świadczenia pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy, o 18,5% więcej niż w roku poprzednim.

W ramach wspomnianej na wstępie ustawy przewidziano jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka, tak zwane „becikowe”. Od 1 stycznia 2013 r. jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekroczy kwoty 1922 zł netto. Taka forma pomocy w Tarnowie skierowana została do rodziców 755 dzieci. W 2015 r. odnotowano w Tarnowie 873 urodzeń, co oznacza, że zapomogi wypłacono na 86,5% ogółu urodzonych dzieci. W porównaniu do roku ubiegłego liczba wypłaconych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka zwiększyła się o blisko 11% .

Kultura

Działający w Tarnowie teatr im. Ludwika Solskiego dysponuje dwoma salami z 393 miejscami na widowni. W 2015 r. wystawiono 326 spektakli wobec 379 rok wcześniej. Liczba widzów zmalała w ostatnim roku o 7,6% i wynosiła 58,6 tys.

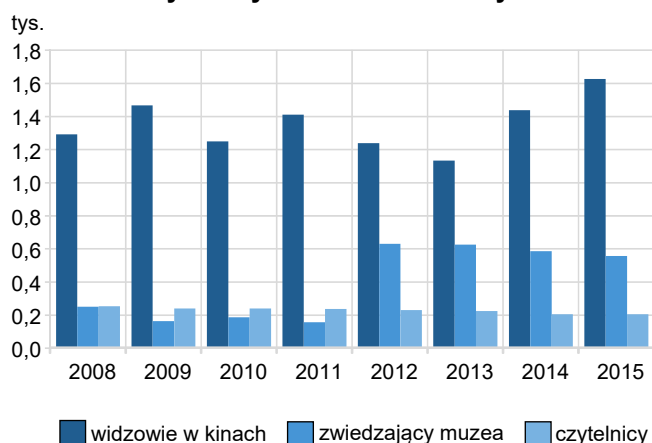
W omawianym roku w Tarnowie działały dwa kina stałe, które dysponowały 1022 miejscami na widowni w trzech salach. W ciągu 2015 r. odbyło się 3,3 tys. seansów (o 3,4% mniej niż rok wcześniej), a uczestniczyło w nich 180,3 tys. widzów, co stanowiło 4,4% ogółu widzów w kinach w województwie małopolskim. Średnio na jeden seans w Tarnowie przypadało 55 widzów, tj. o 8 widzów więcej niż w 2014 r. Dla porównania w Krakowie średnio na seansie było 21 widzów, a w Nowym Sączu 20 widzów.

Działające w 2015 r. cztery tarnowskie muzea przygotowały 4 wystawy własne (o 3/4 mniej wystaw własnych w stosunku do 2014 r.) i 31 obcych, które zwiedziło 61,6 tys. osób (spadek o 5,8% w stosunku do roku poprzedniego). W 2015 r. nastąpił spadek o 2,6% liczby młodzieży szkolnej odwiedzającej muzea w grupach zorganizowanych (około 9,7 tys. zwiedzających).

Z bezpłatnych biletów wstępu na „Noc Muzeów” skorzystało prawie 8,4 tys. zwiedzających.

W 2015 r. pięć tarnowskich galerii przygotowało 86 wystaw i tyleż samo ekspozycji, które zwiedziło 334,0 tys. osób. Mimo skromniejszej oferty wystaw i ekspozycji liczba zwiedzających w 2015 r. wzrosła ponad 2,5-krotnie.

Wykres 36. Widzowie w kinach stałych, zwiedzający muzea oraz czytelnicy w Tarnowie na 1 tys. ludności

W Tarnowie w 2015 r. działało 10 placówek bibliotecznych. Liczba woluminów w księgozbiorze tarnowskich placówek bibliotecznych zmalała o 3,1%. W 2015 r. księgozbiór liczył 358,3 tys. woluminów co stanowiło 3,3% zasobów wojewódzkich. W 2015 r. zarejestrowanych było 22,6 tys. czytelników, o 0,3% mniej niż przed rokiem. Wskaźnik wypożyczeń na jednego czytelnika, wynosił 16,3 woluminów, dla porównania w Krakowie 11,8 woluminów, w Nowym Sączu 18,1 woluminów.

Turystyka

W Tarnowie według stanu na koniec lipca 2015 r. funkcjonowało 12 turystycznych obiektów noclegowych (0,8% działających w województwie małopolskim). W mieście działało: 8 hoteli, jeden kemping i jedna kwatera prywatna oraz 2 pozostałe obiekty turystyczne. Obiekty te dysponowały 880 miejscami noclegowymi. W stosunku do 2014 r. liczba miejsc noclegowych wzrosła o 30.

Wykres 37. Struktura miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych w Tarnowie (stan w dniu 31 VII)

Najwięcej, tj. 81,7% miejsc noclegowych oferowały obiekty hotelowe. W 2015 r. z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych skorzystało 42,1 tys. osób (1,0% korzystających z noclegów w województwie małopolskim).

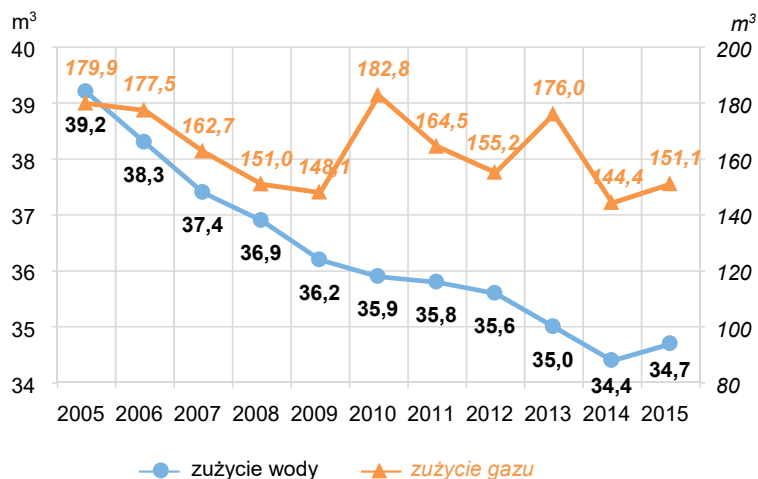
Liczba udzielonych noclegów wynosiła 74,2 tys. (0,7% noclegów udzielonych w województwie małopolskim) wobec 64,3 tys. w roku ubiegłym. Rok 2015 był rokiem, w którym spadła liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów w Tarnowie. Z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych skorzystało 7,6 tys. turystów zagranicznych wobec 7,9 tys. w 2014 r. Udzielono im 11,8 tys. noclegów, o 4,9% mniej niż w 2014 r.

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w Tarnowie wyniósł 24,1% (wzrost w porównaniu do 2014 r. o 2,5 p. proc.) podczas gdy w Krakowie i Nowym Sączu był wyższy i wynosił odpowiednio 40,9% i 26,4%.

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

Długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej w Tarnowie na koniec 2015 r. wynosiła 312,0 km i w porównaniu do 2014 r. wzrosła o 2,5% (o 7,7 km). W badanym okresie o 5,5% (o 0,6 tys.) wzrosła również ilość czynnych połączeń wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zakwaterowania i na koniec 2015 r. wynosiła 11,9 tys. Na niezmienionym poziomie utrzymywało się natomiast zużycie wody przez gospodarstwa domowe na cele komunalno-bytowe.

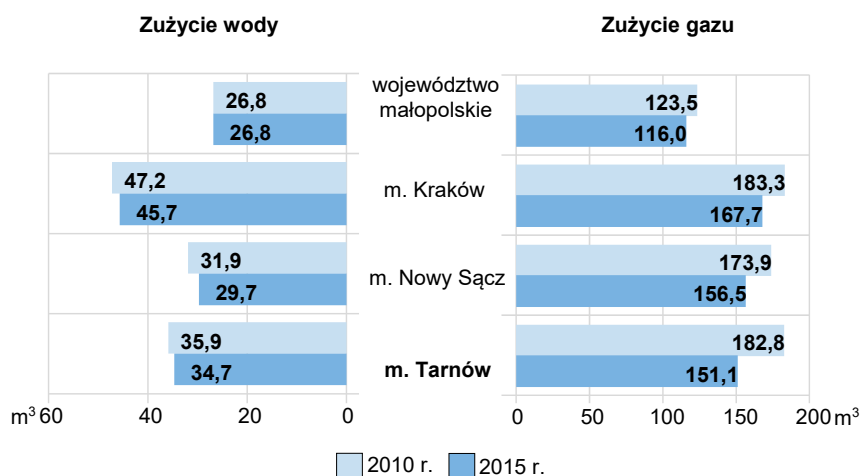
Wykres 38. Zużycie wody i gazu na 1 mieszkańca w Tarnowie

Wskaźnik zużycia, obrazujący sposób gospodarowania wodą w przeliczeniu na 1 mieszkańca w omawianym roku wyniósł 34,7 m³ (tj. o 0,9% więcej niż w 2014 r.) i był większy od średniej wojewódzkiej o 7,9 m³. Dla porównania mieszkaniec Krakowa w 2015 r. średnio zużył wody o 11,0 m³ więcej, a mieszkaniec Nowego Sącza o 5,0 m³ mniej od mieszkańca Tarnowa.

W badanym okresie w Tarnowie rozbudowana została również sieć kanalizacyjna. Na koniec 2015 r. osiągnęła ona 355,4 km i wzrosła o 2,4% w porównaniu do 2014 r. Wzrosła również o 5,4% ilość połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych oraz zbiorowego zakwaterowania i na koniec 2015 r. wyniosła 8, 0 tys. szt.

Wykres 39. Zużycie wody i gazu na 1 mieszkańca

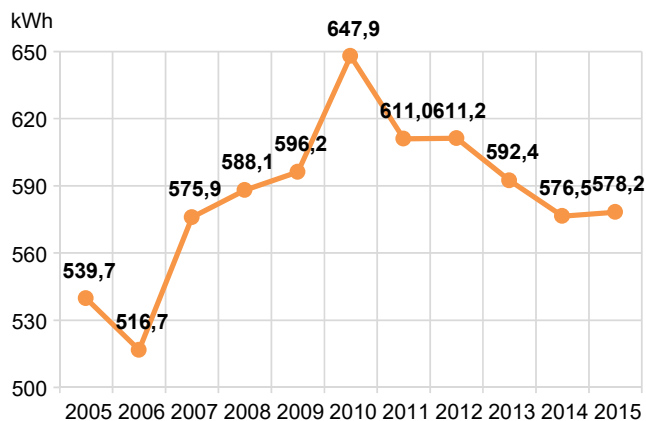

Długość sieci gazowej w 2015 r. wyniosła 413,5 km i w porównaniu do ubiegłego roku wzrosła o 0,2%. Na niezmiennym poziomie pozostała liczba czynnych połączeń gazowych prowadzących do budynków mieszkalnych. W badanym okresie o 3,8% wzrosło też zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych.

W przeliczeniu na 1 mieszkańca Tarnowa zużycie gazu z sieci wyniosło 151,1 m³ (w województwie małopolskim - 116,0 m³) i było większe o 4,6% niż w 2014 r., natomiast na jednego odbiorcę 477,0 m³ (w województwie małopolskim - 548,1 m³), tj. o 3,4% więcej. Wzrost zużycia gazu z sieci w gospodarstwach domowych zanotowano również w Krakowie - na jednego mieszkańca wzrost o 1,8%, a na jednego odbiorcę wzrost o 2,3%, oraz w Nowym Sączu wzrost obu wskaźników odpowiednio o 6,7% i 5,9%.

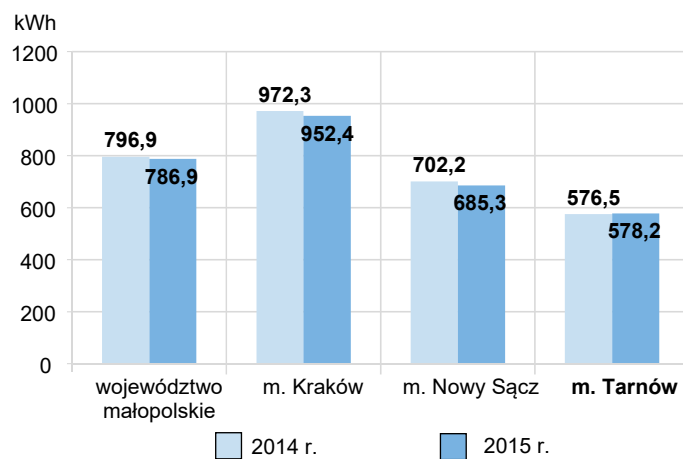
W 2015 r. zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w Tarnowie w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 578,2 kWh (w województwie małopolskim 786,9 kWh) i było wyższe o 0,3% niż w 2014 r. Spadek zużycia energii elektrycznej na 1 mieszkańca zanotowano w Krakowie (o 2,0%) i w Nowym Sączu (o 2,4%).

Wykres 40. Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca w Tarnowie

W Tarnowie średnie zużycie wody i gazu z sieci na 1 mieszkańca było wyższe niż przeciętne zużycie w województwie, natomiast średnie zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca było niższe.

Wykres 41. Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca

HANDEL

W Tarnowie w 2015 r. poza siecią sklepów, hipermarketów i domów towarowych działało 15 targowisk stałych o łącznej powierzchni 96,5 tys. m². W porównaniu do poprzedniego roku zarówno liczba targowisk stałych jak i ich powierzchnia nie uległy zmianie. Na tarnowskich targowiskach handel prowadzono, podobnie jak rok wcześniej w 297 czynnych codziennie punktach sprzedaży drobnodetalicznej. W Krakowie liczba targowisk stałych nie uległa zmianie – nadal było ich 16, natomiast ich powierzchnia nieznacznie zmalała (z 85,4 tys. m² do 84,7 tys. m², tj. o 0,8%). W Nowym Sączu w stosunku do poprzedniego roku wzrosła o 50,0% zarówno liczba targowisk stałych jak i ich powierzchnia - w 2015 r. działały w mieście 3 targowiska o powierzchni 26,1 tys. m². Liczba targowisk sezonowych w Tarnowie nie uległa zmianie i nadal działały 2, w Krakowie odnotowano wzrost z 942 do 971 (o 3,1%), a w Nowym Sączu spadek z 28 do 23 (o 17,9%).

W 2015 r. wpływy z opłaty targowej na targowiskach stałych i sezonowych w Tarnowie wyniosły 1804,6 tys. zł i były o 16,8% niższe jak w 2014 r. W Krakowie wpływy z opłat wyniosły 9296,3 tys. zł, tj. o 2,3% więcej jak rok wcześniej, a w Nowym Sączu 134,6 tys. zł, tj. o 5,9% mniej jak przed rokiem.

ZASOBY MIESZKANIOWE

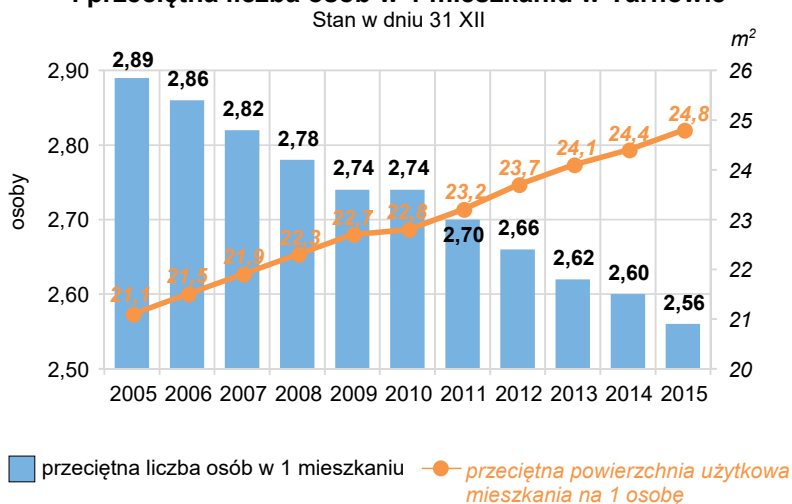
Zasoby mieszkaniowe Tarnowa na koniec 2015 r. wynosiły 43,2 tys. mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 2738,8 tys. m², w których znajdowało się 155,1 tys. izb. W porównaniu z 2014 r. przybyło 0,3 tys. mieszkań (wzrost o 0,6%), 22,3 tys. m² powierzchni użytkowej (wzrost o 0,8%) i 1,0 tys. izb (wzrost o 0,6%).

Przyrost mieszkań był m.in. efektem inwestycji w budownictwie, rozbudowy i przebudowy budynków istniejących, jak również zmiany charakteru przeznaczenia powierzchni niemieszkalnej.

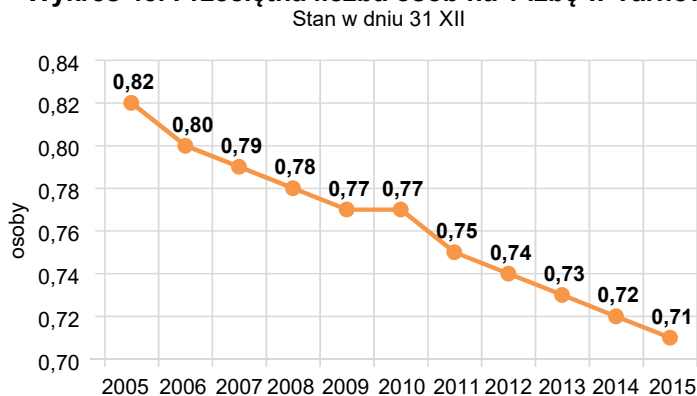
Podobnie jak i w roku ubiegłym zasoby mieszkaniowe Tarnowa w 2015 r. stanowiły 3,8% ogółu zasobów województwa (w 2010 r. - 3,9%). Dla porównania zasoby mieszkaniowe Nowego Sącza w 2015 r. stanowiły 2,6% ogółu zasobów województwa, a Krakowa - 31,4%.

W latach 2005-2015 podstawowe wskaźniki pozwalające określić warunki mieszkaniowe mieszkańców Tarnowa ulegały systematycznej poprawie. Przeciętna liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie i na 1 izbę malała przy równoczesnym wzroście powierzchni użytkowej przypadającej na 1 osobę.

Wykres 42. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę i przeciętna liczba osób w 1 mieszkaniu w Tarnowie

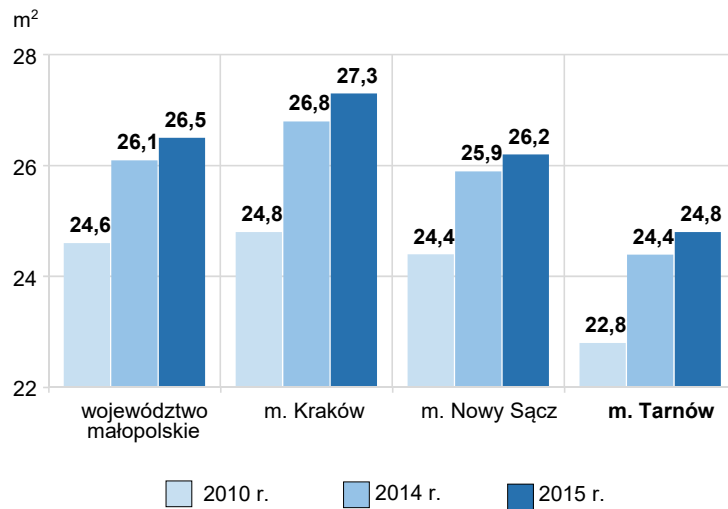
Wykres 43. Przeciętna liczba osób na 1 izbę w Tarnowie

Na jedno mieszkanie w Tarnowie w 2015 r. przypadало przeciętnie 2,56 osoby (w województwie 2,94), a na jedną izbę 0,71 osoby (w województwie 0,75). Przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na jedną osobę w porównaniu z 2014 r. wzrosła o 0,4 m² i na koniec 2015 r. wyniosła 24,8 m² (w województwie - 26,5 m²).

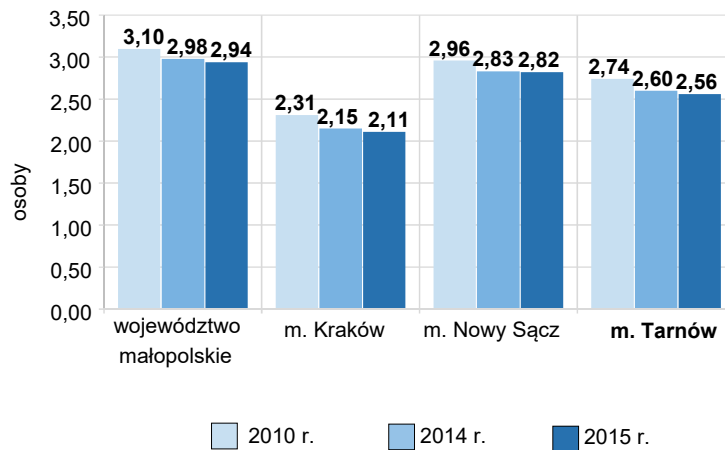
Wykres 44. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę

Stan w dniu 31 XII

Wykres 45. Przeciętna liczba osób w 1 mieszkaniu

Stan w dniu 31 XII

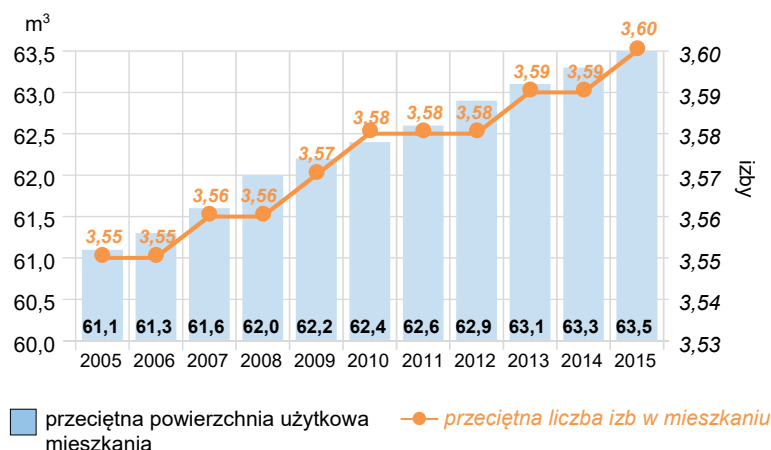

Dla porównania mniejsze zaludnienie mieszkań było w mieście Krakowie, gdzie w 2015 r. na jedno mieszkanie przypadało przeciętnie 2,11 osoby, na jedną izbę 0,67, a większe w mieście Nowy Sącz odpowiednio 2,82 i 0,72. Mieszkańcy Krakowa i Nowego Sącza mieli do dyspozycji większą powierzchnię użytkową mieszkania niż mieszkańcy Tarnowa. W Krakowie przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na jedną osobę wynosiła 27,3 m², a w Nowym Sączu 26,2 m².

W badanym okresie począwszy od 2005 r. uległ znacznej poprawie standard mieszkań mierzony wielkością mieszkania i liczbą izb oraz wyposażeniem w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne.

Wykres 46. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oraz przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu w Tarnowie

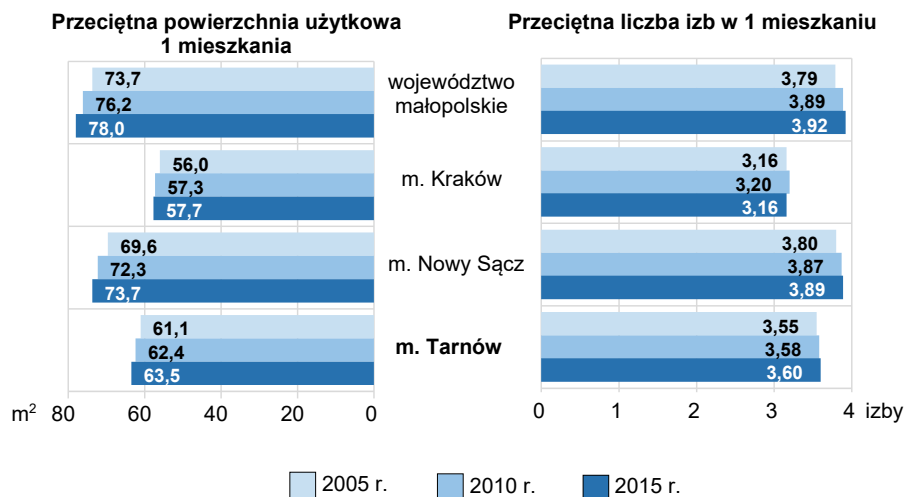
Stan w dniu 31 XI

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w Tarnowie w końcu 2015 r. wynosiła 63,5 m² (w województwie 78,0 m²) i wzrosła o 0,2 m² w porównaniu do poprzedniego roku. Jednocześnie mieszkanie posiadało 3,60 izby (wzrost o 0,01 izby) i w odniesieniu do przeciętnego mieszkania w województwie miało o 0,32 izby mniej.

Wykres 47. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania i przeciętna liczba izb w mieszkaniu

Stan w dniu 31 XII

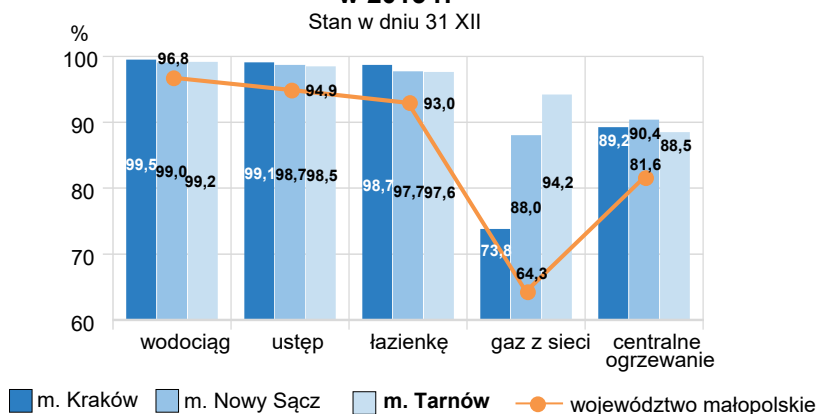

Dla porównania niższy standard mieszkań był w mieście Krakowie gdzie przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na koniec 2015 r. wynosiła 57,7 m², a przeciętna liczba izb w mieszkaniu 3,16, a wyższy standard w mieście Nowy Sącz, odpowiednio: 73,7 m² i 3,89 izb.

W Tarnowie w porównaniu do roku ubiegłego o 0,1% wzrosło wyposażenie mieszkań w wodociąg, ustęp i centralne ogrzewanie. Na niezmienionym poziomie pozostało wyposażenie mieszkań w łazienkę i gaz sieciowy. W 2015 r. najwięcej mieszkań wyposażonych było w wodociąg - 99,2% ogółu mieszkań, w mniejszym stopniu w ustęp - 98,5% i łazienkę - 97,6%. W gaz sieciowy wyposażonych było 94,2%, a w centralne ogrzewanie 88,5% mieszkań.

Standard mieszkań Tarnowa pod względem wyposażenia w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne był wyższy w porównaniu do standardu mieszkań w województwie małopolskim.

Wykres 48. Mieszkania wyposażone w instalacje sanitarno-techniczne w 2015 r.

Podobnie jak w Tarnowie, ponad 99% mieszkań w Krakowie i Nowym Sączu było wyposażonych w wodociąg, w łazienkę około 98%, a w ustęp około 99%.

W instalację gazową wyposażonych było 88% mieszkań w Nowym Sączu i ponad 73% mieszkań w Krakowie, a w centralne ogrzewanie w Nowym Sączu ponad 90% mieszkań i w Krakowie ponad 89%.

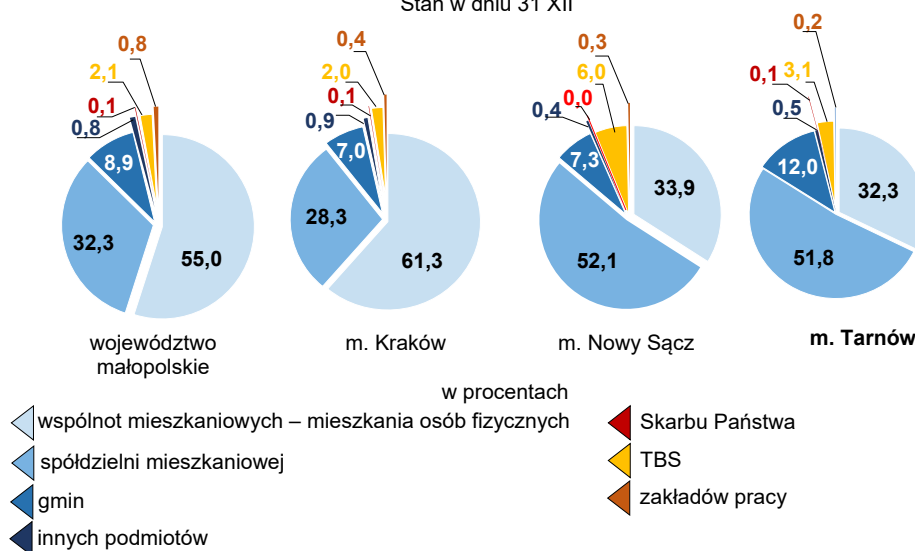
Stopień nasycenia mieszkaniami, wyrażany liczbą mieszkań na 1 tys. ludności jest również jednym z mierników ogólnego standardu mieszkaniowego. W 2015 r. wskaźnik ten dla miasta Tarnowa wyniósł 390 (w 2014 r. - 385) i był wyższy od wskaźnika wojewódzkiego o 50. W mieście Krakowie na 1 tys. osób przypadało 473 mieszkań, a w mieście Nowy Sącz - 355.

Dane prezentowane według form własności dotyczą mieszkań będących własnością: gmin (mieszkania komunalne), spółdzielni mieszkaniowych, Skarbu Państwa, zakładów pracy, towarzystw budownictwa społecznego (TBS), osób fizycznych w budynkach wspólnot mieszkaniowych oraz innych podmiotów. Spośród mieszkań objętych badaniami w 2015 r. w Tarnowie - 51,8% stanowiły mieszkania będące własnością spółdzielni mieszkaniowych (w województwie 32,3%), 32,3% - mieszkania osób fizycznych w budynkach wspólnotowych (w województwie 55,0%), 12,0% - mieszkania komunalne (w województwie 8,9%), 3,1% - TBS-ów, 0,5% - innych podmiotów, 0,2% - zakładowe i 0,1% - Skarbu Państwa.

Mieszkania stanowiące własność innych podmiotów charakteryzowały się najwyższą przeciętną powierzchnią użytkową, tj. 57,6 m², natomiast mieszkania gminne były najmniejsze (42,0 m²).

Wykres 49. Struktura mieszkań według form własności w 2015 r.

Stan w dniu 31 XII

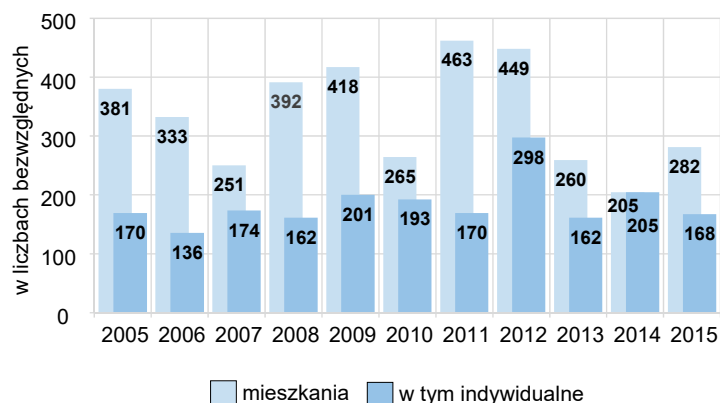
Podobna struktura mieszkań według form własności była w Nowym Sączu gdzie najwięcej mieszkań stanowiły mieszkania będące własnością spółdzielni mieszkaniowych - 52,1%, natomiast w Krakowie zdecydowanie przeważały mieszkania osób fizycznych w budynkach wspólnot mieszkaniowych, które stanowiły 61,3% zasobów mieszkań objętych badaniami.

Zmniejszanie się liczby zasobów mieszkaniowych w poszczególnych formach własności spowodowane było sprzedażą mieszkań osobom fizycznym, zwrotem ich dawnym właścicielom lub spadkobiercom, a także trwałą zmianą przeznaczenia mieszkania na cele niemieszkalne.

BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE

W 2015 r. w porównaniu do roku poprzedniego w Tarnowie odnotowano znaczne polepszenie sytuacji w budownictwie mieszkaniowym.

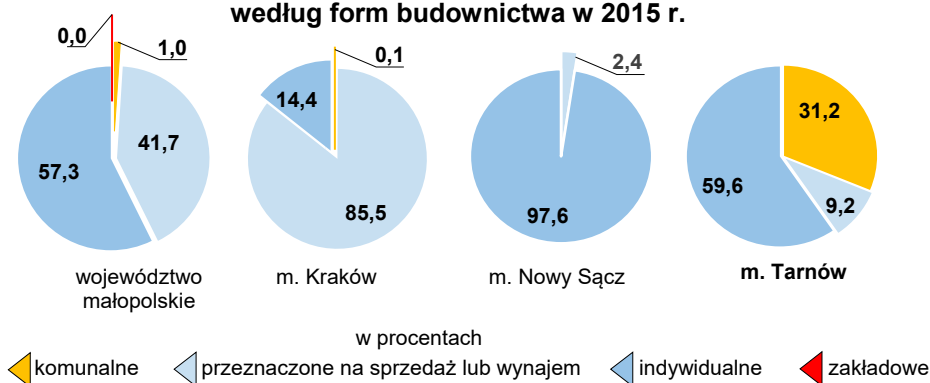
Wykres 50. Mieszkania oddane do użytkowania w Tarnowie

W 2015 r. na terenie miasta Tarnowa przekazano do użytkowania 282 mieszkania o łącznej powierzchni 23,7 tys. m², tj. o 77 mieszkań (o 37,6%) więcej niż w 2014 r. (o 6,4% więcej względem 2010 r.). Mieszkania te stanowiły 1,9% mieszkań oddanych do użytkowania w województwie (w 2014 r. - 1,3%).

Większość mieszkań zrealizowano w ramach budownictwa indywidualnego (168, tj. 59,6%) oraz komunalnego (88, tj. 31,2%). Ponadto oddano 26 mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem. W pozostałych formach budownictwa podobnie jak przed rokiem nie oddano do użytkowania żadnego mieszkania.

Wykres 51. Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa w 2015 r.

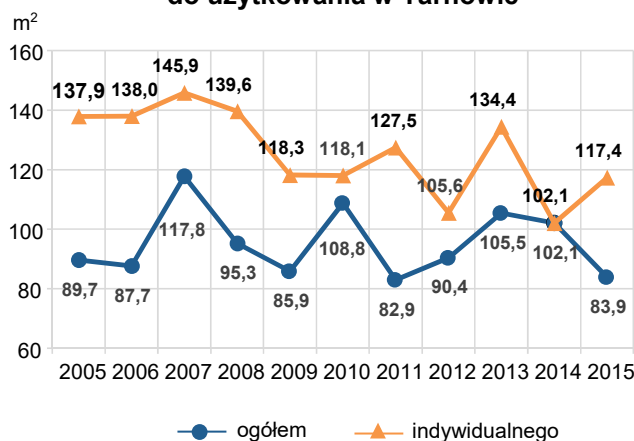

W Krakowie w 2015 r. najwięcej mieszkań oddali inwestorzy budujący mieszkania na sprzedaż lub wynajem. Mieszkania te stanowiły 85,5% ogólnej liczby przekazanych do użytkowania mieszkań. W Nowym Sączu dominowali inwestorzy indywidualni. Ich udział w ogólnej liczbie oddanych mieszkań do użytkowania w 2015 r. wyniósł 97,6%.

Przeciętna powierzchnia użytkowa wybudowanych mieszkań w Tarnowie w 2015 r. wyniosła 83,9 m² i w porównaniu do 2014 r. była mniejsza o 18,2 m², tj. o 17,8%. Największe mieszkania o przeciętnej powierzchni 117,4 m² wybudowane były przez inwestorów indywidualnych, natomiast najmniejsze o powierzchni 28,1 m² w budownictwie komunalnym.

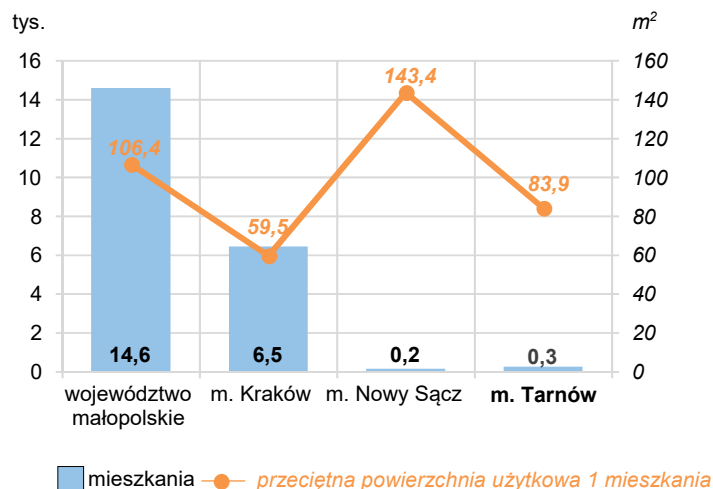
Dla porównania przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w Krakowie wynosiła 59,5 m², a w Nowym Sączu 143,4 m², przy średniej wynoszącej w województwie małopolskim 106,4 m².

Wykres 52. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w Tarnowie

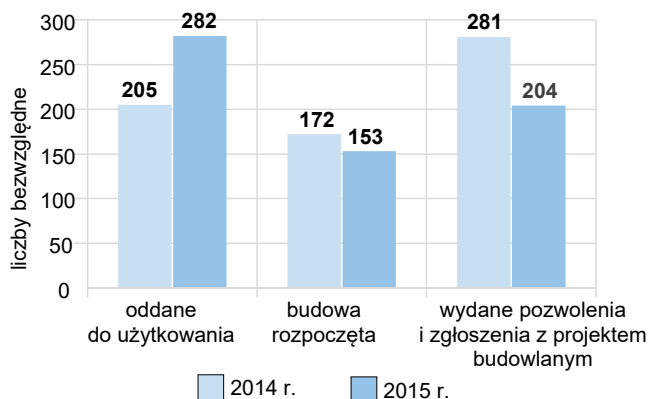

Miernikiem natężenia budownictwa mieszkaniowego jest liczba oddanych do użytkowania mieszkań na 1 tys. ludności. Wskaźnik ten w 2015 r. w Tarnowie wynosił 2,5 (w 2014 r. - 1,8) przy średniej dla województwa małopolskiego 4,3 (w 2014 r. - 4,7). Wyższy poziom wskaźnika od średniej w województwie małopolskim odnotowano w Krakowie - 8,5, a niższy w Nowym Sączu - 2,0.

Wykres 53. Mieszkania oddane do użytkowania i przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w 2015 r.

Wykres 54. Ruch budowlany w budownictwie mieszkaniowym w Tarnowie

W 2015 r. w mieście Tarnowie wydano 85 pozwoleń na budowę lub dokonano zgłoszeń z projektem budowlanym dotyczących budowy 106 nowych budynków mieszkalnych o łącznej liczbie 185 mieszkań (wobec 74 pozwoleń na budowę 101 nowych budynków mieszkalnych o 277 mieszkaniach w 2014 r.). Z ogólnej liczby wydanych pozwoleń i dokonanych zgłoszeń z projektem budowlanym 92,9% dotyczyło inwestorów indywidualnych. Ponadto wydano 5 pozwoleń na rozbudowę budynków mieszkalnych (w 2014 r. - 3), 6 na adaptację pomieszczeń niemieszkalnych (w 2014 r. - 1) oraz 1 pozwolenie na budowę nowego budynku zbiorowego zamieszkania.

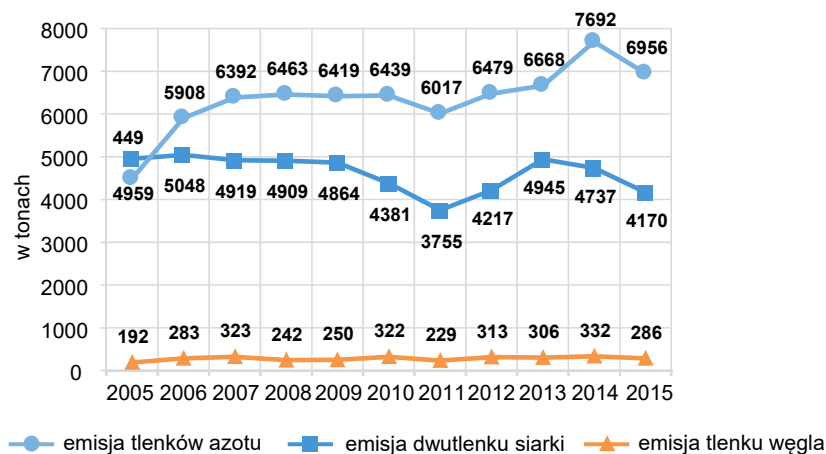
W 2015 r. na terenie miasta Tarnowa inwestorzy rozpoczęli realizację 153 mieszkań (o 11,0% mniej niż w 2014 r.) w tym 103 w ramach budownictwa indywidualnego (o 39,2% więcej niż w 2014 r.). Poza budownictwem indywidualnym rozpoczęto budowę 50 mieszkań społecznych czynszowych.

OCHRONA ŚRODOWISKA

Oceny stanu środowiska na obszarze miasta Tarnowa w 2015 r. dokonano w oparciu o dane statystyczne oraz wyniki monitoringu prowadzonego przez WIOŚ w Krakowie - Delegatura w Tarnowie.

Tarnów nadal należy do miast o dużej skali zagrożenia zanieczyszczeniem powietrza, na co wskazują wyniki badań statystycznych. W 2015 r. dziewięć zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w mieście wyemitowało łącznie 12,4 tys. ton zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla), tj. 11,9% całkowitej emisji gazów w województwie małopolskim. W stosunku do 2014 r. emisja tych zanieczyszczeń zmniejszyła się o blisko 2 tys. ton, tj. o 13,7%. Wskaźnik spadku emisji tlenków azotu, dominujących w całkowitej emisji zanieczyszczeń gazowych w Tarnowie, wyniósł 9,6%, a sama emisja zmniejszyła się o 736 ton/rok. W porównaniu do 2014 r. odczuwalnie zmniejszyła się emisja dwutlenku siarki, spadek wyniósł 567 ton SO₂/rok, tj. 12,0%. Zmniejszyła się również w porównaniu do roku ubiegłego emisja tlenku węgla - spadek wyniósł 13,9%.

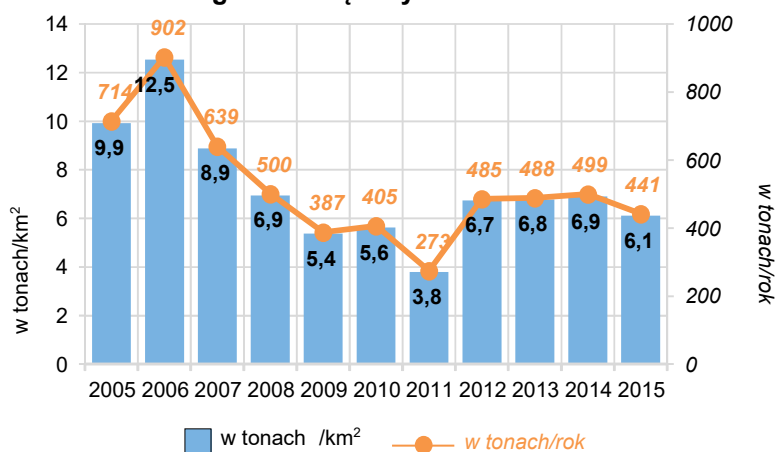
Wykres 55. Emisja gazowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w Tarnowie

W zakresie emisji gazów cieplarnianych w 2015 r. w porównaniu do roku poprzedniego - odnotowano w Tarnowie spadek emisji dwutlenku węgla o 103,3 tys. ton, tj. o 7,7%. W Krakowie emisja CO₂ wzrosła w skali roku o 2,5% a w Nowym Sączu o 7,6%. Dwukrotnie (z 9 do 18 ton/rok) wzrosła w tym czasie emisja metanu z tarnowskich zakładów.

Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza w Tarnowie w 2015 r. wyemitowały do atmosfery 441 ton pyłów (15,6% całkowitej emisji pyłowej w województwie), przy czym emisja pyłowych zanieczyszczeń powietrza w skali roku zmniejszyła się o 11,6%. W przeliczeniu na 1 km² powierzchni miasta tarnowskie zakłady przemysłowe wyemitowały 6,1 ton pyłów, dla porównania w Krakowie - 3,0 tony, a w Nowym Sączu - 2,1 tony.

Wykres 56. Emisja pyłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w Tarnowie

Podobnie jak w latach poprzednich, w całkowitej emisji pyłów dominowały pyły ze spalania paliw, które stanowiły w Tarnowie 58,3% całej emisji pyłowej (w Krakowie - 44,6%, a w Nowym Sączu - 62,5%).

Dane o ilości zatrzymanych i zneutralizowanych zanieczyszczeń pyłowych i gazowych obrazują rozmiary zanieczyszczeń zredukowanych w urządzeniach do ochrony powietrza, zainstalowanych w zakładach uznanych za szczególnie uciążliwe dla czystości atmosfery. W 2015 r. w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza w zakładach zlokalizowanych na terenie Tarnowa zatrzymano i zneutralizowano 23,6 tys. ton zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂), czyli 65,6% wytworzonych i 79,2 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych (99,4%

wytworzonych). W porównaniu z rokiem ubiegłym zatrzymano o 11,7% więcej zanieczyszczeń gazowych i o 13,8% mniej pyłów.

Pomiary zanieczyszczeń powietrza w sieci monitoringu w automatycznej stacji pomiarów na terenie Tarnowa prowadzi WIOŚ Kraków - Delegatura w Tarnowie¹⁴. Roczna ocena jakości powietrza w strefie miasto Tarnów została dokonana pod kątem spełniania kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia dla 12 substancji zgodnie z Dz. U. z 2012 r. poz. 1032. W zakresie 9 substancji tj. dwutlenku siarki, tlenku węgla, dwutlenku azotu, benzenu, pyłu zawieszonego PM_{2,5}, oraz ołowiu, arsenu, kadmu i niklu zawartych w pyłe PM₁₀ strefa miasto Tarnów została zaliczona do klasy A, co oznacza, że stężenia tych substancji nie przekroczyły w 2015 r. poziomu dopuszczalnego lub nie została przekroczona częstość przekroczeń ich dopuszczalnego poziomu.

W 2015 r. na terenie Tarnowa 38 razy zostały natomiast przekroczone dopuszczalne stężenia dobowe pyłu zawieszonego PM₁₀ (przy dopuszczalnej częstości przekroczeń 35 razy), a także wartości średnioroczne benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀. Odnotowano również przekroczenie poziomu stężeń ozonu. Przyczyną przekroczeń było oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków, a dla stężeń ozonu także niekorzystne warunki klimatyczne i meteorologiczne. Przekroczenia te skutkowały zaliczeniem strefy miasto Tarnów do klasy C. W 2015 r. na stacji pomiarowej w Tarnowie odnotowano wielkości stężeń wszystkich monitorowanych zanieczyszczeń powietrza na poziomie z 2014 r. lub nieznacznie wyższym. Pomimo tych przekroczeń w skali województwa małopolskiego, ze względu na uzyskane w 2015 r. wartości średniorocznych stężeń PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu, Tarnów znalazł się w grupie stanowisk o stężeniach najniższych.

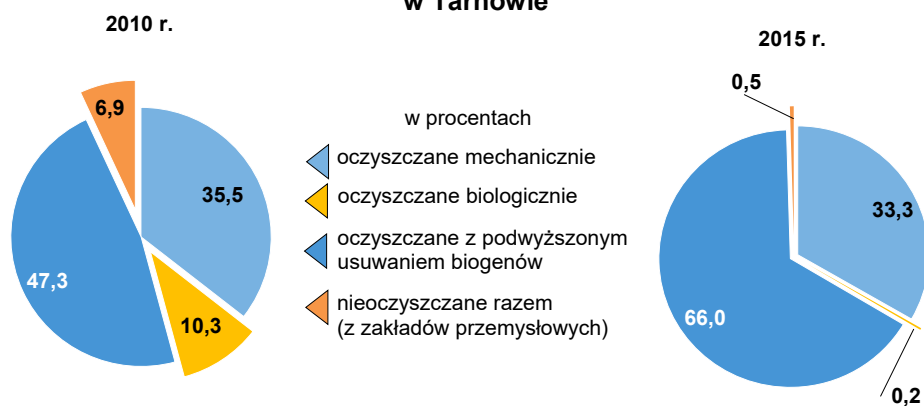
W 2015 r. Tarnów zajął 25 miejsce wśród 119 miast Polski o znaczącym zużyciu wody w gospodarce narodowej (w województwie małopolskim 3 miejsce po Skawinie i Krakowie). Całkowite zużycie wody wyniosło 16,3 hm³, w tym 10,5 hm³ przeznaczono na cele przemysłowe, a 5,5 hm³ na eksploatację wodociągów sieciowych. W porównaniu z rokiem 2014 całkowite zużycie wody zmniejszyło się

¹⁴ Dane w zakresie wyników pomiaru zanieczyszczeń powietrza pochodzą z publikacji WIOŚ w Krakowie Delegatura w Tarnowie „Informacja o stanie środowiska w Tarnowie w 2015 r.”, Tarnów, lipiec 2016.

o 5,7%, w tym na rzecz przemysłu o 8,7%. Zużycie wody z sieci wodociągowej przez tarnowskie gospodarstwa domowe wyniosło 3,8 tys. dam^3 , praktycznie tyle samo, co przed rokiem. W 2015 r. statystyczny mieszkaniec miasta zużył 34,7 m^3 wody pochodzącej z miejskiej sieci wodociągowej (w 2014 r. - 34,4 m^3).

Zanieczyszczenie i degradację zasobów wodnych powodują przede wszystkim ścieki wytwarzane zarówno przez przemysł jak i gospodarkę komunalną. Poprawę jakości wód uzyskuje się przede wszystkim poprzez doskonalenie procesów zbierania i oczyszczania ścieków, co pozwala na dalsze wykorzystanie wody i zmniejsza obciążenie środowiska naturalnego. W 2015 r. Tarnów zajął 35 miejsce wśród 198 miast Polski o dużej skali zagrożenia ściekami (w województwie małopolskim 3 miejsce po Bukownie i Krakowie). Do wód lub do ziemi odprowadzono łącznie 10,4 hm^3 ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania, tyle samo co w roku 2014. Pięć oczyszczalni ścieków działających w Tarnowie oczyściło w 2015 r. wszystkie ścieki wymagające oczyszczania dopływające do nich siecią kanalizacyjną, tj. 10,3 hm^3 . Udział ścieków nieoczyszczanych odprowadzonych do wód lub do ziemi, a wymagających oczyszczania wyniósł 0,5% (w 2014 r. 0,4%). Z oczyszczalni ścieków komunalnych korzystało w 2015 r. 99,6% mieszkańców Tarnowa, podczas gdy w Krakowie - 98,6%, a w Nowym Sączu - 93,4% mieszkańców.

Wykres 57. Struktura ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania odprowadzanych do wód lub ziemi w Tarnowie

W 2015 r. na obszarze miasta Tarnowa służby ochrony środowiska WIOŚ dokonały, jak co roku, oceny stanu wód powierzchniowych¹⁵ na rzekach Dunajec, Biała i Wątok, w czterech punktach pomiarowo-kontrolnych. W zakresie elementów biologicznych III klasę jakości wód podobnie jak przed rokiem wykazała Biała i Wątok, natomiast Dunajec wykazał II klasę (przed rokiem jego wody wykazały III klasę). Podobnie jak w 2014 r. w zakresie elementów fizykochemicznych wykazano II klasę jakości wód dla Białej i I klasę jakości wód dla Dunajca i Wątku.

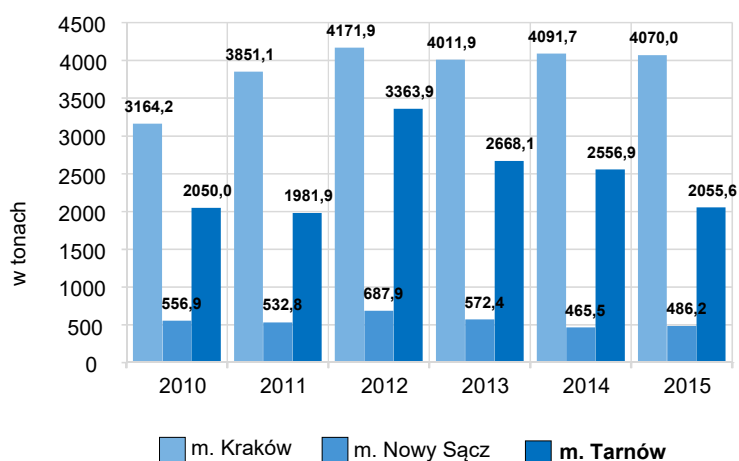
Potencjał ekologiczny Białej i Wątku oceniono (tak samo jak przed rokiem), jako umiarkowany, natomiast Dunajca, podobnie jak w 2014 r., jako dobry. Stan chemiczny wód we wszystkich trzech jednolitych częściach wód oceniono jako dobry. Stan wód jest wypadkową potencjału ekologicznego i stanu chemicznego, ale określa go gorszy ze stanów. W wyniku klasyfikacji jednolitych części wód dla miasta Tarnowa stwierdzono, że stan wód Dunajca był dobry, natomiast stan wód Białej i Wątku był zły.

Ocena stanu chemicznego wód podziemnych miasta Tarnowa badanych w 2015 r. przez WIOŚ w Krakowie, Delegaturę w Tarnowie wykazała, że wody w ujęciu Kępa Bogumiłowicka odpowiadały III klasie jakości (wody zadowolającej jakości) i znajdują się w dobrym stanie chemicznym, spełniając wymagania dla wód przeznaczonych do spożycia. Natomiast wody w ujęciu Tarnów - Świerczków odpowiadały V klasie (wody niezadowolającej jakości) i wg klasyfikacji wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi nie spełniały wymagań dla wód przeznaczonych do spożycia, ze względu na przekroczenia poziomu tetrachloroetylenu.

Odpady przemysłowe i komunalne, które powstają na terenie miasta stanowią poważne zagrożenie dla środowiska. Zakłady przemysłowe objęte statystyką GUS wytworzyły w 2015 r. 148,0 tys. ton odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych), o 19,6% mniej jak przed rokiem. Stanowiło to 2,4% całej masy odpadów wytworzonych w województwie małopolskim (przed rokiem, 3,0%). Procesowi odzysku w zakładach, które je wyprodukowały poddano 3,5 tys. ton wytworzonych odpadów, 1,6 tys. ton zmagazynowano czasowo na zakładowych wysypiskach odpadów, a 142,9 tys. ton przekazano innym odbiorcom.

¹⁵ Dane w zakresie oceny stanu wód powierzchniowych i podziemnych pochodzą z publikacji WIOŚ w Krakowie Delegatura w Tarnowie „Informacja o stanie środowiska w Tarnowie w 2015 r.”, Tarnów, lipiec 2016.

Wykres 58. Odpady wytworzone^a w ciągu roku na 1 km²

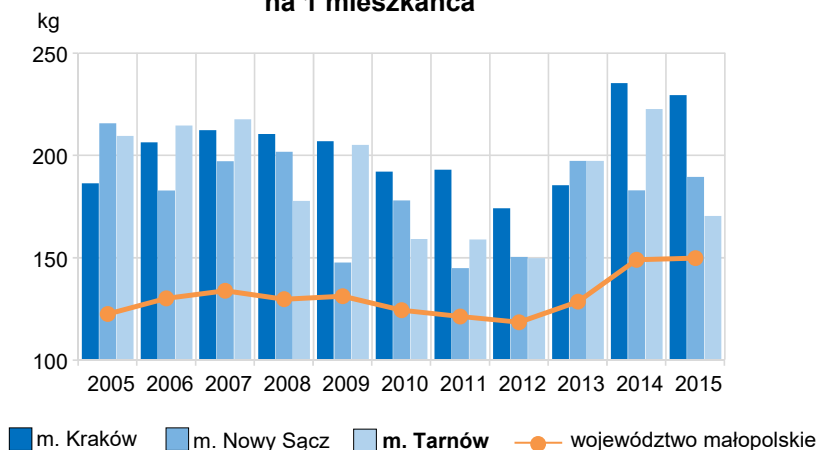

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych.

Na własnych składowiskach tarnowskie zakłady produkcyjne nagromadziły łącznie 1636,0 tys. ton odpadów, co daje 22,7 tys. ton na 1 km².

Ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie miasta zależy nie tylko od liczby jego mieszkańców, ale także od liczby biur i instytucji, zakładów handlowych i usługowych. W 2015 r. w Tarnowie zebrano 21,7 tys. ton odpadów komunalnych zmieszanych, tj. o 20,6% mniej jak w 2014 r., z czego 18,9 tys. ton (tj. 87,2% ogółu zebranych odpadów) pochodziło z gospodarstw domowych. Z biur i instytucji oraz handlu i małego biznesu zebrano 2,5 tys. ton, a z usług komunalnych 0,3 tys. ton.

Wykres 59. Odpady z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca

Z gospodarstw domowych zebrano w Tarnowie o 24,1% odpadów zmieszanych mniej jak w 2014 r. Na 1 mieszkańca miasta przypadło 170,4 kg zebranych zmieszanych odpadów komunalnych (przed rokiem 222,6 kg), dla porównania w Krakowie - 229,5 kg (w 2014 r. - 235,4 kg), a w Nowym Sączu - 189,7 kg (w 2014 r. - 185,5 kg). Zbieraniem odpadów komunalnych z gospodarstw domowych w Tarnowie objętych było 9785 budynków mieszkalnych, o 48 budynków więcej jak przed rokiem.

„Dzikie” wysypiska odpadów powstające na terenie miasta nadal są poważnym problemem. W 2015 r. zlikwidowano w Tarnowie 48 nielegalnych wysypisk (przed rokiem - 52). W czasie ich likwidacji zebrano ponad 118 ton odpadów komunalnych.

Ochrona prawna obszarów i obiektów o szczególnych walorach przyrodniczych, a także poszczególnych gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk jest prostą drogą do ich zachowania. W zakresie ochrony przyrody i krajobrazu Tarnów lokuje się poza czołówką miast województwa. Na obszarze miasta znajduje się zaledwie 9,5 ha obszarów prawnie chronionych - jest to rezerwat stanowiący 0,1% powierzchni miasta. Dla porównania w Krakowie obszary prawnie chronione stanowiły w 2015 r. 14,9% powierzchni miasta, a w Nowym Sączu - 7,1%. Według stanu na 31 XII 2015 r. niezmiennie objęte było w mieście ochroną 41 obiektów w formie pomników przyrody żywej i nieożywionej. Wśród nich 28 to pojedyncze drzewa, 4 - grupy drzew, 3 - aleje, 2 - głązy narzutowe i 4 inne objekty.

Na obszarze miast ochronie środowiska przyrodniczego i różnorodności biologicznej, a także poprawie warunków bytowych ludności i kształtowaniu zdrowego otoczenia służą tereny zieleni. Mają one pozytywny wpływ na warunki ekologiczne miast i pełnią istotną funkcję estetyczną. W 2015 r. łączna powierzchnia ogólnodostępnych parków i zieleńców oraz terenów zieleni osiedlowej wyniosła w Tarnowie 128,0 ha. Stanowiło to 1,8% powierzchni miasta (w Krakowie 4,9%). W porównaniu do 2014 r. powierzchnia zieleni ogólnodostępnej zmniejszyła się w Tarnowie o ponad 9 ha (6,7%), podczas gdy w Krakowie wzrosła o blisko 39 ha (2,5%), a w Nowym Sączu o ponad 17 ha (18,4%). Na 1 mieszkańca Tarnowa przypadało zaledwie 11,6 m² zieleni, podczas gdy w Krakowie 20,9 m².

W 2015 r. w Tarnowie posadzono 604 drzewa, natomiast wycięto na terenie miasta 574 drzewa. Przed rokiem posadzono 396 drzew, a wycięto 1602. Dla porównania w 2015 r.: w Krakowie posadzono 2142 drzewa a ubyło 1425, w Nowym Sączu ubyło tylko 42 drzewa, natomiast posadzono 480.

Dodatkowe funkcje ogólnodostępnych terenów zieleni pełnią również lasy gminne (komunalne). Na koniec 2015 r. powierzchnia gminnych gruntów leśnych w Tarnowie wynosiła 58,0 ha i zajmowała niespełna 0,8% całkowitej powierzchni miasta. W ciągu ostatniego roku obszar gminnych gruntów leśnych w Tarnowie uległ zmniejszeniu o 14,7%. W Krakowie gminne grunty leśne zajmowały w 2015 r. 2,9% powierzchni miasta, a w Nowym Sączu - 1,1% jego powierzchni.

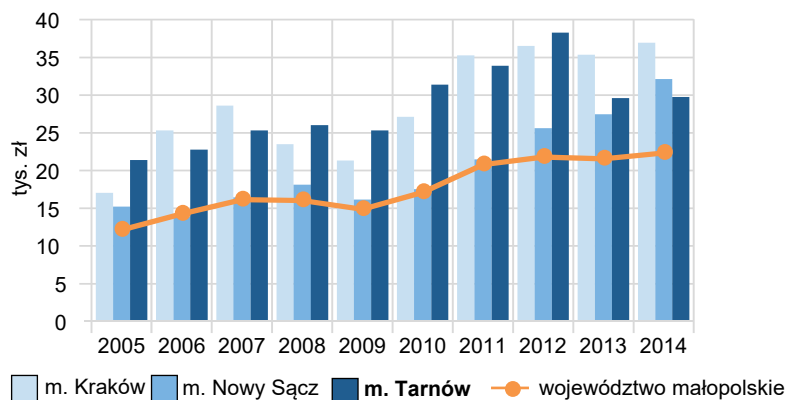
PRZEMYSŁ

W 2014 r. w Tarnowie działało 108 przedsiębiorstw przemysłowych o liczbie pracujących przekraczającej 9 osób, tj. 3,8% ogólnej liczby takich przedsiębiorstw działających w województwie. W Krakowie działały 662 przedsiębiorstwa (23,6% w skali województwa), natomiast w Nowym Sączu 83 przedsiębiorstwa (3,0% w skali województwa). Niezmiennie zdecydowaną większość, zarówno w miastach na prawach powiatu jak i w skali województwa, stanowiły przedsiębiorstwa sektora prywatnego.

Produkcja sprzedana omawianej grupy przedsiębiorstw w Tarnowie w 2014 r. osiągnęła wartość 3325,2 mln zł, co stanowiło 4,4% produkcji sprzedanej przemysłu województwa. Udział ten zmalał nieznacznie w porównaniu do 2013 r. kiedy to wynosił 4,6%. Przedsiębiorstwa z Krakowa zrealizowały 37,4% produkcji sprzedanej przemysłu województwa (28044,1 mln zł), natomiast przedsiębiorstwa z Nowego Sącza 3,6% (2695,2 mln zł).

Wydajność pracy w przemyśle mierzona wartością produkcji sprzedanej przypadającej na jednego zatrudnionego wyniosła w Tarnowie 321 tys. zł i była niższa o 24,4% od wydajności osiągniętej w skali województwa (424 tys. zł). Wydajność wyższą od średniej wojewódzkiej odnotowano w Krakowie, gdzie wyniosła blisko 514 tys. zł, natomiast w Nowym Sączu nie osiągnęła poziomu wojewódzkiego i wyniosła 321 tys. zł.

Wykres 60. Produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca

Wartość produkcji sprzedanej przemysłu w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2014 r. wyniosła w Tarnowie blisko 30 tys. zł i było to więcej niż w województwie ogółem (22 tys. zł), natomiast mniej w porównaniu z wartościami osiągniętymi w Nowym Sączu (32 tys. zł) i Krakowie (37 tys. zł).

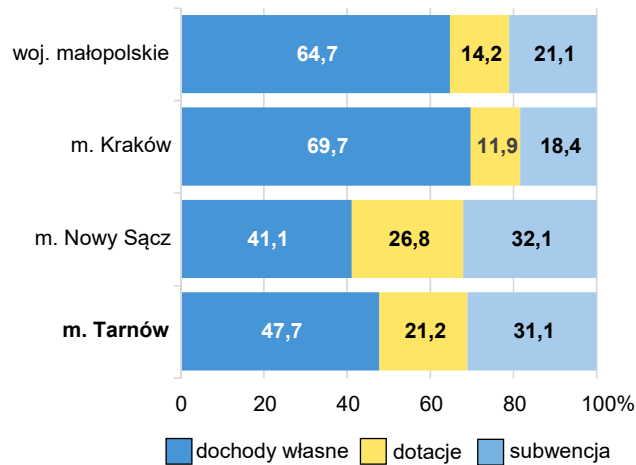
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU MIASTA

Dochody budżetu

W 2015 r. budżet miasta Tarnowa po stronie dochodów zamknął się kwotą w wysokości 587 mln zł, czyli o 48 mln zł wyższą od ubiegłorocznej. Oznaczało to wzrost nominalny o 8,9%, a realny o 9,9%. W skali województwa łączne dochody tej kategorii jednostek okazały się średnio o 3,5% wyższe niż w 2014 r., a spowodowały je zróżnicowane zmiany w dochodach Nowego Sącza i Krakowa (odpowiednio o 9,6% i o 2,2%). Udział dochodów budżetu Tarnowa w ogólnych dochodach tego typu jednostek w województwie stanowił 11,3% wobec 10,8% w 2014 r.

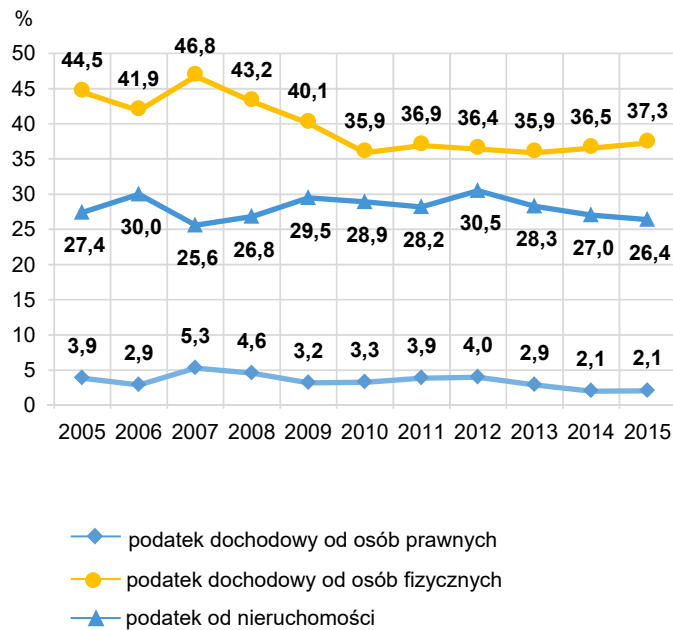
Na 1 mieszkańca Tarnowa przypadało średnio 5295 zł (o 473 zł więcej niż w 2014 r.), natomiast w Krakowie była to kwota 5424 zł (wyższa o 96 zł), a w Nowym Sączu - 5493 zł (wyższa o 484 zł).

Wykres 61. Struktura dochodów miast na prawach powiatu według rodzajów w 2015 r.

W porównaniu do 2014 r. zmieniła się struktura dochodów ogółem według rodzajów. Obniżył się udział dochodów własnych z 49,9% do 47,7% oraz subwencji z 33,6% do 31,1%, natomiast zwiększył się udział dotacji (o 4,7 p. proc.) do poziomu 21,2%.

Wykres 62. Udział wybranych podatków w dochodach własnych Tarnowa

Dochody własne w kwocie 280 mln zł (o 11 mln zł wyższe od ubiegłorocznych) pochodziły z tych samych, co w latach poprzednich głównych źródeł. Tworzyły je przede wszystkim wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych (z podatku PIT - 37,3%, a z CIT - 2,1%), ponadto wpływy z podatku od nieruchomości (26,4%), dochody z majątku (4,2%) oraz dochody określane jako pozostałe (26,9%). Z tytułu podatku PIT do budżetu wpłynęło 105 mln zł (o 6 mln zł więcej, niż w roku poprzednim), co świadczy o rosnących dochodach mieszkańców miasta. Natomiast wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych pozostały na poziomie roku 2014 i wyniosły 6 mln zł, sygnalizując zatrzymanie tendencji spadkowej kondycji finansowej firm działających na terenie miasta.

Na 1 mieszkańca Tarnowa przypadało średnio 2526 zł z dochodów własnych (o 118 zł więcej niż w 2014 r.), natomiast w Krakowie była to kwota 3781 zł (wyższa o 128 zł), a w Nowym Sączu - 2260 zł (wyższa o 37 zł).

Wyższe, niż przed rokiem były dotacje, zasilające budżet miasta. W 2015 r. wpłynęło z tego tytułu 125 mln zł wobec 89 mln zł przed rokiem. Na dotacje celowe z budżetu państwa przeznaczone na finansowanie zadań zleconych (m.in. na wypłaty świadczeń rodzinnych i opłatę składek na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczeń dla osób nieobjętych ubezpieczeniem społecznym) przypadało 70 mln zł i ta kwota pozostała na tym samym poziomie, co w 2014 r.

W 2015 r. budżet miasta ponownie zasiłkiły znaczące środki pochodzące z funduszy unijnych. W omawianym roku wpłynęło prawie 45 mln zł tytułem finansowania i współfinansowania programów i projektów unijnych, co stanowiło 7,6% łącznych dochodów miasta. Dla porównania: w latach 2010-2014 środki te stanowiły odpowiednio: 9,9%, 4,2%, 4,0%, 3,2% i 1,9% dochodów ogółem. Pozyskane środki w przeliczeniu na 1 mieszkańca dały kwotę 405 zł (przed rokiem 91 zł), przez co Tarnów zajął środkową pozycję wśród małopolskich miast na prawach powiatu, między Nowym Sączem - 733 zł a Krakowem - 175 zł. Stracił również pozycję lidera na rzecz Nowego Sącza pod względem ilości środków unijnych zgromadzonych w budżecie na przestrzeni lat 2006-2015 w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W Tarnowie była to kwota 1721 zł, natomiast w Nowym Sączu - 2002 zł, a w Krakowie - 1326 zł.

Wykres 63. Środki unijne w dochodach miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca

Subwencja ogólna przekazana do budżetu miasta w kwocie 182 mln zł była jedynie o 1 mln zł wyższa od ubiegłorocznej, a zmiany w równej mierze odnotowano w części oświatowej i równoważącej.

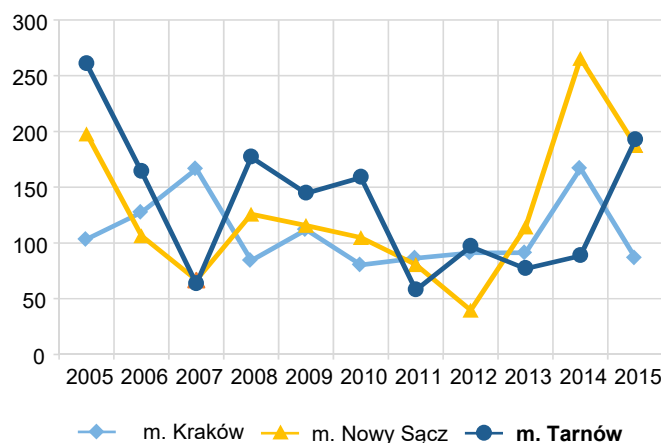
Wydatki budżetu

W 2015 r. wydatki ogółem z budżetu miasta zwiększyły się w większym stopniu, niż dochody. Wyniosły 600 mln zł i były wyższe o 59 mln zł od ubiegłorocznych, czyli nominalnie o 10,9% a realnie o 12,0% (w miastach na prawach powiatu w województwie średni wzrost wydatków był 2-krotnie niższy i wynosił 4,9%).

Na 1 mieszkańca Tarnowa przypadało przeciętnie 5411 zł, czyli o 572 zł więcej, niż w roku poprzednim (średnio w miastach województwa małopolskiego 5519 zł i o 246 zł więcej).

W odniesieniu do roku poprzedniego zmieniła się struktura wydatków budżetu miasta według rodzajów. Po dwuletniej przerwie – zwiększył się udział wydatków majątkowych a obniżył wydatków bieżących, zawierających m.in. wynagrodzenia i ich pochodne, dotacje, zakup materiałów i usług. Finansowanie bieżącej działalności pochłonęło 502 mln zł (o 13 mln zł więcej niż przed rokiem) i stanowiło 83,6% ogólnych wydatków miasta, wobec 90,3% w 2014 r. Natomiast wydatki majątkowe w kwocie przekraczającej 98 mln zł (wyższe o 46 mln zł) stanowiły 16,4% wydatków ogółem, podczas gdy przed rokiem było to 9,7%.

Wykres 64. Dynamika wydatków inwestycyjnych miast na prawach powiatu
rok poprzedni=100

Rok 2015 upłynął pod znakiem kontynuacji inwestycji wcześniej rozpoczętych. Wśród wydatków majątkowych, wydatki inwestycyjne stanowiły 97 mln zł (o 47 mln zł więcej, niż przed rokiem), co w przeliczeniu na 1 mieszkańca dało kwotę 874 zł (w Krakowie była to kwota 759 zł a w Nowym Sączu - 991 zł).

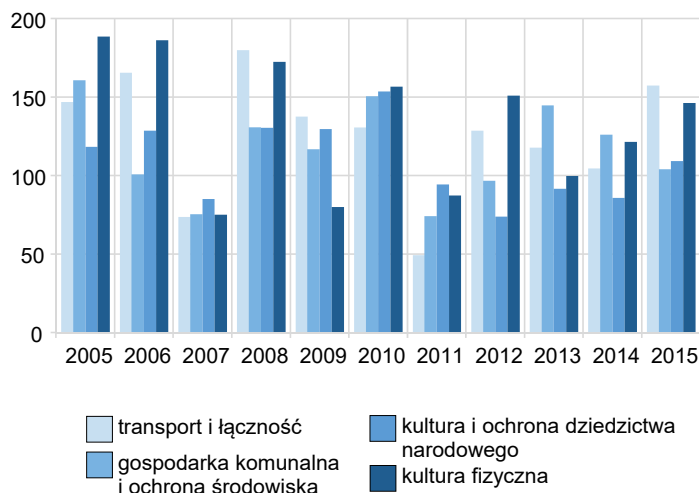
Priorytetowym zadaniem inwestycyjnym w dalszym ciągu traktowana była poprawa infrastruktury drogowej, ponad 68% łącznych środków inwestycyjnych zostało zaangażowanych właśnie w tym zakresie. W efekcie - remonty ulic i chodników, nowe miejsca parkingowe i ścieżki rowerowe w znaczący sposób poprawiły estetykę miasta oraz jego funkcjonalność. W 2015 r. oddano również do użytku parking wielopoziomowy, zlokalizowany w pobliżu dworców: kolejowego i autobusowego. Został wybudowany w celu zapewnienia mieszkańcom dogodnego i bezpłatnego miejsca do parkowania w trakcie kontynuowania podróży środkami transportu zbiorowego. Powstał również największy w województwie Inkubator Przedsiębiorczości. Obiekt ten oferuje miejsce (na zasadzie dzierżawy) firmom, które działają na rynku maksymalnie 2 lata i które prowadzą działalność o charakterze usługowym, produkcyjnym, magazynowym oraz administracyjnym.

Nie zmieniły się główne kierunki wydatkowania środków z budżetu miasta według działów klasyfikacji budżetowej, gdyż determinowane są zarówno realizacją funkcji miasta wobec własnych mieszkańców jak i funkcji stolicy subregionu. Nadal największym obciążeniem budżetu było finansowanie zadań w zakresie działów: Transport i łączność, Oświata i wychowanie oraz zadań z obszaru pomocy społecznej (Pomoc społeczna i Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej).

Tylko w tych czterech działach zrealizowano 72,0% łącznych wydatków z budżetu miasta (w 2014 r. - 70,0%, a w 2010 r. - 67,5%).

Wydatki w dziale Transport i łączność w kwocie 113 mln zł stanowiły 18,8% całego budżetu miasta. W znacznej mierze zostały wykorzystane na bieżące utrzymanie infrastruktury drogowej w mieście (remonty, oświetlenie), natomiast na inwestycje skierowano 66 mln zł, czyli kwotę 2-krotnie przekraczającą ubiegłoroczną.

Wykres 65. Dynamika wybranych wydatków Tarnowa według działów
rok poprzedni=100

Wydatki w zakresie działu Oświata i wychowanie nadal stanowiły pozycję najsilniej obciążającą budżet miasta. W dziale tym rozdysponowano (podobnie jak przed rokiem) kwotę 236 mln zł, czyli 39,4% całego budżetu miasta (w Krakowie - 26,4% a w Nowym Sączu - 36,4%). Środki przeznaczone były głównie na wydatki bieżące, zwłaszcza wynagrodzenia i ich pochodne, które pochłonęły 173 mln zł (o 3 mln zł więcej, niż przed rokiem). Natomiast na inwestycje przekazano kwotę 11 mln zł, czyli ponad 2,5-krotnie większą, niż rok wcześniej.

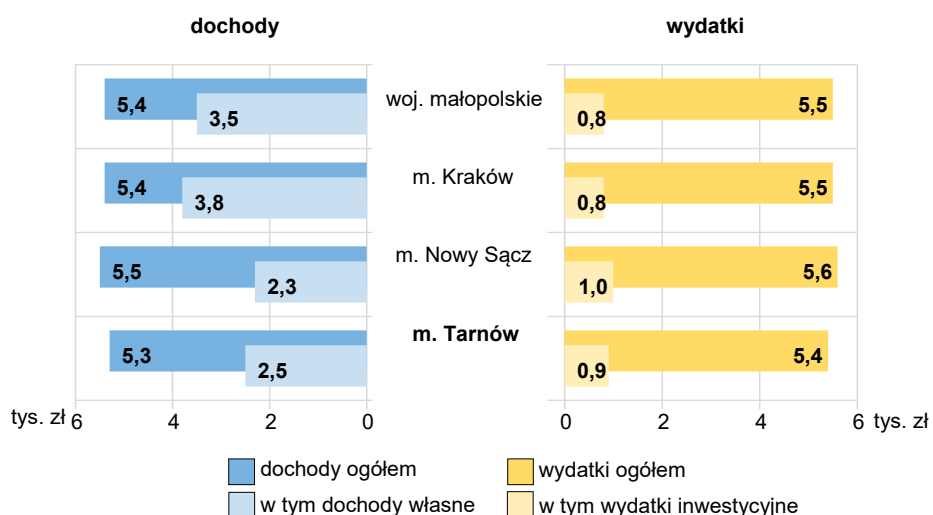
Na wydatki w obszarze pomocy społecznej przeznaczono łącznie kwotę przekraczającą 83 mln zł (13,8%), przy czym w dziale Pomoc społeczna zaangażowano ponad 69 mln zł, a 14 mln zł w dziale Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej. Przekazane środki finansowały głównie wypłaty świadczeń i zasiłków, a także wydatki bieżące związane z utrzymaniem infrastruktury w tym obszarze (domy pomocy społecznej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, żłobki).

Na poziomie zbliżonym do ubiegłorocznego utrzymały się wydatki związane z finansowaniem zadań w dziale Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego. W 2015 r. wydatki w tym dziale przekroczyły 11 mln zł (1,8% łącznych wydatków miasta) i były tylko o 1 mln zł wyższe niż przed rokiem. Środki finansowały głównie działalność bieżącą, na którą przeznaczono ponad 10 mln zł, a wykorzystane były na utrzymanie teatru, bibliotek, galerii wystaw artystycznych oraz centrum kultury i sztuki. Finansowano różne imprezy, wśród których były takie, które na trwale wpisały się w krajobraz miasta np. Ogólnopolski Festiwal Komедии „TALIA” czy festiwal „Tarnowska Nagroda Filmowa”.

Z kolei wydatki w dziale Kultura fizyczna okazały się wyższe o 7 mln zł od ubiegłorocznych i wynosiły 21 mln zł (3,5% ogólnego budżetu miasta). Ponad 46% tej kwoty zostało przeznaczony na inwestycje, czego efektem było m.in. oddanie do użytku nowej hali sportowej oraz zmodernizowanego basenu krytego w Miejskim Domu Sportu.

W relacji do 2014 r. nieznaczny wzrost wydatków odnotowano w dziale Gospodarka komunalna i ochrona środowiska. Zrealizowane w kwocie 31 mln zł (wyższe o 1 mln zł od ubiegłorocznych) stanowiły 5,2% ogólnego budżetu. Środki przeznaczone były głównie na zadania w zakresie gospodarki odpadami, a także utrzymanie zieleni, oczyszczanie i oświetlenie ulic.

Wykres 66. Dochody i wydatki na 1 mieszkańca w miastach na prawach powiatu w 2015 r.

Rok 2015 budżet miasta zamknął ponownie deficytem budżetowym, który zwiększył się z 2 mln zł w 2014 r. do 13 mln zł. Kredyty i pożyczki w kwocie 11 mln zł pokryły ujemny wynik finansowy w 84,6%, a wolne środki - 2 mln zł w 15,4%.

Idea budżetu obywatelskiego zainicjowana w Tarnowie w 2013 r. nadal spotyka się z szerokim zainteresowaniem mieszkańców miasta. W jej III edycji, czyli w 2015 r. uczestniczyła rekordowa liczba osób (ponad 34 tys.). Do dyspozycji mieszkańców wyodrębniono z budżetu miasta kwotę 3,5 mln zł (w I edycji - 2 mln zł, a w II – 3 mln zł). Z informacji podanych przez Urząd Miasta wynika, że spośród 74 zgłoszonych projektów pozytywnie zaopiniowano i poddano pod głosowanie 54, a do realizacji przyjęto 15 projektów, które dotyczyły głównie inwestycji w placówkach oświatowych oraz w miejscach do rekreacji.

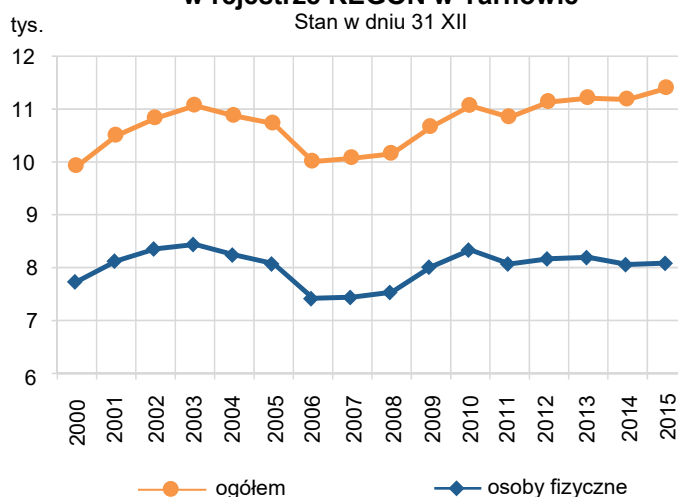
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

Źródłem publikowanych danych jest Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej REGON, prowadzony przez Prezesa GUS w oparciu o przepisy ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2016 r., poz. 1068) i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2015 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji rejestru podmiotów gospodarki narodowej (Dz. U. poz. 2009).

W Tarnowie w latach 2006-2015 odnotowano systematyczny wzrost liczby podmiotów. Wyjątkiem był 2011 r., w którym spadek liczby podmiotów był następstwem weryfikacji zgodności danych zawartych w Ewidencji Działalności Gospodarczej ze stanem rzeczywistym oraz rok 2014, w którym wystąpił nieznaczny spadek liczby podmiotów o 0,2%.

Na koniec grudnia 2015 r. działalność gospodarczą prowadziło 11,4 tys. podmiotów, co stanowiło wzrost o 1,9 % w porównaniu do roku ubiegłego.

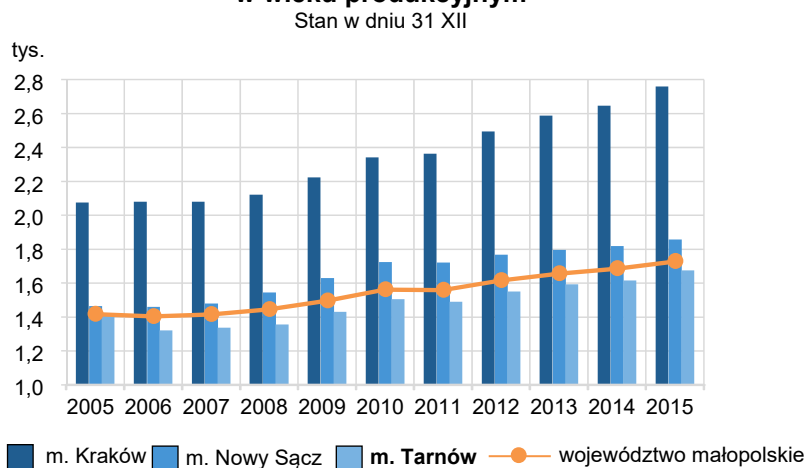
Wykres 67. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON w Tarnowie

Wśród podmiotów zarejestrowanych w Tarnowie zdecydowaną większość stanowiły podmioty sektora prywatnego - 11,0 tys., tj. 96,8% ogółu (w województwie małopolskim - 97,0%, a w Krakowie i w Nowym Sączu po 97,2%).

Liczba podmiotów przypadających na 10 tys. mieszkańców Tarnowa w wieku produkcyjnym w 2015 r. wynosiła 1676 i była niższa niż średnia w województwie małopolskim - 1728, w Krakowie - 2761 oraz w Nowym Sączu - 1860 podmiotów.

Wykres 68. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym

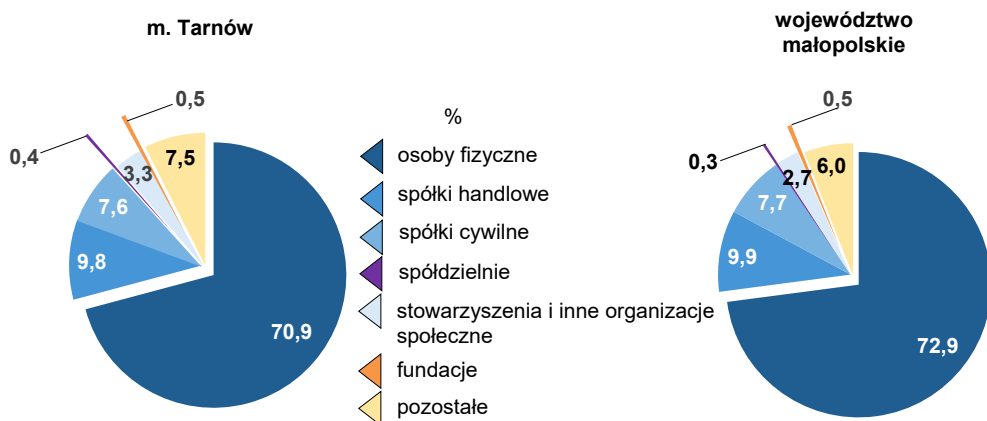

Podmioty według form prawnych

Uwzględniając formę prawną prowadzonej działalności największy udział ogółu zarejestrowanych podmiotów stanowiły osoby fizyczne - 70,9% (8,1 tys.). Działalność w formie spółek handlowych prowadziło 1118 podmiotów, a 116 z nich to spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego. Ponadto według stanu w końcu 2015 r. w Tarnowie działały 45 spółdzielnie, 62 fundacje oraz 376 stowarzyszeń i organizacji społecznych.

Wykres 69. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według form prawnych w 2015 r.

Stan w dniu 31 XII

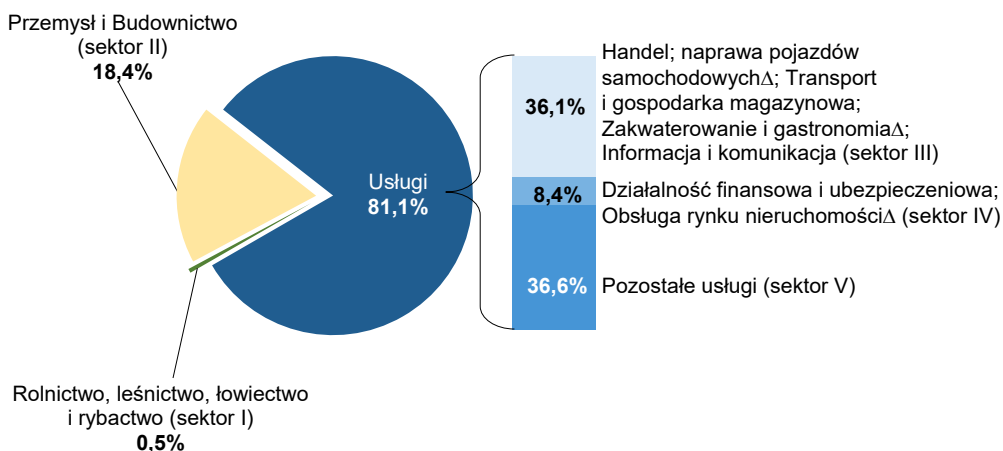

Podmioty według rodzaju działalności

Podstawowe sektory gospodarki to rolnictwo, przemysł z budownictwem oraz usługi. Znaczenie sektora przemysłowego i budownictwa oraz rolnictwa w Tarnowie jest mniejsze niż przeciętnie w województwie małopolskim. Znajduje to odzwierciedlenie w strukturze podmiotów według działalności. Udział podmiotów sektora przemysłowego i budownictwa w ogólnej liczbie podmiotów stanowił 18,4%, a w województwie małopolskim - 24,0%. Na podstawie danych o liczbie podmiotów podawanych bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne udział podmiotów sektora rolnictwa wynosił 0,5% wobec 1,1% w województwie. Podobnie jak w każdym innym powiecie województwa, także w Tarnowie dominującym rodzajem prowadzonej działalności gospodarczej były usługi (sektor III, IV, V), a ich udział w ogólnej liczbie podmiotów (81,1%) kształtował się na poziomie wyższym niż przeciętnie w województwie małopolskim (74,9%).

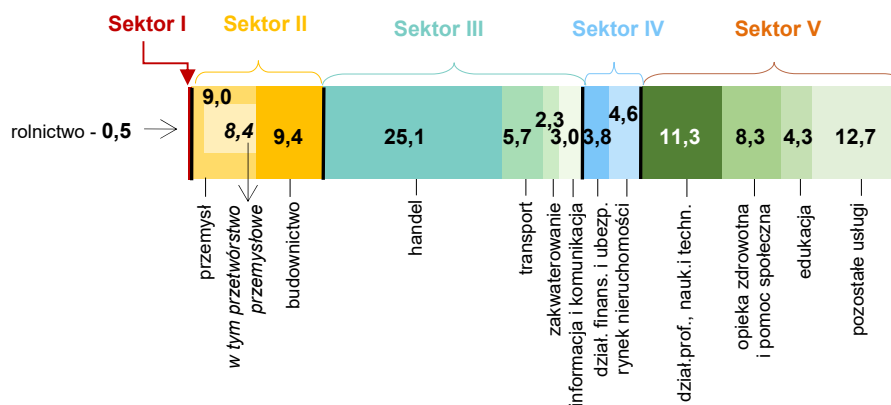
Wykres 70. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według sektorów prowadzonej działalności w Tarnowie w 2015 r.

Stan w dniu 31 XII

Wykres 71. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według sekcji w Tarnowie^{ab} w 2015 r.

Stan w dniu 31 XII

a Dane na wykresie podano w procentach.

b Dla czytelności wykresu pominięto pełne nazewnictwo sekcji.

Do każdego sektora ekonomicznego przyporządkowane są sekcje stanowiące uszczegółowienie rodzaju prowadzonej działalności.

W zakresie sekcji Budownictwo działalność prowadziło 1067 podmiotów (9,4% ogółu podmiotów), a wśród nich 642 podmioty zajmowało się robotami budowlanymi specjalistycznymi, natomiast 330 podmiotów wykonywało roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków.

Do przemysłu zaliczane są rodzaje działalności pogrupowane w różne sekcje. W Tarnowie dominujące było przetwórstwo przemysłowe skupiające 961 podmioty (8,4% ogółu podmiotów), które przede wszystkim zajmowały się produkcją różnego rodzaju wyrobów (801 podmioty). Wśród nich największa liczba podmiotów zajmowała się produkcją metalowych wyrobów gotowych - 160, mebli - 88, artykułów spożywczych - 86, odzieży - 63 oraz wyrobów z drewna, korka i wikliny - 47 podmiotów. Natomiast 91 podmioty prowadziły działalność z zakresu naprawy, konserwacji i instalowania maszyn i urządzeń. Drukowaniem i działalnością usługową związaną z poligrafią zajmowało się 69 podmiotów.

Aktywność usługowa najczęściej skupia się w sekcji obejmującej handel hurtowy i detaliczny oraz naprawę pojazdów samochodowych - 2857 podmiotów (tj. 25,1%). W Tarnowie sprzedają detaliczną zarówno towarów konsumpcyjnych jak również niekonsumpcyjnych oraz konserwacją i naprawą pojazdów samochodowych zajmowało się 2086 podmiotów (18,3% ogółu).

Struktura prowadzonej działalności handlowej przedstawiała się następująco:

- handel detaliczny - 15,2% ogółu podmiotów (1733 podmioty),
- handel hurtowy - 6,8% (771 podmioty),
- handel i naprawa pojazdów samochodowych - 3,1% (353 podmioty).

Działalność finansową i ubezpieczeniową łącznie z obsługą rynku nieruchomości zaliczaną do IV sektora prowadziło 953 podmioty (8,4%).

Znaczna liczba podmiotów (4178) skupiona była w sekcjach pozostałych usług (V sektor), które stanowiły 36,6% ogółu i zawierały m.in. „Działalność profesjonalną, naukową i techniczną” - 1288 podmiotów, „Opiekę zdrowotną i pomoc społeczną” - 944 podmioty oraz „Edukację” - 486 podmiotów.

Na przestrzeni lat 2009-2015 znaczenie sektora przemysłowego i budowlanego wzrasta. W Tarnowie wzrost udziału liczby podmiotów tego sektora wynosił 0,7 p. proc., a w województwie 0,4 p. proc. Znaczenie sektora rolnictwa maleje, w Tarnowie udział liczby podmiotów tego sektora zmniejszył się o 0,2 p. proc., w województwie o 1,0 p. proc. W omawianych latach udział liczby podmiotów sektora usług w Tarnowie zmniejszył się o 0,5 p. proc. podczas gdy w województwie odnotowano wzrost o 0,6 p. proc.

Podmioty według liczby pracujących

W 2015 r. podział podmiotów przy uwzględnieniu liczby pracujących kształtował się podobnie jak rok wcześniej. Podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób stanowiły 94,2% (10738 podmiotów),
- od 10 - 49 osób stanowiły 4,4% (497 podmiotów),
- powyżej 49 osób stanowiły 1,4% (165 podmiotów), przy czym podmiotów z liczbą pracujących od 50-249 było 146, od 250 do 999 osób 17, a w 2 podmiotach liczba pracujących była wyższa niż 1 tys. osób.

Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane

W 2015 r. zarejestrowano w rejestrze REGON 1115 nowych podmiotów. Udział podmiotów nowo zarejestrowanych w 2015 r. w stosunku do ogółu podmiotów w Tarnowie wynosił 9,8% i był wyższy niż w województwie małopolskim (9,1%), w Krakowie (9,0%) oraz w Nowym Sączu (8,7%).

Najwięcej podmiotów nowo zarejestrowanych, podobnie jak w latach poprzednich, wybrało jako działalność dominującą handel; naprawa pojazdów samochodowych - 246 (22,1% ogółu nowych podmiotów).

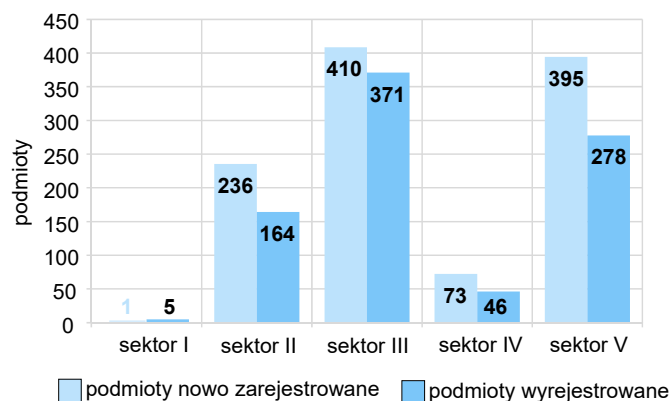
Znaczna część podmiotów (149) rozpoczęła działalność zaliczaną do Sekcji F - Budownictwo, co stanowiło 13,4% ogółu nowych podmiotów. Dużą grupę stanowiły także podmioty, które wybrały działalność zaliczaną do sekcji M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna - 119 podmiotów (10,7%) oraz sekcji N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca - 96 podmiotów (8,6%). Łącznie wyżej wymienione sekcje PKD skupiały ponad połowę (54,8%) nowo zarejestrowanych podmiotów.

W porównaniu z ubiegłym rokiem znacznie więcej podmiotów rozpoczynających działalność wybrało jako działalność dominującą Budownictwo - 149 podmiotów (wzrost o 69,3%), Transport i gospodarkę magazynową - 84 podmioty (wzrost o 115,4%) oraz Działalność finansową i ubezpieczeniową - 50 podmiotów (wzrost o 61,3%).

Natomiast mniej podmiotów niż w roku ubiegłym jako działalność dominującą wybrało działalność związaną z opieką zdrowotną i pomocą społeczną - 48 podmiotów (spadek o 1,8 p. proc.) oraz działalność związaną z kulturą, rozrywką i rekreacją - 19 podmiotów (spadek o 0,9 p. proc.).

W omawianym okresie wyrejestrowano 864 podmioty. Udział podmiotów, które zakończyły działalność w 2015 r. w stosunku do ogółu podmiotów w Tarnowie wynosił 7,6%. Dla porównania udział podmiotów, które zakończyły działalność w 2015 r. w stosunku do ogółu podmiotów wynosił w województwie małopolskim 7,1%, w Krakowie 6,0%, a w Nowym Sączu 7,5%.

Wykres 72. Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane według rodzaju prowadzonej działalności w Tarnowie w 2015 r.

Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (sektor I)	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; Obsługa rynku nieruchomościΔ (sektor IV)
Przemysł i Budownictwo (sektor II)	Pozostałe usługi (sektor V)
Handel; naprawa pojazdów samochodowychΔ; Transport i gospodarka magazynowa; Zakwaterowanie i gastronomiaΔ; Informacja i komunikacja (sektor III)	

Największą liczbę wyrejestrowanych podmiotów odnotowano w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowychΔ - 255 podmiotów (29,5% ogółu wyrejestrowanych podmiotów), budownictwo - 104 (12,0%), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna - 87 podmiotów (10,1%), transport i gospodarka magazynowa - 66 podmiotów (7,6%) oraz przetwórstwo przemysłowe - 57 podmiotów (6,6%).

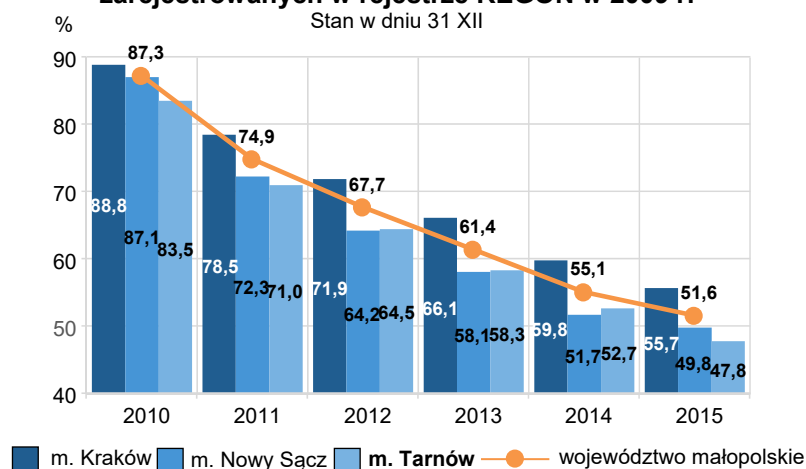
Z powyższych danych wynika, że w 2015 r. więcej podmiotów zarejestrowało działalność niż ją wyrejestrowało. Liczba podmiotów zwiększyła się o 251.

Wzrost wystąpił w czterech sektorach ekonomicznych:

- Pozostałe usługi (sektor V) o 117 podmiotów,
- Przemysł i Budownictwo (sektor II) o 72 podmioty,
- Handel; naprawa pojazdów samochodowychΔ (sektor III) o 39 podmiotów,
- Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; Obsługa rynku nieruchomościΔ (sektor IV) o 27 podmiotów.

Spadek odnotowano tylko w sektorze I – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo o 4 podmioty.

Wykres 73. Przeżywalność podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON w 2009 r.

Spośród 1238 nowych podmiotów zarejestrowanych w 2009 r. w rejestrze REGON w Tarnowie, po sześciu latach, czyli do końca 2015 r. nadal prowadziło działalność 47,8% podmiotów.

Dla porównania wskaźnik przeżycia podmiotów w województwie małopolskim wyniósł - 51,6%, w Krakowie - 55,7%, w Nowym Sączu - 49,8%.

MIASTO TARNÓW NA TLE INNYCH MIAST NA PRAWACH POWIATU

Analogicznie jak w poprzednich edycjach Informatora do porównania Tarnowa z innymi miastami w 2015 r. wybrano 20 miast, które przed zmianami administracyjnymi w 1999 r. były miastami wojewódzkimi, a obecnie są miastami na prawach powiatu ze zbliżoną liczbą mieszkańców (Bielsko-Biała, Chełm, Elbląg, Gorzów Wielkopolski, Jelenia Góra, Kalisz, Konin, Koszalin, Legnica, Leszno, Łomża, Nowy Sącz, Piotrków Trybunalski, Płock, Przemyśl, Siedlce, Słupsk, Suwałki, Włocławek, Zamość).

Zastosowana metoda taksonomiczna pozwoliła wyodrębnić 4 skupienia miast. Miasta należące do tego samego skupienia mają przybliżone wartości miernika syntetycznego.

W pierwszej kolejności wybrano cechy diagnostyczne kierując się istotnością cechy do określenia poziomu rozwoju miast, dostępnością i kompletnością informacji. Wybrano cechy o charakterze wskaźnikowym ponieważ tylko za pomocą takich cech można jednoznacznie i precyzyjnie porównać wybrane miasta.

Następnie wyeliminowano cechy o małej zmienności i wysoko ze sobą skorelowane. Ostatecznie uwzględniono następujące wskaźniki:

- saldo migracji stałej na 1 tys. ludności,
- podatnicy uzyskujący przychody z tytułu wynagrodzeń na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym,
- stopa bezrobocia rejestrowanego,
- przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto,
- podmioty na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym (podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON),
- dochody własne budżetów miast na 1 mieszkańca w zł,
- udzielone porady ambulatoryjne na 10 tys. ludności,
- udział korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem,
- udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku,
- widzowie w kinach na 10 tys. ludności,
- korzystający z noclegów na 1 tys. Ludności
- odpady komunalne zmieszane z gospodarstw domowych na 1 mieszkańca w kg.

Spośród cech diagnostycznych destymulantami są stopa bezrobocia, udział korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem i udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (wzrost wartości cechy decyduje o gorszym poziomie rozwoju miasta). Pozostałe cechy zakwalifikowano jako stymulanty (wzrost wartości cechy decyduje o lepszym poziomie rozpatrywanego zjawiska w badanym mieście). W dalszej kolejności dokonano normalizacji cech diagnostycznych i obliczenia syntetycznych mierników przez zastąpienie wartości wielu normalizowanych zmiennych diagnostycznych wartością agregatową, w tym wypadku przyjęto miarę syntetyczną opartą na średniej arytmetycznej. W następnym kroku dokonano podziału miast na 4 skupienia. Przyjęto podział obejmujący obiekty o zbliżonych wartościach zmiennej syntetycznej z punktami podziału: średnia, plus/minus odchylenie standardowe.

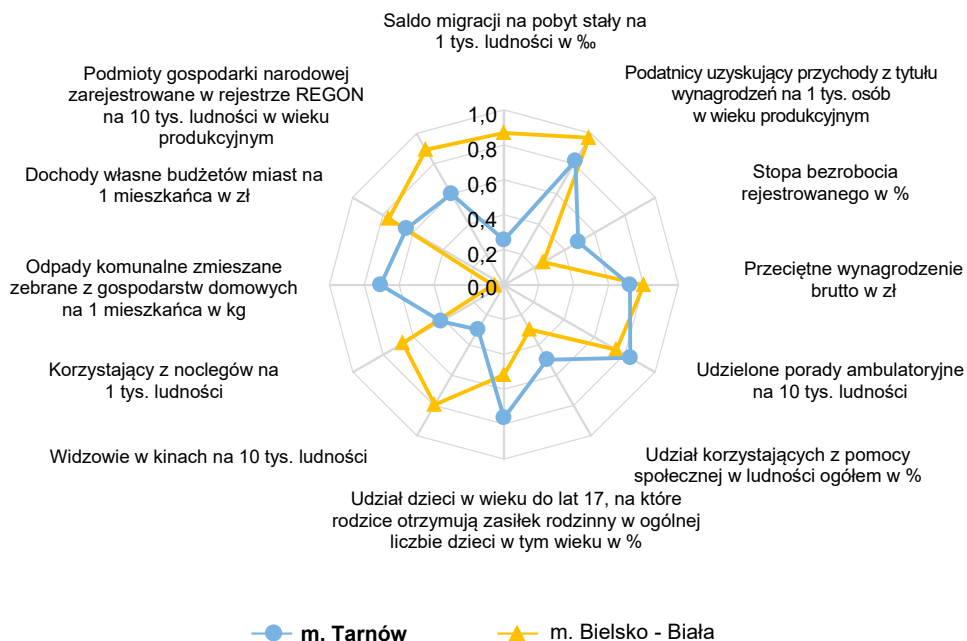
W wyniku zastosowania opisanej metody wyodrębniono 4 skupienia miast:

Skupienie	Miasta należące do skupienia
I	Bielsko-Biała, Koszalin, Jelenia Góra, Gorzów Wielkopolski, Leszno
II	Siedlce, Legnica, Płock, Kalisz
III	Nowy Sącz, Słupsk, Zamość, Suwałki, Elbląg, Tarnów, Piotrków Trybunalski, Łomża
IV	Konin, Włocławek Przemysławski, Chełm

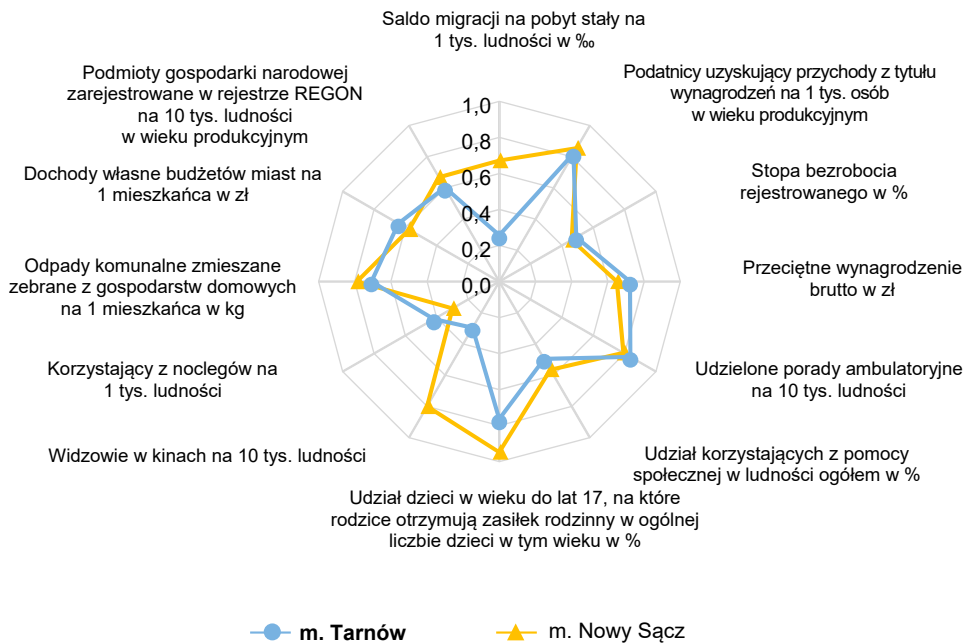
W 2015 r. Tarnów znalazł się w III grupie obok następujących miast na prawach powiatu: Nowy Sącz, Słupsk, Zamość, Suwałki, Elbląg, Piotrków Trybunalski, Łomża.

Na wykresach przedstawiono podstawowe wskaźniki dla Tarnowa w porównaniu do wskaźników Nowego Sącza - kolejnego miasta na prawach powiatu w województwie małopolskim ze zbliżoną liczbą ludności - dla Bielska-Białej ze względu na najwyższą wartość miernika syntetycznego i dla Chełma, miasta z najniższą wartością miernika.

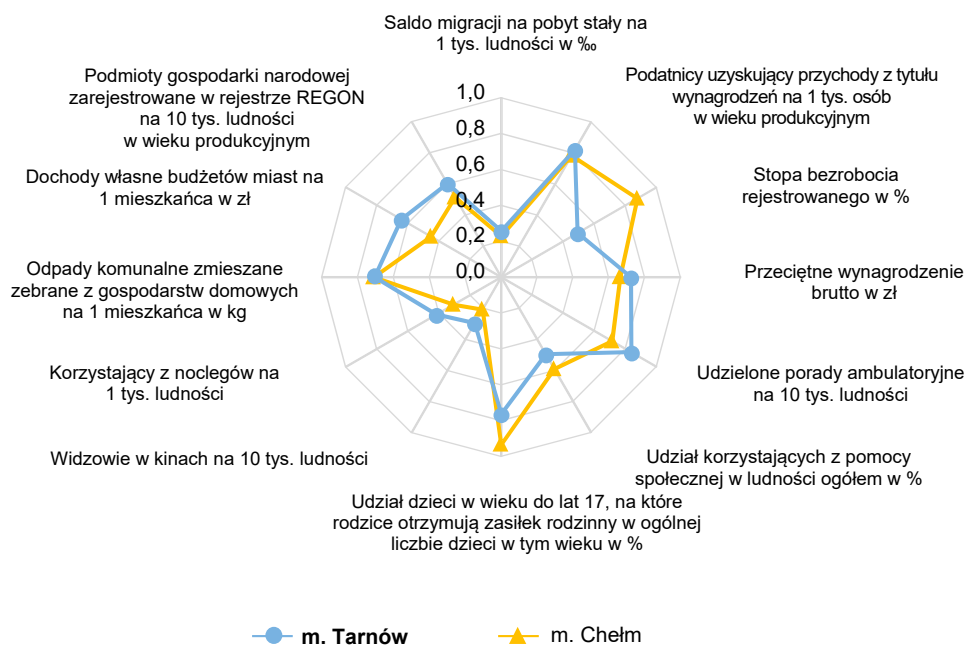
Wykres 74. Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2015 r. (m. Tarnów i m. Bielsko-Biała)

Wykres 75. Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2015 r. (m. Tarnów i m. Nowy Sącz)

Wykres 76. Znormalizowane cechy diagnostyczne w 2015 r. (m. Tarnów i m. Chełm)

Lokaty miasta Tarnowa i Nowego Sącza w grupie miast na prawach powiatu według wybranych wskaźników w 2015 r.

Lokata	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
Saldo migracji stałej na 1 tys. ludności																						
Podatnicy uzyskujący przychody z tytułu wynagrodzeń na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym																						
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %																						
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł																						
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym																						
Dochody własne budżetów miast na 1 mieszkańca w zł																						
Udzielone porady ambulatoryjne na 10 tys. ludności																						
Udział korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem																						
Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku																						
Widzowie w kinach na 1 tys. ludności																						
Korzystający z noclegów na 1 tys. ludności																						
Odpady komunalne zmieszane z gospodarstw domowych na 1 mieszkańca w kg																						

■ m. Tarnów
 ■ m. Nowy Sącz

**SUBURBANIZACJA GMIN
POWIATU TARNOWSKIEGO**

Tarnów stanowi siłę napędową rozwoju, innowacyjności i przedsiębiorczości na poziomie lokalnym. Istotna jest także jego rola w zakresie dostępu do nauki i kultury, usług ochrony zdrowia oraz pozostałych usług. Gminy w najbliższym położeniu Tarnowa: Lisia Góra, Tarnów, Skrzyszów, Wierzchosławice, Żabno wykazują największe powiązanie z miastem pełniąc uzupełniającą funkcje mieszkaniową i gospodarczą. Gminy te zlokalizowane są maksymalnie do 20 km od miasta. Analizę wzajemnych oddziaływań Tarnowa odniesiono do sąsiadujących gmin powiatu tarnowskiego.

Mapa 1. Strefa podmiejska Tarnowa

W 2015 r. w dalszym ciągu widoczny jest proces przemieszczania się funkcji miejskich z centrum miasta poza jego granice na tereny przyległych gmin, czyli proces suburbanizacji, co przedstawiono na wykresach dla lat 2000-2015. W dalszym ciągu obserwuje się nasilenie funkcji gospodarczych gmin otoczenia miasta Tarnowa.

Podobnie jak w latach ubiegłych w 2015 r. ludność przemieszczała się z centrum miasta na bardziej atrakcyjne inwestycyjnie tereny na jego obrzeżach, a także do gmin z najbliższego otoczenia. W 2015 r. w Tarnowie nastąpił dalszy spadek liczby mieszkańców, którego przyczyną w głównej mierze było głębokie ujemne saldo migracji stałej ludności. Migracje miały różne kierunki. Część z nich związana była z wyjazdami mieszkańców Tarnowa za granicę kraju, do innych województw lub do Krakowa, ale blisko połowa to przemieszczenia na teren gmin powiatu tarnowskiego przyległych do miasta Tarnowa. We wszystkich gminach sąsiadujących z Tarnowem w 2015 r. w porównaniu do 2014 r. obserwowano wzrost liczby ludności, w gm. Tarnów (1,2%), gm. Lisia Góra (0,7%), gm. Skrzyszów (0,5%), gm. Wierzchosławice (0,2%), gm. Żabno (0,1%). W pierwszych trzech gminach wzrost liczby ludności był następstwem dodatniego salda migracji stałej. Z każdym rokiem wzrastał wiek ludności zarówno w mieście Tarnowie jak i w okolicznych gminach. Postępujący proces starzenia się społeczeństwa jest wyraźniej widoczny w mieście Tarnowie niż w gminach. W 2015 r. mediana wieku mieszkańców miasta Tarnowa wynosiła 42,2 lata, a w gminach od 35,5 lat w Lisiej Górze do 38,7 lat w gminach Żabno i Wierzchosławice.

Efektom migracji ludności z Tarnowa do gmin ościennych był wzrost budownictwa mieszkaniowego na wsi. W latach 2010-2015 najwięcej mieszkań w gminach bezpośrednio graniczących z Tarnowem oddano w gm. Tarnów - 812 mieszkań, w gm. Lisia Góra - 351 mieszkań oraz w gm. Skrzyszów - 322 mieszkań.

W każdej gminie sąsiadującej z Tarnowem za wyjątkiem gm. Skrzyszów obserwuje się wzrost liczby podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON. W 2015 r. najwięcej podmiotów prowadziło działalność na terenie gmin: Tarnów - 1982, Żabno - 1114 i Skrzyszów - 912 podmiotów.

Stosunkowo niski udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym poniżej 6,5% odnotowano w gminach: Skrzyszów, Tarnów, Wierzchosławice i równocześnie w tych gminach udział podatników uzyskujących przychody z tytułu

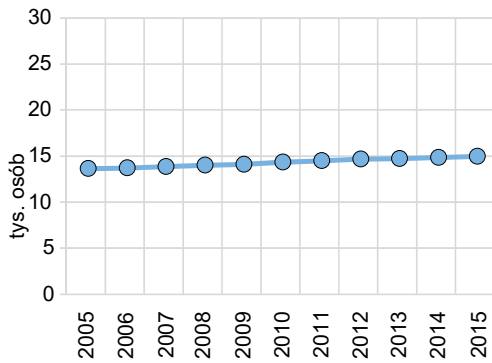
wynagrodzeń¹⁶ był najwyższy (od 45,4% w gm. Skrzyszów do 48,4% w gm. Wierzchosławice). W gm. Lisia Góra i w gm. Żabno udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym wynosił 7,1%, co znajdowało odzwierciedlenie w udziale podatników uzyskujących przychody z tytułu wynagrodzeń wynoszącym odpowiednio 42,9% i 41,7%. W 2014 r. mediana przychodów rocznych brutto z tytułu wynagrodzeń¹² wśród gmin otoczenia Tarnowa kształtowała się od 24,7 tys. zł w gm. Lisia Góra do 29,9 tys. zł w gm. Wierzchosławice.

Konsekwencją przedstawionych tendencji były w 2015 r. dalsze zmiany w poziomie i strukturze dochodów i wydatków jednostek samorządu terytorialnego. Zmiana miejsca zamieszkania na tereny otoczenia miasta, oznaczała niekiedy przeniesienie prowadzonej działalności gospodarczej na teren wiejski, w pozostałych przypadkach zamieszkanie na terenach wiejskich wiązało się z dalszym prowadzeniem działalności zawodowej w mieście. W efekcie wpływy do budżetu z tytułu podatku dochodowego oraz innych podatków były rozproszone poza obszar miasta. Widoczne było również rozwarstwienie zamożności gmin i zróżnicowanie poziomu dochodów własnych, spowodowane koncentracją relatywnie wysokich dochodów własnych w jednostkach leżących wokół Tarnowa. Dochody własne na 1 mieszkańca kształtowały się na poziomie od 864 zł w gm. Lisia Góra do 1419 zł, w gm. Wierzchosławice, a podatek CIT i PIT na 1 mieszkańca od 389 zł w gm. Lisia Góra do 634 zł w gm. Tarnów. Zróżnicowanie obserwuje się także w zakresie udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem od 9,6% w gm. Żabno do 19,6% w gm. Skrzyszów.

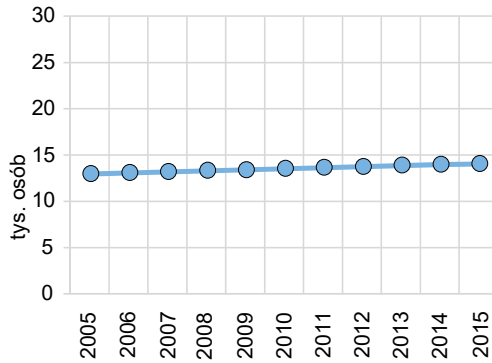
¹⁶ Dane Ministerstwa Finansów za 2014 r.

Wykres 77. Ludność gmin graniczących z Tarnowem
 Stan w dniu 31 XII

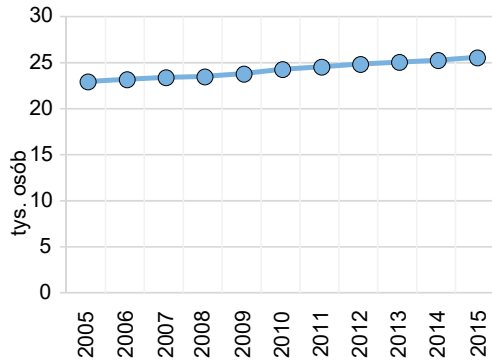
Lisia Góra

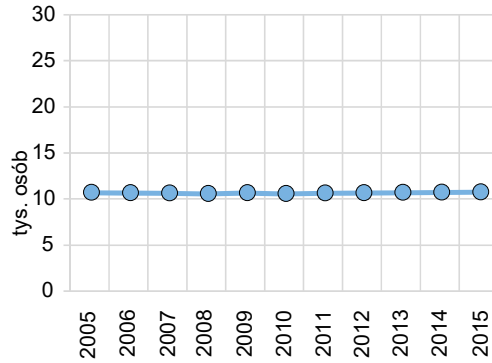
Skrzyszów

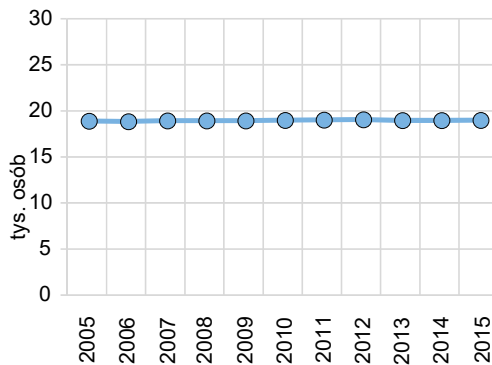
Tarnów

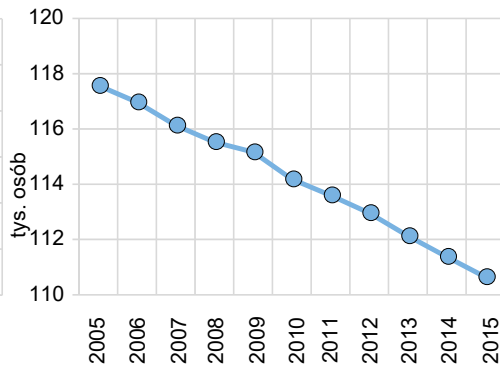
Wierzchosławice

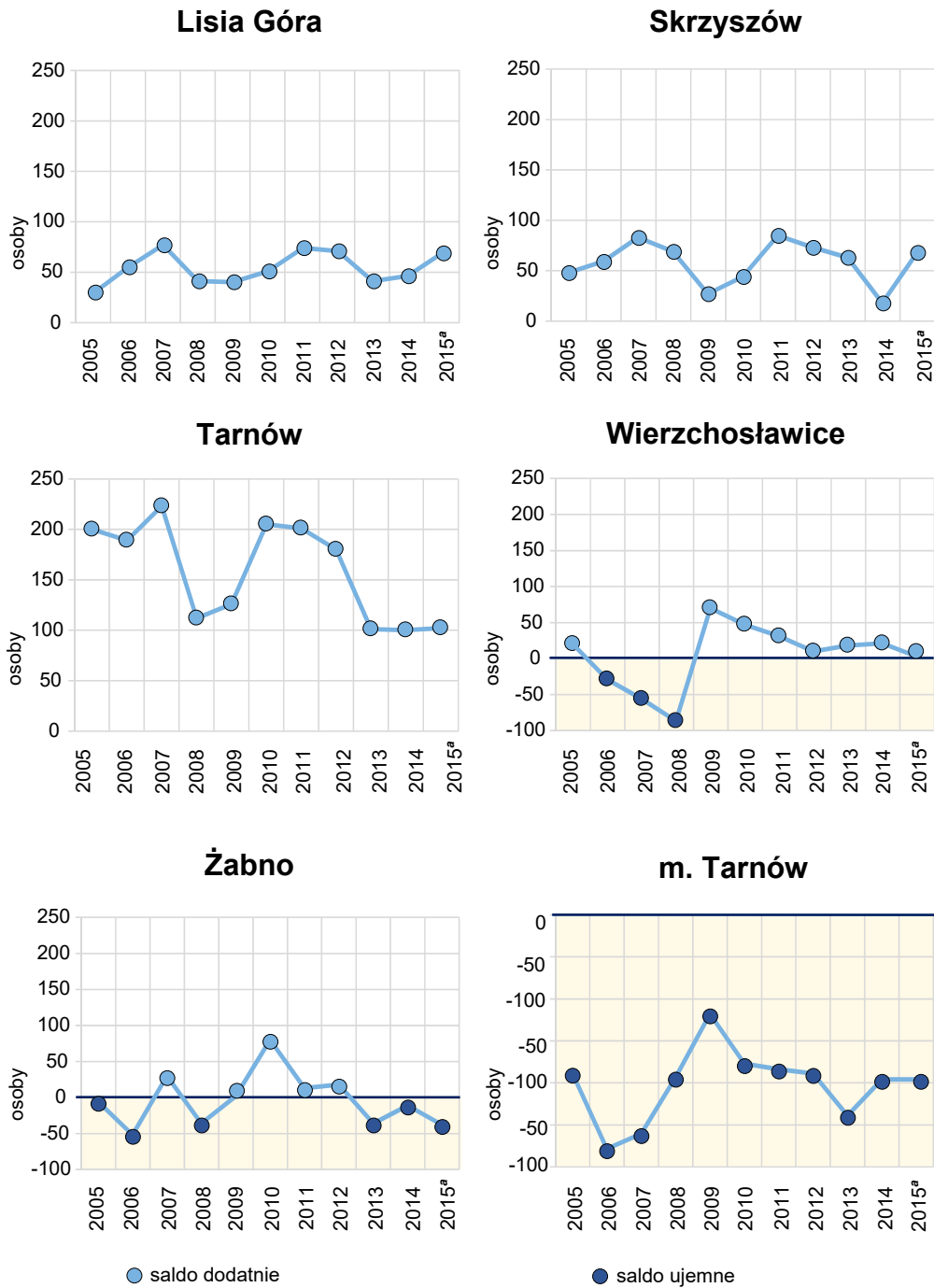
Żabno

m. Tarnów

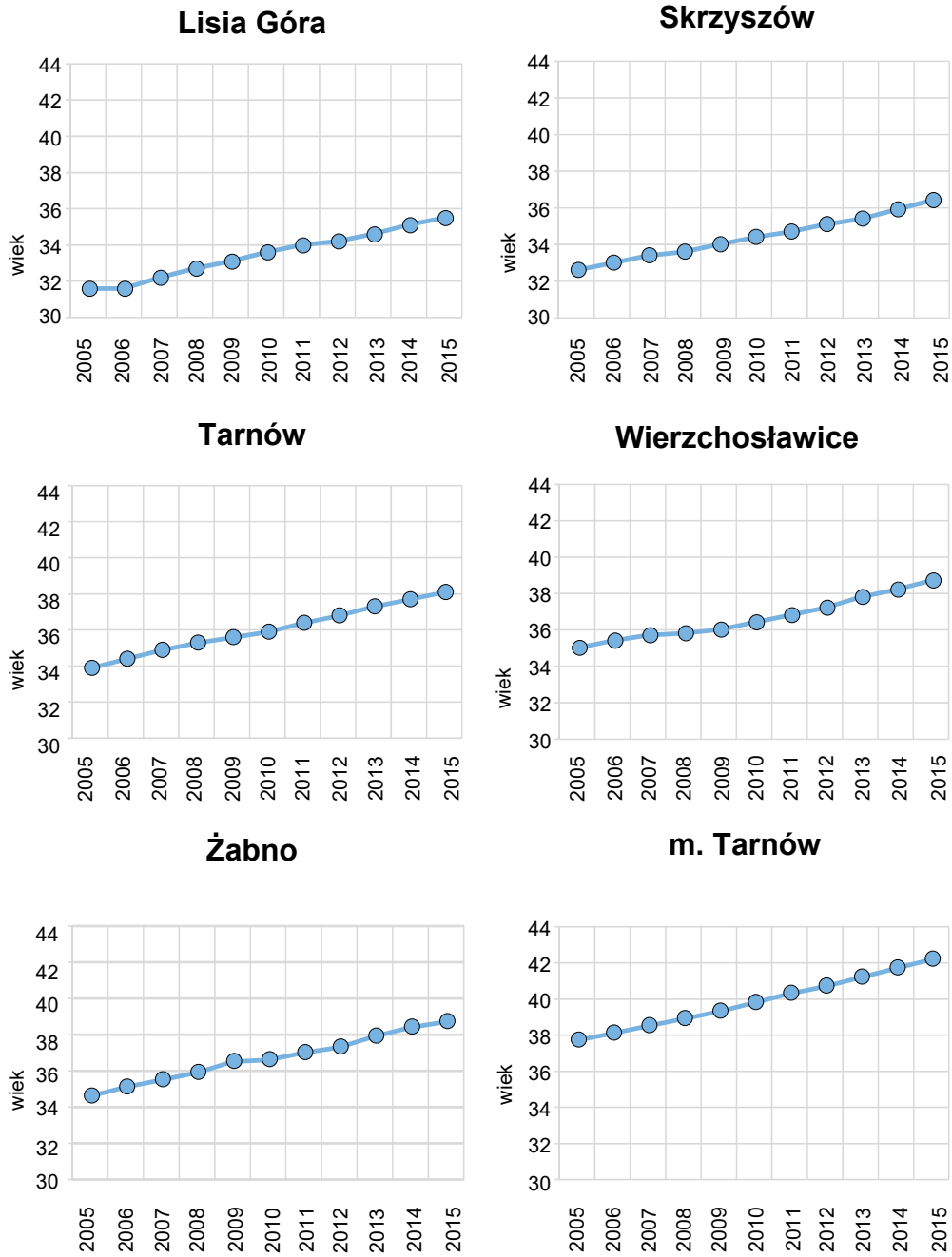

Wykres 78. Saldo migracji stałej w gminach graniczących z Tarnowem
Stan w dniu 31 XII

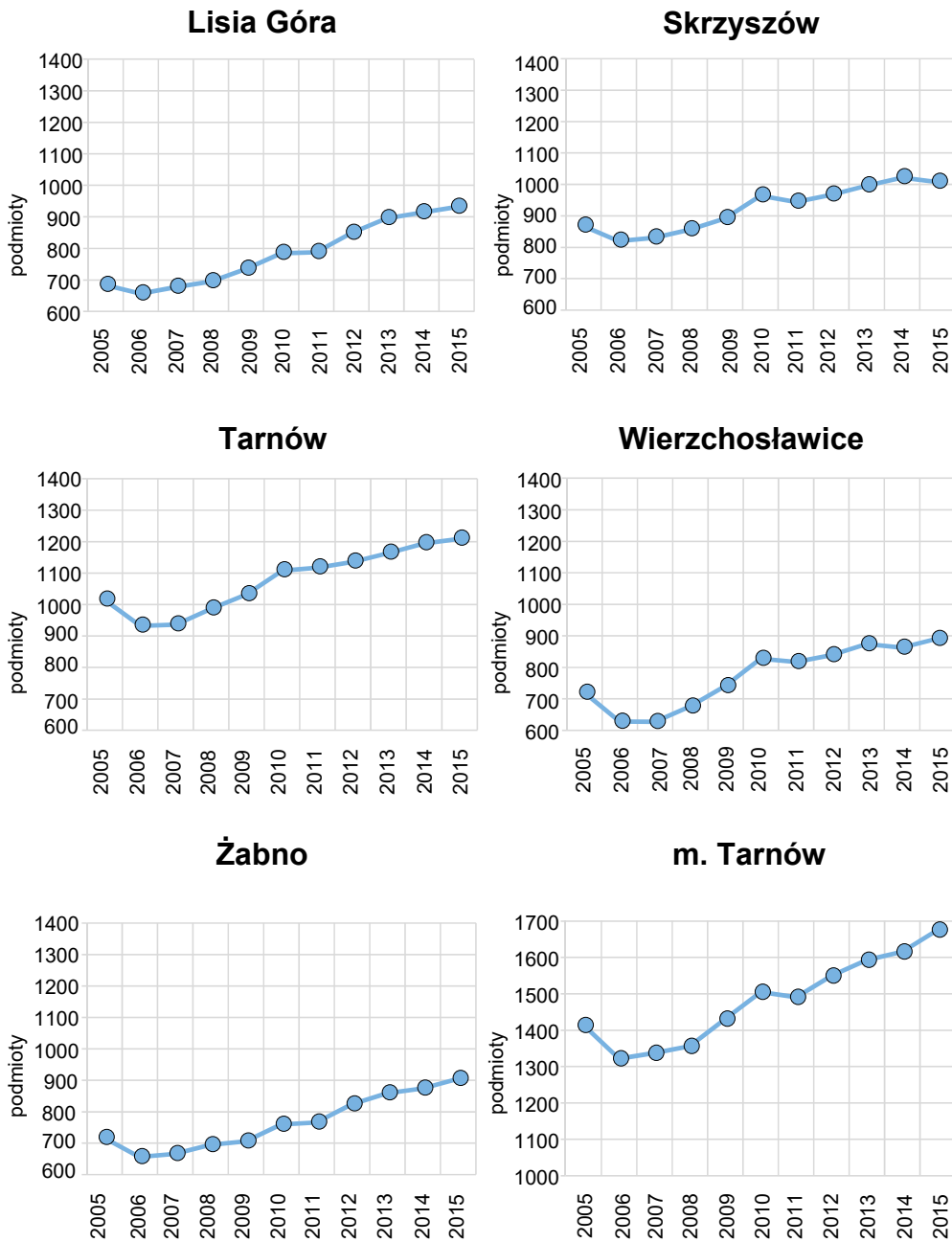

^a Dane zgodnie z tablicą bilansową uwzględniającą migracje zagraniczne za 2014 r.

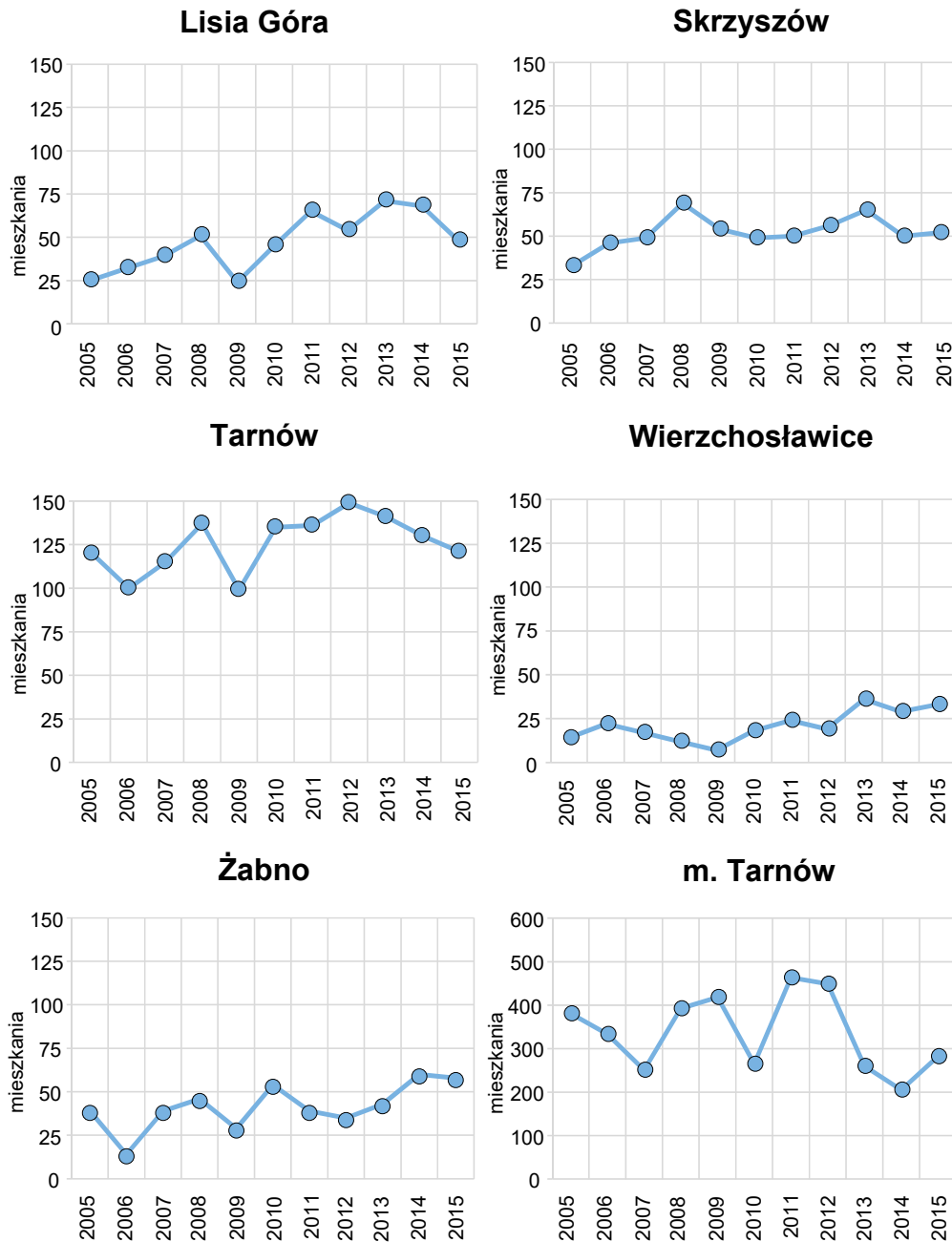
Wykres 79. Mediana wieku w gminach graniczących z Tarnowem
Stan w dniu 31 XII

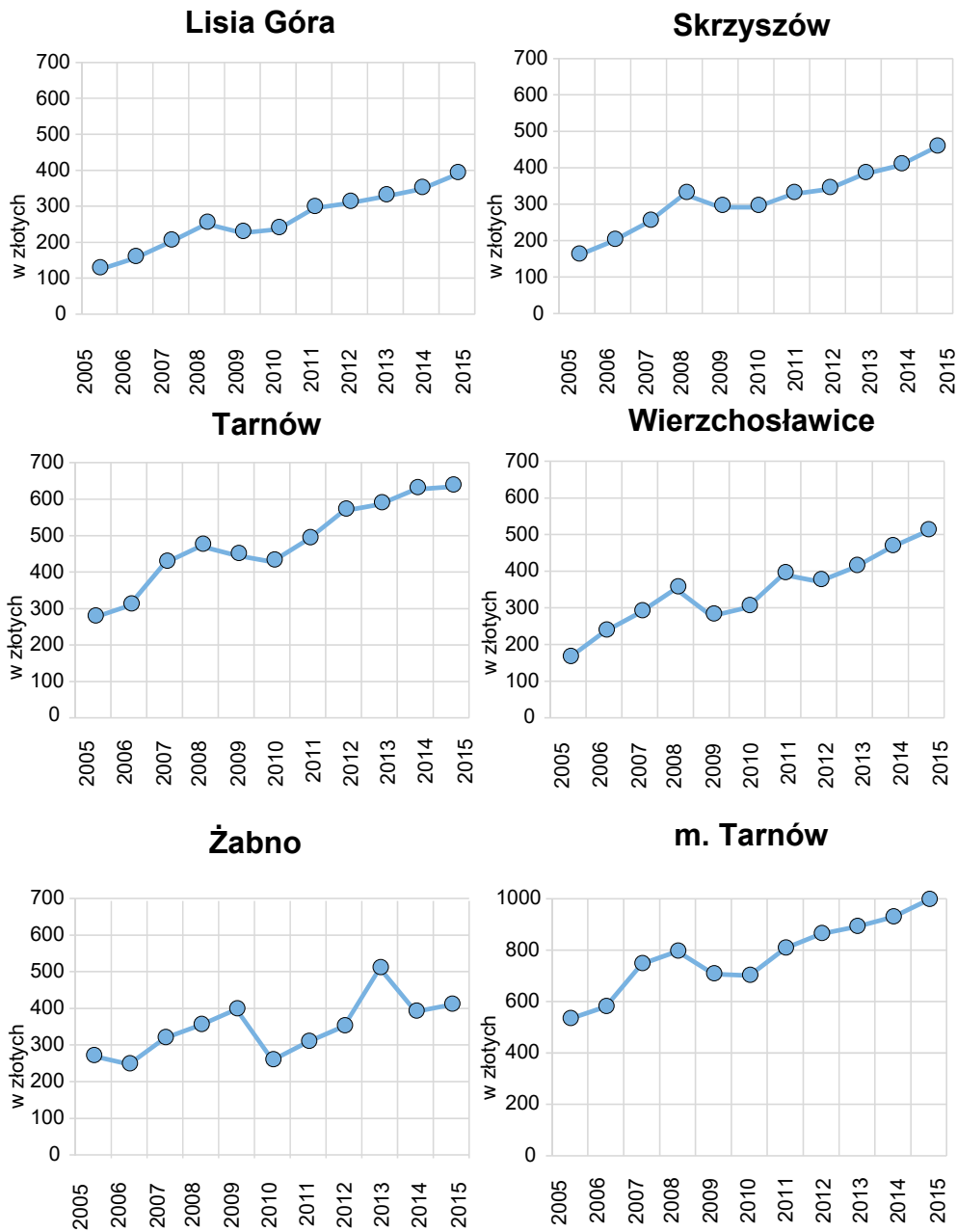
Wykres 80. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym w gminach graniczących z Tarnowem

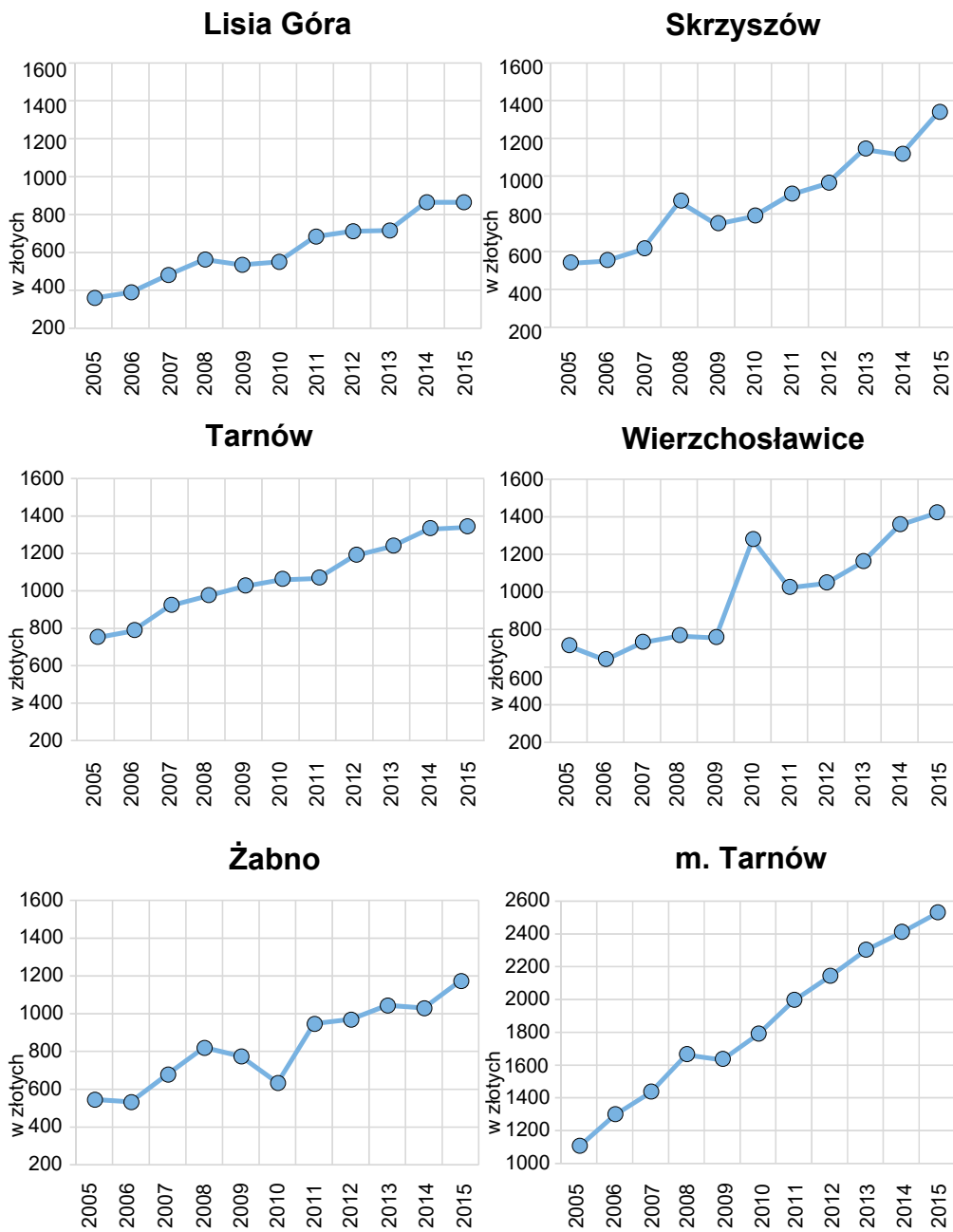
Wykres 81. Mieszkania oddane do użytkowania w gminach graniczących z Tarnowem

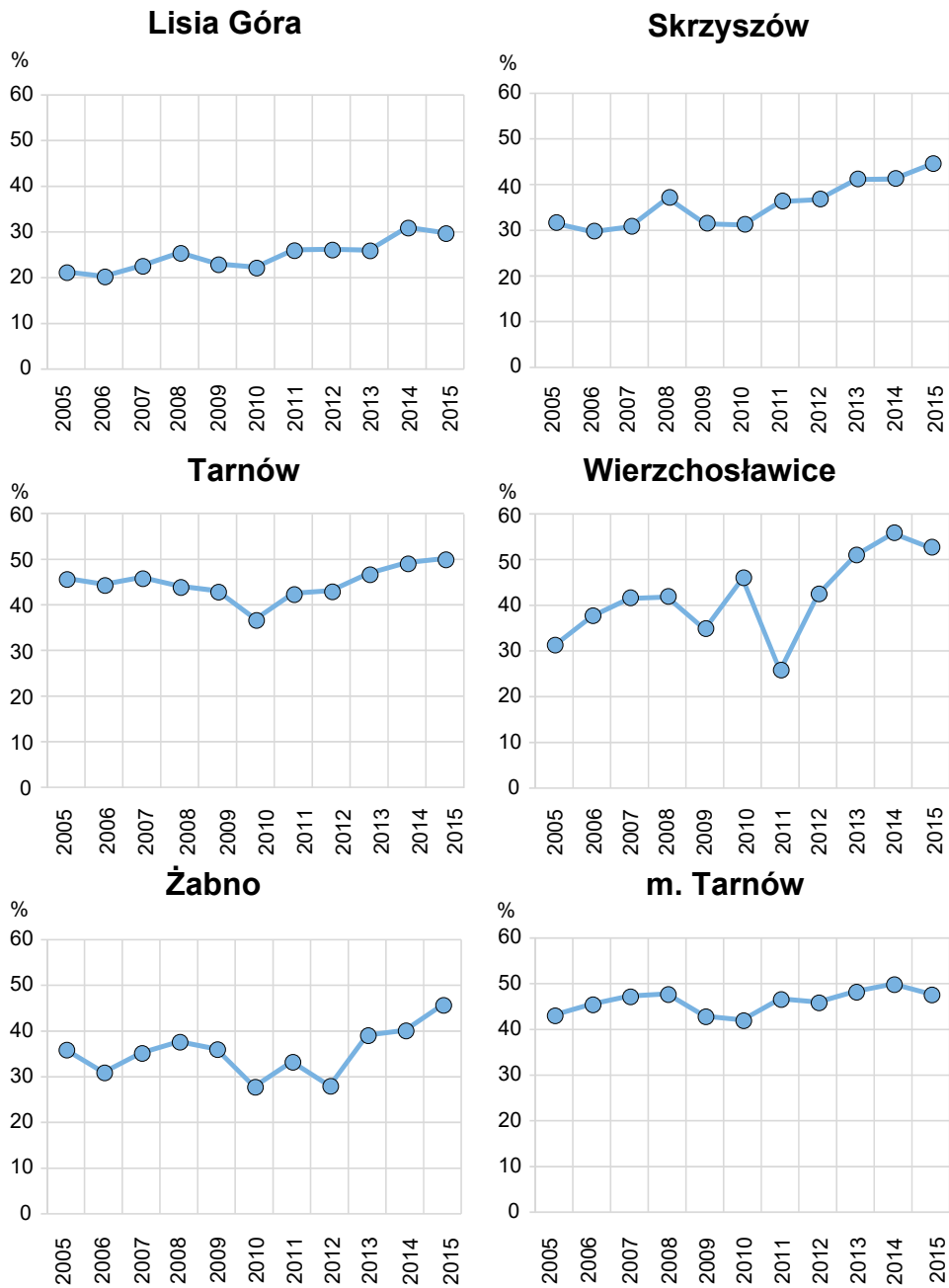
Wykres 82. Podatek dochodowy CIT i PIT na 1 mieszkańca w gminach graniczących z Tarnowem

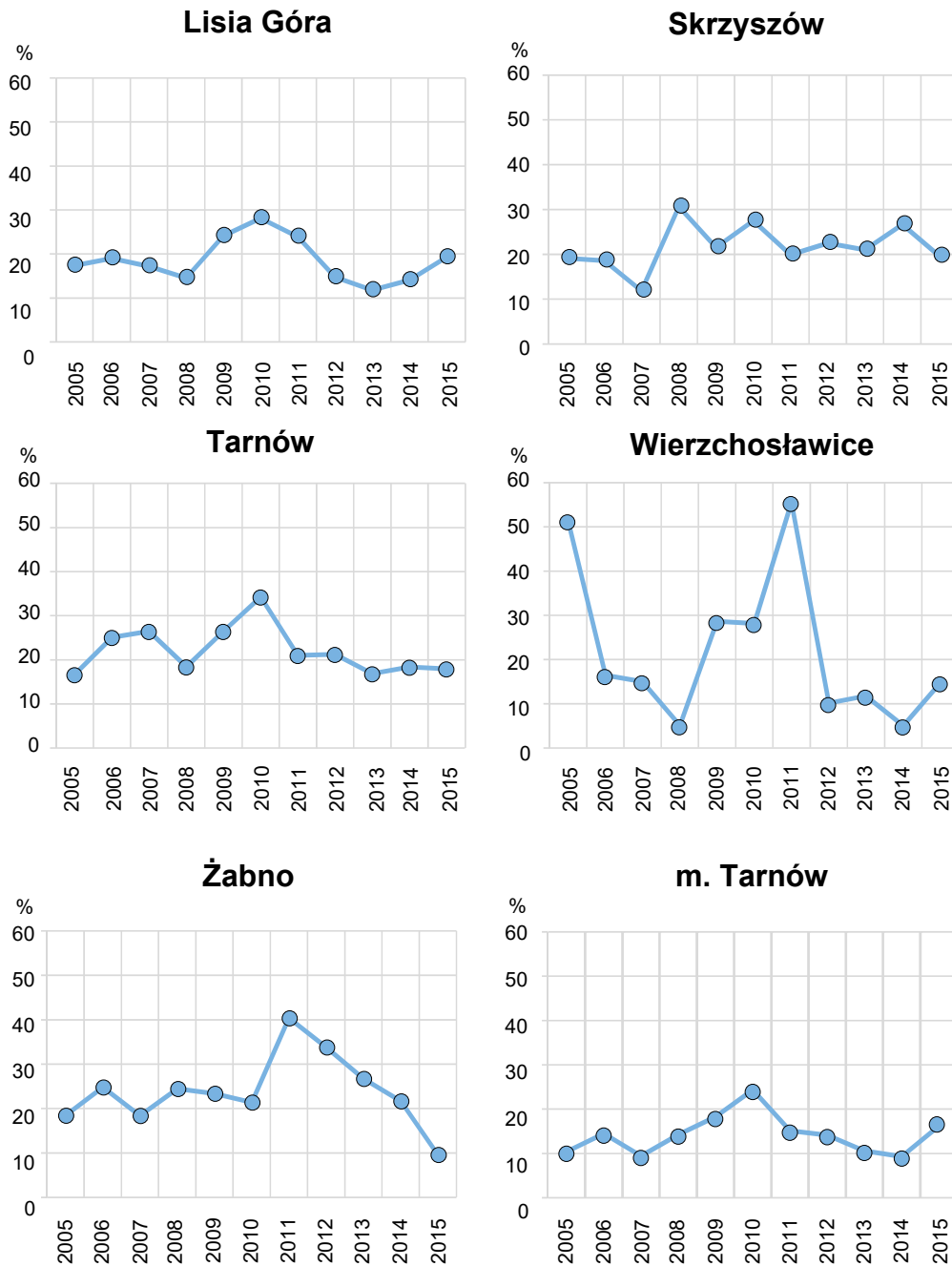
Wykres 83. Dochody własne na 1 mieszkańca w gminach graniczących z Tarnowem

Wykres 84. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem w gminach graniczących z Tarnowem

Wykres 85. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem gmin graniczących z Tarnowem

TABL. 1. TARNÓW NA TLE WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO W 2015 R.

Wyszczególnienie	Województwo	W tym Tarnów	
	ogółem		województwo =100
Powierzchnia (stan w dniu 31 XII) w km ²	15183	72	0,5
Ludność ^a (stan w dniu 31 XII)	3372618	110644	3,3
Małżeństwa	17457	473	2,7
Rozwody	4780	224	4,7
Separacje orzeczone	173	7	4,1
Urodzenia żywe	34721	873	2,5
Zgony	31384	1081	3,4
Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,99	-1,87	x
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności ^b	0,93	-5,31	x
Pracujący ^c (stan w dniu 31 XII)	748467	39344	5,3
w tym kobiety	383449	18966	4,9
w tym pracujący:			
w przemyśle i budownictwie B, C, D, E, F ^d	233591	14111	6,0
łącznie w sekcjach G, H, I, J ^d	198849	9519	4,8
łącznie w sekcjach K, L ^d	30732	1173	3,8
Bezrobotni zarejestrowani ogółem (stan w dniu 31 XII)	119601	4571	3,8
w tym kobiety	64189	2697	4,2
z ogółem:			
pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	48127	2057	4,3
w wieku 24 lata i mniej	21535	513	2,4
Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31 XII) w %	8,4	8,3	x
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ^e w zł	3906,96	3668,76	93,9
sektor publiczny	4363,15	4148,73	95,1
sektor prywatny	3691,71	3243,38	87,9

a Na podstawie bilansów. b Dane zgodne z tablicą bilansową uwzględniającą migracje zagraniczne za 2014 r. c Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. d Patrz uwagi ogólne, str. 16. e Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

TABL. 1. TARNÓW NA TLE WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO W 2015 R. (cd.)

Wyszczególnienie	Województwo	W tym Tarnów	
	ogółem		województwo =100
Podatnicy uzyskujący przychody z tytułu emerytury lub renty ^a	794312	29880	3,8
Mediana przychodów rocznych z tytułu emerytury lub renty w zł ^a	16895	18785	111,2
Dzieci przebywające w żłobkach ^b	10015	847	8,5
Dzieci w przedszkolach ^{cd}	86923	3686	4,2
Uczniowie ^{cd} w szkołach dla dzieci i młodzieży (łącznie ze szkołami specjalnymi)			
podstawowych	220561	6454	2,9
gimnazjach	100553	3520	3,5
ponadgimnazjalnych ^e	116936	10557	9,0
policealnych ^f	20621	2328	11,3
Studenci ^g szkół wyższych (łącznie z cudzoziemcami)	176698	5397	3,1
Przychodnie ^h (stan w dniu 31 XII)	1817	69	3,8
Apteki (stan w dniu 31 XII)	1140	62	5,4
Mieszkańcy domów i zakładów stacjonarnej pomocy społecznej	9990	542	5,4
Osoby w gospodarstwach domowych korzystające z pomocy społecznej ⁱ	205906	6368	3,1
Dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny ^j	187112	3854	2,1
Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	725	10	1,4
Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) w woluminach	11033232	358291	3,3

a Dane Ministerstwa Finansów za 2013 r. b łącznie z dziećmi przebywającymi w klubach dziecięcych c Dane Ministerstwa Edukacji Narodowej. d Stan na początku roku szkolnego 2015/2016. e Zasadniczych szkołach zawodowych, technikach, technikach uzupełniających, liceach ogólnokształcących i profilowanych, uzupełniających liceach ogólnokształcących, ogólnokształcących szkołach artystycznych dających uprawnienia zawodowe, szkołach specjalnych przysposabiających do pracy, f łącznie z osobami dorosłymi. g Stan w dniu 30 XI. h Do 2011 r. określane jako zakłady ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. i Dane ze Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej MRPiPS. j Dane z Krajowego Systemu Monitoringu Świadczeń Rodzinnych MRPiPS.

TABL. 1. TARNÓW NA TLE WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO W 2015 R. (cd.)

Wyszczególnienie	Województwo	W tym Tarnów	
	ogółem		województwo =100
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	134	4	3,0
Zwiedzający muzea i oddziały muzealne.	8890635	61557	0,7
Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	45	2	4,4
Widzowie w kinach stałych	4087608	180308	4,4
Turystyczne obiekty noclegowe (stan w dniu 31 VII)	1448	12	0,8
w tym hotele	315	8	2,5
Korzystający z noclegów w osobach	4075024	42085	1,0
w tym turyści zagraniczni w osobach	1218093	7591	0,6
Udzielone noclegi	10942837	74201	0,7
w tym turystom zagranicznym	2940837	11784	0,4
Mieszkania oddane do użytkowania	14600	282	1,9
Mieszkania, których budowę rozpoczęto	19373	153	0,8
Mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym ^a	17323	204	1,2
Emisja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (w ciągu roku) w tonach:			
pyłowych	2830	441	15,6
gazowych (bez dwutlenku węgla)	103809	12379	11,9
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi (w ciągu roku) w hm ³	263,8	10,3	3,9
Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone (w ciągu roku) w tys. ton	6069,2	148,0	2,4
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII) w ha	804605,5	9,5	0,0

a Na podstawie ustawy z dnia 20 II 2015 r. o zmianie ustawy Prawo Budowlane (Dz. U. z 27 III 2015, poz. 443) w zakresie określonych inwestycji inwestorzy mogą dokonać zgłoszenia z projektem budowlanym zamiast wystąpienia z wnioskiem o pozwolenie na budowę.

TABL. 1. TARNÓW NA TLE WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO W 2015 R. (dok.)

Wyszczególnienie	Województwo	W tym Tarnów	
	ogółem		województwo =100
Lasy ^a w ha (stan w dniu 31 XII)	435417	276,8	0,1
Produkcja sprzedana przemysłu ^b			
w mln zł	75055,5	3325,2	4,4
na 1 mieszkańca w zł	22310	29734	133,3
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^{bc}			
w mln zł	10346,5	339,0	3,3
na 1 mieszkańca w zł	3076	3031	98,5
Dochody budżetów miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w zł	5415	5295	97,8
w tym dochody własne	3502	2526	72,1
Wydatki budżetów miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w zł	5519	5411	98,0
w tym:			
bieżące	4677	4522	96,7
inwestycyjne	793	874	110,2
Podmioty gospodarki narodowej ^d zarejestrowane w rejestrze REGON (stan w dniu 31 XII)	363883	11400	3,1
w tym:			
spółki handlowe	36083	1118	3,1
spółki cywilne	27905	871	3,1
osoby fizyczne	265355	8077	3,0

a Łącznie z gruntami związanymi z gospodarką leśną w lasach prywatnych. b Dane za 2014 r.; dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. c Według lokalizacji inwestycji. d Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE

Wyszczególnienie	2010	2014	2015	
	w liczbach bezwzględnych			2014=100
LUDNOŚĆ^a <i>Stan w dniu 31 XII</i>				
OGÓŁEM	114176	111376	110644	99,3
mężczyźni	54000	52636	52310	99,4
kobiety	60176	58740	58334	99,3
Kobiety na 100 mężczyzn	111	112	112	x
Ludność na 1 km ²	1577	1539	1529	x
Ludność w wieku:				
przedprodukcyjnym ^b	19260	17902	17586	98,2
produkcyjnym ^b	73533	69207	68033	98,3
poprodukcyjnym ^b	21383	24267	25025	103,1
Współczynnik obciążenia demograficznego ^c	55	61	63	x
Według grup wieku:				
0 - 2 lata	3217	2718	2613	96,1
3 - 6	3889	4104	3909	95,2
7 - 12	6077	5530	5638	102,0
13 - 15	3392	3037	2992	98,5
16 - 18	4102	3761	3648	97,0
19 - 24	9629	7555	7221	95,6
25 - 29	9831	8201	7714	94,1
30 - 39	17275	18227	18175	99,7
40 - 49	14635	14329	14501	101,2
50 - 59	17583	16145	15666	97,0
60 - 69	12104	14503	14969	103,2
70 - 79	8531	8360	8500	101,7
80 - 89	3566	4352	4504	103,5
90 lat i więcej	345	554	594	107,2

a Na podstawie bilansów. b Patrz uwagi metodyczne str. 20. c Patrz uwagi metodyczne str. 21.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

Wyszczególnienie	2010	2014	2015	
	w liczbach bezwzględnych			2014=100
RUCH NATURALNY^a				
Małżeństwa	665	539	473	87,8
na 1000 ludności	5,8	4,8	4,3	x
Urodzenia żywe	1013	925	873	94,4
na 1000 ludności	8,8	8,3	7,9	x
Zgony ogółem	1003	982	1081	110,1
na 1000 ludności	8,8	8,8	9,7	x
w tym niemowląt	2	2	2	100,0
na 1000 urodzeń żywych	2,0	2,2	2,3	x
Przyrost naturalny	10	-57	-208	x
na 1000 ludności	0,1	-0,5	-1,9	x
Rozwody	225	211	224	106,2
na 1000 ludności	2,0	1,9	2,0	x
Separacje orzeczone	8	7	7	100,0
na 10 tys. ludności	0,7	0,6	0,6	x
MIGRACJE LUDNOŚCI				
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały^a				
Zameldowania ogółem	801	768	764^b	99,5
w tym:				
z miast	263	278	239	86,0
z zagranicy	110	52	.	x
Wymeldowania ogółem	1334	1357	1353^b	99,7
w tym:				
do miast	348	335	355	106,0
za granicę	266	330	.	x
Saldo migracji ogółem	-533	-589	-589^b	x
na 1000 ludności	-4,7	-5,3	x	x
Migracje czasowe^c				
Zameldowani na pobyt czasowy ogółem	2223	2130	95,8
Czasowo nieobecni w miejscu stałego zameldowania ogółem	2041	1883	92,3
Saldo ludności czasowo obecnej (nieobecnej)	182	247	135,7

a W ciągu roku. b Dane zgodne z tablicą bilansową uwzględniającą migracje zagraniczne za 2014 r.
c Stan w dniu 31 XII.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

Wyszczególnienie	2010	2014	2015	
	w liczbach bezwzględnych			2014=100
PRACUJĄCY^a <i>Stan w dniu 31 XII</i>				
OGÓŁEM	42022	38897	39344	101,1
w tym kobiety	19529	18766	18966	101,1
sektor publiczny	19459	17894	17768	99,3
sektor prywatny	22563	21003	21576	102,7
W tym pracujący:				
w przemyśle i budownictwie B, C, D, E, F ^b ..	15905	13497	14111	104,5
łącznie w sekcjach G, H, I, J ^b	9819	9270	9519	102,7
łącznie w sekcjach K, L ^b	1314	1185	1173	99,0
ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA^c				
Przeciętne zatrudnienie	37378	32612	32434	99,5
sektor publiczny	19474	15366	15239	99,2
sektor prywatny	17904	17246	17195	99,7
W tym:				
przemysł i budownictwo B, C, D, E, F ^b	17437	12659	13251	104,7
łącznie sekcje G, H, I, J ^b	5295	5406	4987	92,2
łącznie sekcje K, L ^b	1134	738	744	100,8
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	3015,78	3513,75	3668,76	104,4
sektor publiczny	3487,39	4061,19	4148,73	102,2
sektor prywatny	2502,81	3025,98	3243,38	107,2
W tym:				
przemysł i budownictwo B, C, D, E, F ^b	3069,33	3645,41	3830,91	105,1
łącznie sekcje G, H, I, J ^b	2458,01	2856,34	2997,97	105,0
łącznie sekcje K, L ^b	3491,80	3605,63	3700,04	102,6
POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^d				
Poszkodowani ogółem	250	396	350	88,4
w tym kobiety	72	180	112	62,2
Liczba dni niezdolności do pracy				
ogółem	11316	14056 ^e	12745 ^d	90,7
na 1 poszkodowanego ^f	45	35 ^e	36	x

a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. b Patrz uwagi ogólne str. 16. c Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. d Według miejsca zdarzenia; zgłoszonych w ciągu roku, bez wypadków w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, za 2015 r. dane nieostateczne. e Dane zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych. f Bez osób poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych oraz bez liczby dni niezdolności do pracy dla tych osób.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

Wyszczególnienie	2010	2014	2015	
	w liczbach bezwzględnych			2014=100
BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI W POWIATOWYM URZĘDZIE PRACY W TARNOWIE				
<i>Stan w dniu 31 XII</i>				
Bezrobotni zarejestrowani ogółem	5358	5363	4571	85,2
mężczyźni	2331	2442	1874	76,7
kobiety	3027	2921	2697	92,3
Z liczby ogółem:				
osoby dotychczas niepracujące	1068	842	630	74,8
posiadający prawo do zasiłku	678	627	511	81,5
bez kwalifikacji zawodowych	1108	911	759	83,3
niepełnosprawni	611	691	577	83,5
Według wieku:				
poniżej 25 lat	1211	770	513	66,6
25 - 34 lata	1640	1538	1275	82,9
35 - 44	930	1174	1046	89,1
45 - 54	1119	1092	968	88,6
55 lat i więcej	458	789	769	97,5
Według poziomu wykształcenia:				
wyższe	907	993	867	87,3
średnie zawodowe (łącznie z policealnym) ..	1135	1270	1090	85,8
średnie ogólnokształcące	782	665	563	84,7
zasadnicze zawodowe	1361	1372	1153	84,0
gimnazjalne i niższe	1173	1063	898	84,5
Według czasu pozostawania bez pracy ^a :				
1 miesiąc i mniej	785	537	516	96,1
1 - 3	1084	849	722	85,0
3 - 6	953	822	620	75,4
6 - 12	911	906	656	72,4
12 - 24	890	953	757	79,4
powyżej 24 miesięcy	735	1296	1300	100,3
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^b	8158	6756	6225	92,1
Bezrobotni wyrejestrowani ^b	8005	7276	7017	96,4
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	9,2	9,7 ^c	8,3	x
Oferty pracy	75	211	266	126,1
Oferty pracy zgłoszone ^b	4832	4151	5249	126,5
ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE^d				
Emeryci i renciści ogółem	31219	29991	29880	99,6
Mediana przychodów rocznych z emerytury lub renty w zł	14601	18251	18785	102,9

a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy; przedziały zostały domknięte prawostronnie. b W ciągu roku. c Dane zmienione do wcześniej publikowanych. d Dane Ministerstwa Finansów - za rok poprzedni niż wykazano.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

Wyszczególnienie	2010	2014	2015	
	w liczbach bezwzględnych			2014=100
EDUKACJA I WYCHOWANIE^a				
<i>Stan na początku roku szkolnego</i>				
Placówki wychowania przedszkolnego	37	47	41	87,2
w tym przedszkola	35	40	39	97,5
Miejsca w przedszkolach	3629	3959	3898	98,5
Oddziały	156	183	182	99,5
w tym w przedszkolach	154	175	179	102,3
Dzieci	3562	3935	3686	93,7
w tym w przedszkolach	3524	3768	3656	97,0
Dzieci w przedszkolach na 100 miejsc	97	95	94	98,9
Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze szkołami specjalnymi)				
podstawowe	24	25	26	104,0
gimnazja	20	25	25	100,0
zasadnicze szkoły zawodowe ^b	12	12	12	100,0
licea ogólnokształcące	19	13	18	138,5
technika ^c	13	14	13	92,9
Oddziały w szkołach				
podstawowych	363	311	332	106,8
gimnazjach	163	155	159	102,6
zasadniczych szkołach zawodowych ^b	107	104	114	109,6
liceach ogólnokształcących	195	152	174	114,5
technikach ^d	227	170	173	101,8
Uczniowie szkół				
podstawowych	6245	6142	6456	105,1
gimnazjów	3798	3526	3520	99,8
zasadniczych szkół zawodowych ^b	1580	1470	1572	106,9
liceów ogólnokształcących	5919	4657	4556	95,7
techników ^c	4512	4488	4429	98,7

a Dane, z wyjątkiem szkół wyższych, Ministerstwa Edukacji Narodowej. b Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy. c Łącznie ze szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

Wyszczególnienie	2010	2014	2015	
	w liczbach bezwzględnych			2014=100
EDUKACJA I WYCHOWANIE^a (dok.)				
<i>Stan na początku roku szkolnego</i>				
Szkoły policealne	29	16	21	131,3
oddziały	119	96	101	105,2
uczniowie	2933	2786	2328	83,6
Szkoły wyższe	2	3	3	100,0
Studenci ^b szkół wyższych (łącznie z cudzoziemcami)	9232	6016	5397	89,7
Szkoły dla dorosłych				
licea ogólnokształcące ^c	12	6	5	83,3
technika ^d	3	1	-	x
Oddziały w szkołach				
licea ogólnokształcące ^c	62	32	24	75,0
technika ^d	10	2	-	x
Uczniowie szkół				
licea ogólnokształcące ^c	1831	1155	954	82,6
technika ^d	168	14	-	x
Uczący się języka obcego jako przedmiotu obowiązkowego w % ogółu uczniów w szkołach dla dzieci i młodzieży:				
angielski	93,1	95,6	96,5	x
francuski	5,5	4,1	7,7	x
niemiecki	44,1	45,1	47,3	x
rosyjski	1,0	1,9	2,0	x
łacina	3,2	2,6	0,7	x
hiszpański	1,7	1,7	5,0	x
włoski	1,4	1,2	4,0	x
inny	0,0	2,2	2,2	x

a Dane, z wyjątkiem szkół wyższych, Ministerstwa Edukacji Narodowej. b Stan w dniu 30 XI. c Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy. d Łącznie z ogólnokształcącym szkołami artystycznymi i dającymi uprawnienia zawodowe.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

Wyszczególnienie	2010	2014	2015	
	w liczbach bezwzględnych			2014=100
OCHRONA ZDROWIA				
<i>Stan w dniu 31 XII</i>				
Przychodnie^a	42	65	69	106,2
Apteki ogólnodostępne	60	60	62	103,3
Farmaceuci pracujący w aptekach ^b	137	137	144	105,1
Liczba ludności na 1 aptekę	1903	1856	1785	x
Żłobki	6	9	9	100,0
Miejsca w żłobkach	310	420	446	106,2
Dzieci przebywające w żłobkach (w ciągu roku)	624	782	847	108,3
Domy i zakłady stacjonarne pomocy społecznej	10	10	10	100,0
Miejsca w domach i zakładach stacjonarnych pomocy społecznej	525	606	597	98,5
Mieszkańcy domów i zakładów stacjonarnych pomocy społecznej	504	559	542	97,0
KULTURA				
<i>Stan w dniu 31 XII</i>				
Biblioteki publiczne i filie	12	10	10	100,0
Księgozbiór bibliotek publicznych				
w woluminach	353736	369790	358291	96,9
w woluminach na 1000 ludności	3098	3320	3229	x
Czytelnicy (w ciągu roku)	27400	22657	22587	99,7
Wypożyczenia (w ciągu roku)				
w woluminach	424834	381495	369194	96,8
w woluminach na 1000 ludności	3710	3411	3327	x
na 1 czytelnika w woluminach	15,5	16,8	16,3	x
Muzea i oddziały muzealne	3	4	4	100,0
Wystawy czasowe				
własne ^c	24	16	4	25,0
obce ^d	17	30	31	103,3
Zwiedzający muzea (w ciągu roku)	21200	65334	61557	94,2
w tym młodzież szkolna ^e	10633	9982	9725	97,4

a Do roku 2011 określone jako zakłady ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. b Mgr farmacji. c W kraju. d Krajowe i z zagranicy. e Zwiedzająca w zorganizowanych grupach.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

Wyszczególnienie	2010	2014	2015	
	w liczbach bezwzględnych			2014=100
KULTURA (dok.)				
<i>Stan w dniu 31 XII</i>				
Kina stałe	2	2	2	100,0
Miejsca na widowni	1034	1022	1022	100,0
Liczba seansów ^a	2488	3400	3284	96,6
Widzowie w kinach ^a	142813	160544	180308	112,3
Widzowie w kinach na 1 seans ^a	57	47	55	x
TURYSTYKA^b				
Obiekty noclegowe ^c	11	13	12	92,3
w tym hotele	3	6	8	133,3
Miejsca noclegowe ^c	705	850	880	103,5
w tym hotele	402	601	719	119,6
Korzystający z noclegów	44103	41687	42085	101,0
w tym turyści zagraniczni	7250	7913	7591	95,9
Wynajęte pokoje w obiektach hotelarskich (hotele, motele, pensjonaty i inne obiekty hotelowe)	42999	38503	39436	102,4
w tym przez turystów zagranicznych	8019	8335	7560	90,7
Udzielone noclegi	72475	64282	74201	115,4
w tym turystom zagranicznym	11530	12393	11784	95,1
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w %	28,8	21,6	24,1	x
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. HANDEL				
<i>Stan w dniu 31 XII</i>				
Długość sieci w km				
wodociągowej rozdzielczej	291,6	304,3	312,0	102,5
kanalizacyjnej ^d	335,4	347,2	355,4	102,4
Targowiska stałe^e	14	15	15	100,0
powierzchnia targowisk w tys. m ²	75,6	96,5	96,5	100,0
stałe punkty sprzedaży drobnodetalicznej	304	297	297	100,0
Targowiska sezonowe^a	2	2	2	100,0

a W ciągu roku. b Turystyczne obiekty noclegowe. c Stan w dniu 31 VII. d Sieć rozdzielcza i kolektory. e Bez targowisk położonych na terenach prywatnych.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

Wyszczególnienie	2010	2014	2015	
	w liczbach bezwzględnych			2014=100
GOSPODARKA MIESZKANIOWA				
Zasoby mieszkaniowe^a (stan w dniu 31 XII)				
Mieszkania ogółem	41673	42896	43154	100,6
Izby ogółem	149152	154141	155140	100,6
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	2598,7	2716,5	2738,8	100,8
Przeciętna:				
liczba izb w mieszkaniu	3,58	3,59	3,60	100,3
liczba osób na 1 mieszkanie	2,74	2,60	2,56	x
liczba osób na 1 izbę	0,77	0,72	0,71	x
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	62,4	63,3	63,5	100,3
powierzchnia użytkowa na 1 osobę w m ²	22,8	24,4	24,8	x
Mieszkania oddane do użytkowania				
Mieszkania	265	205	282	137,6
w tym indywidualne ^b	193	205	168	82,0
Izby	1209	901	1070	118,8
w tym w budynkach indywidualnych ^b	919	901	818	90,8
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	28829	20932	23670	113,1
w tym indywidualnych ^b	22793	20932	19717	94,2
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	108,8	102,1	83,9	82,2
w tym w budynkach indywidualnych ^b	118,1	102,1	117,4	115,0
Mieszkania, których budowę rozpoczęto	226	172	153	89,0
w tym indywidualne	101	74	103	139,2
Mieszkania, na realizację których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym^c	275	281	204	72,6
w tym indywidualne	176	101	110	108,9

a Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych. b Realizowane przez osoby fizyczne, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem. c Na podstawie ustawy z dnia 20 II 2015 r. o zmianie ustawy Prawo Budowlane (Dz. U. z 27 III 2015, poz. 443) w zakresie określonych inwestycji inwestorzy mogą dokonać zgłoszenia z projektem budowlanym zamiast wystąpienia z wnioskiem o pozwolenie na budowę.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

Wyszczególnienie	2010	2014	2015	
	w liczbach bezwzględnych			2014=100
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA				
Emisja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (w ciągu roku) w tonach:				
pyłowych	405	499	441	88,4
gazowych (bez dwutlenku węgla)	12587	14352	12379	86,3
Redukcja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych:				
pyłowych	99,7	99,5	99,4	x
gazowych (bez dwutlenku węgla)	36,3	59,6	65,6	x
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi (w ciągu roku) w hm ³ ...	14,7	10,4	10,3	99,0
Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane w % wymagających oczyszczania	93,1	99,6	99,5	x
Odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych) wytworzone (w ciągu roku) w tys. ton	147,6	184,1	148,0	80,4
w tym poddane odzyskowi	-	16,5	3,5	21,2
Komunalne oczyszczalnie ścieków:				
z podwyższonym usuwaniem biogenów	1	1	1	100,0
Odpady komunalne zmieszane zebrane w ciągu roku w tys. ton	32,4	27,3	21,7	79,4
w tym z gospodarstw domowych	18,2	24,9	18,9	75,9
Przemysłowe oczyszczalnie ścieków:				
mechaniczne	6	2	2	100,0
biologiczne	3	1	1	100,0

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

Wyszczególnienie	2010	2014	2015	
	w liczbach bezwzględnych			2014=100
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA (dok.)				
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII) w ha	72,1	9,5	9,5	100,0
Pomniki przyrody (stan w dniu 31 XII)	41	41	41	100,0
Nakłady inwestycyjne na środki trwałe służące ochronie środowiska w tys. zł	8672,7	16662,8	41537,1	249,3
w tym na:				
gospodarkę ściekową i ochronę wód	2087,3	9467,2	6872,3	72,6
ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu	21,5	14,0	21150,0	1510 razy
gospodarkę odpadami, ochronę i przywrócenie wartości użytkowej gleb oraz wód podziemnych i powierzchniowych	6096,1	340,0	781,7	229,9
Nakłady inwestycyjne na środki trwałe służące gospodarce wodnej w tys. zł	58077,3	31061,5	26338,9	84,8
w tym na ujęcia i doprowadzenia wody	3556,0	2926,0	3788,0	129,5

INWESTYCJE

Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^a ogółem w mln zł	230,1	339,0	.	x
w tym w sekcjach:				
Przemysł	74,1	157,7	.	x
w tym przetwórstwo przemysłowe	28,6	127,9	.	x
Budownictwo	15,5	31,2	.	x
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	66,2	32,0	.	x
Transport i gospodarka magazynowa	8,7	82,6	.	x
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2,2	2,7	.	x
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	17,8	2,1	.	x

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

Wyszczególnienie	2010	2014	2015	
	w liczbach bezwzględnych			2014=100
FINANSE PUBLICZNE				
Dochody budżetu miasta ogółem w tys. zł	486281,8	539267,3	587488,4	108,9
Dochody własne ..	204701,4	269279,4	280266,3	104,1
w tym środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł	461,7	157,5	789,1	501,0
Dotacje ogółem	114520,9	88715,8	124822,9	140,7
Celowe z budżetu państwa	61825,4	70199,7	70328,5	100,2
Otrzymane z funduszy celowych	120,0	1147,7	1400,2	122,0
Celowe otrzymane na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	4858,4	6963,7	7780,5	111,7
Dotacje §§ 200,620	47717,1	9970,6	44930,0	450,6
Subwencja ogólna	167059,6	181272,1	182399,1	100,6
Dochody budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	4247^a	4822	5295	109,8
Wydatki budżetu miasta ogółem w tys. zł .	547083,8	541121,3	600336,4	110,9
Wydatki bieżące	411398,6	488872,2	501722,0	102,6
w tym:				
dotacje	45556,3	40780,3	41999,5	103,0
świadczenia na rzecz osób fizycznych	40208,2	42372,8	42357,4	100,0
wydatki bieżące jednostek budżetowych	316581,8	397532,1	410941,0	103,4
w tym:				
wynagrodzenia	192072,6	223312,7	227516,6	101,9
składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy	30900,8	39992,0	40748,5	101,9
Wydatki majątkowe	135685,3	52249,1	98614,4	188,7
w tym inwestycyjne	133085,3	50434,3	96970,4	192,3
Wydatki budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	4778^a	4839	5411	111,8
Wynik finansowy w tys. zł	-60802,0	-1854,0	12848,0	x

a Dane zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

Wyszczególnienie	2010	2014	2015	
	w liczbach bezwzględnych			2014=100
FINANSE PUBLICZNE (cd.)				
Dochody ogółem w tys. zł	486281,8	539267,3	587488,4	108,9
Rolnictwo i łowiectwo	31,7	32,5	37,8	116,3
Transport i łączność	35023,4	22006,6	60043,5	272,8
Turystyka	4221,3	148,1	132,9	89,7
Gospodarka mieszkaniowa	18485,2	11577,5	14769,2	127,6
Działalność usługowa	789,4	1189,1	1283,1	107,9
Administracja publiczna	3061,5	2731,8	3200,2	117,1
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	503,1	756,3	826,5	109,3
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	13101,6	14372,8	14317,8	99,6
Dochody od osób prawnych, osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	155634,7	195748,2	202300,1	103,3
Różne rozliczenia	167403,1	181469,2	182547,2	100,6
Oświata i wychowanie	10769,5	17012,5	16849,1	99,0
Ochrona zdrowia	8201,3	10257,3	9030,3	88,0
Pomoc społeczna	40628,7	42294,1	42955,5	101,6
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	6144,6	7642,0	6942,1	90,8
Edukacyjna opieka wychowawcza	2271,6	2321,6	2046,9	88,2
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	12690,9	21955,5	21328,0	97,1
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	5437,6	488,3	490,3	100,4
Kultura fizyczna	949,0	5723,2	7165,1	125,2
Pozostałe działy	933,6	1540,7	1222,8	79,4

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

Wyszczególnienie	2010	2014	2015	
	w liczbach bezwzględnych			2014=100
FINANSE PUBLICZNE (dok.)				
Wydatki ogółem w tys. zł	547083,8	541121,3	600336,4	110,9
Rolnictwo i łowiectwo	35,3	39,6	44,3	111,9
Transport i łączność	92015,0	71762,5	112859,8	157,3
Turystyka	9994,6	767,4	812,2	105,8
Gospodarka mieszkaniowa	14321,6	5865,6	3940,5	67,2
Działalność usługowa	1276,4	970,3	1339,6	138,1
Administracja publiczna	29460,5	34216,5	34698,6	101,4
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	569,3	760,0	826,5	108,8
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	17820,6	18533,9	18537,2	100,0
Obsługa długu publicznego	8764,3	7706,1	5994,6	73,9
Różne rozliczenia	2641,6	2070,9	1925,1	93,0
Oświata i wychowanie	202188,9	224901,7	236273,2	105,1
Ochrona zdrowia	13391,9	14430,5	12783,9	88,6
Pomoc społeczna	63866,6	68393,0	69192,7	101,2
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej.....	11023,3	13669,6	13681,6	100,1
Edukacyjna opieka wychowawcza	22017,8	20802,0	22204,4	106,7
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	22986,2	29991,7	31209,8	104,1
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego...	18490,6	10101,0	11036,4	109,3
Kultura fizyczna	8975,3	14291,8	20895,5	146,2
Pozostałe działy	5312,6	1847,0	2380,4	128,9

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (cd.)

Wyszczególnienie	2010	2014	2015	
	w liczbach bezwzględnych			2014=100
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a				
<i>Stan w dniu 31 XII</i>				
OGÓŁEM	11067	11185	11400	101,9
sektor publiczny	324	302	300	99,3
sektor prywatny	10743	10876	11039	101,5
w tym:				
spółki handlowe	772	1006	1118	111,1
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	98	109	116	106,4
spółki cywilne	876	815	871	106,9
spółdzielnie	43	46	45	97,8
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	8327	8054	8077	100,3
W tym według wybranych sekcji PKD:				
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	79	68	56	82,4
przemysł	982	1011	1030	101,9
w tym przetwórstwo przemysłowe	929	939	961	102,3
budownictwo	1037	1011	1067	105,5
handel; naprawa pojazdów samochodowych ^A	3122	2876	2857	99,3
transport i gospodarka magazynowa	745	633	648	102,4
zakwaterowanie i gastronomia ^A	259	263	262	99,6
informacja i komunikacja	266	319	349	109,4
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	474	423	433	102,4
obsługa rynku nieruchomości ^A	438	505	520	103,0
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1158	1259	1288	102,3
administrowanie i działalność wspierająca ^A	212	228	296	129,8

a Zarejestrowane w rejestrze REGON; bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne.

TABL. 2. WYBRANE DANE O TARNOWIE (dok.)

Wyszczególnienie	2010	2014	2015	
	w liczbach bezwzględnych			2014=100
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a (dok.)				
<i>Stan w dniu 31 XII</i>				
W tym według wybranych sekcji PKD (dok.):				
edukacja ^b	380	515	486	94,4
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	859	932	944	101,3
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	236	260	246	94,6
pozostała działalność usługowa	783	847	882	104,1
POJAZDY ZAREJESTROWANE^c				
Pojazdy ogółem	59665	67217	69212	103,0
Samochody osobowe	43338	48191	49593	102,9
Samochody ciężarowe	7342	8394	8578	102,2
Ciągniki samochodowe	382	587	665	113,3
Samochody specjalne	434	502	520	103,6
Autobusy	287	289	302	104,5
Naczepy	370	540	597	110,6
Przyczepy	990	1078	1090	101,1
Przyczepy lekkie	2629	2888	2924	101,2
Motorowery	1528	1931	1954	101,2
Motocykle	1792	2212	2366	107,0
Ciągniki rolnicze	449	471	482	102,3
Pojazdy samochodowe inne	124	134	141	105,2

a Zarejestrowane w rejestrze REGON; bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne. b Patrz Uwagi ogólne str. 17. c Dane Wydziału Komunikacji Urzędu Miasta Tarnowa „Raport o stanie miasta 2010” – stan na 31 XII 2010 s. 81 http://www.tarnow.pl/index.php/pol/Media/Files/Raport_o_stanie_miasta_2010, „Raport o stanie miasta 2015” - stan na 31 XII 2014 r. i stan na 31 XII 2015 r. s. 86 <http://www.tarnow.pl/Miasto/Urzed-Miasta-Tarnowa/Raporty-o-miescie>

TABL. 3. DZIAŁALNOŚĆ URZĘDU MIASTA TARNOWA W 2015 R.

CZŁONKOWIE RADY MIASTA

OGÓŁEM	25
w tym kobiety	5
Radni według wieku:	
39 lat i mniej	3
40 - 59	15
60 lat i więcej	7
Radni według poziomu wykształcenia:	
wyższe	22
policealne	-
średnie	1
zasadnicze zawodowe	2
gimnazjalne	-
podstawowe	-
Radni według grup zawodów:	
przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	6
specjaliści	16
technicy i inny średni personel	1
pracownicy biurowi	-
pracownicy usług i sprzedawcy	-
rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	-
robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	2
operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	-
pracownicy przy pracach prostych	-
siły zbrojne	-
pozostali niesklasyfikowani	-

Źródło: Bank Danych Lokalnych – www.stat.gov.pl

STRAŻ MIEJSKA

Interwencje

	w liczbach bezwzględnych
Naruszanie przepisów drogowych	3895
Zakłócanie spokoju i ciszy nocnej, wybryki chuligańskie	1222
Nieodśnieżone chodniki i jezdnie oraz nawisy śnieżne	98
Nieobyczajne wybryki	2755
Interwencje dotyczące psów biegających luzem	389

TABL. 3. DZIAŁALNOŚĆ URZĘDU MIASTA TARNOWA W 2015 R. (cd.)

STRAŻ MIEJSKA (dok.)

Interwencje (dok.)

	w liczbach bezwzględnych
Sprawy porządkowe	711
Spożywanie alkoholu w miejscach publicznych	898
Interwencje w stosunku do osób bezdomnych	320

Źródło: Straż Miejska w Tarnowie – „Raport o stanie miasta 2015” – stan na 31 XII 2015 str. 209
<http://www.tarnow.pl/Miasto/Urząd-Miasta-Tarnowa/Raporty-o-miescie>

KOMENDA MIEJSKA POLICJI

Kategorie przestępstw

	w liczbach bezwzględnych
Kradzież samochodu	8
Kradzież cudzej rzeczy	567
Kradzież z włamaniem	291
Bójka, pobicie	32
Uszkodzenie rzeczy	232
Uszczerbek na zdrowiu	63
Rozbój	58

Źródło: Wydział Bezpieczeństwa Publicznego Urzędu Miasta Tarnowa – „Raport o stanie miasta 2015” – stan na 31 XII 2015 (wykres nr 9) str. 204, <http://www.tarnow.pl/Miasto/Urząd-Miasta-Tarnowa/Raporty-o-miescie>

Przemoc w rodzinie, procedura „Niebieskiej Karty”

		2014	2015
Ilość sporządzonych niebieskich kart		647	527
Sprawcy	Ogółem	656	529
	kobiety	40	32
	mężczyźni	615	496
	nioletni	1	1
	pod wpływem alkoholu	307	258
	zatrzymano do wytrzeźwienia	160	137
Pokrzywdzeni	Ogółem	845	675
	małoletni	133	105
	dorośli	712	570

Źródło: Wydział Bezpieczeństwa Publicznego Urzędu Miasta Tarnowa – „Raport o stanie miasta 2015” – stan na 31 XII 2014 i 31 XII 2015 str. 207, <http://www.tarnow.pl/Miasto/Urząd-Miasta-Tarnowa/Raporty-o-miescie>

TABL. 3. DZIAŁALNOŚĆ URZĘDU MIASTA TARNOWA W 2015 R. (dok.)

KOMENDA STRAŻY POŻARNEJ

	2014	2015
Liczba zdarzeń ogółem	806	819
Pożary	176	190
Miejscowe zagrożenia	595	603
Alarmy fałszywe	35	26

Źródło: Wydział Bezpieczeństwa Publicznego Urzędu Miasta Tarnowa – „Raport o stanie miasta 2015” – stan na 31 XII 2014 i stan na 31 XII 2015, str. 211, <http://www.tarnow.pl/Miasto/Urzed-Miasta-Tarnowa/Raporty-o-miescie>

TABL. 4. TARNÓW NA TLE INNYCH MIAST W 2015 R.^a

MIASTA ^b	Ludność (stan w dniu 31 XII)		Kobiety na 100 mężczyzn		Współ- czynnik obciążenia demogra- ficznego ^c		Przyrost naturalny na 1000 ludności		Saldo migracji na pobyt stały ^d na 1000 ludności		Podatnicy uzyskujący przychody z tytułu wynagro- dzeń na 1000 osób w wieku produkcyj- nym ^e	
		↓						↓		↓		↓
Bielsko Biała	172591	1	112	5	66	11	-0,9	8	-1,0	3	573	4
Chełm	64270	19	112	5	58	3	-1,5	9	-5,5	16	460	19
Elbląg	121642	4	109	2	59	4	-3,4	14	-2,6	10	477	17
Gorzów Wielkopolski	123762	2	110	3	62	7	-0,5	7	-1,6	5	553	7
Jelenia Góra	81010	12	115	7	65	10	-4,2	17	-0,6	2	494	15
Kalisz	102808	8	115	7	67	12	-3,6	15	-2,0	7	556	6
Konin	75875	14	111	4	63	8	-1,9	12	-7,1	18	527	10
Koszalin	107970	7	112	5	64	9	-1,7	11	-0,1	1	514	12
Legnica	100886	9	111	4	60	5	-1,6	10	-3,5	11	535	8
Leszno	64559	18	109	2	63	8	1,0	4	-1,8	6	588	1
Łomża	62737	20	108	1	54	1	0,7	5	-1,8	6	448	21
Nowy Sącz	83903	11	109	2	61	6	1,6	3	-2,4	9	503	13
Piotrków Trybunalski	75183	15	113	6	65	10	-3,4	14	-2,6	10	567	5
Płock	121731	3	112	5	63	8	-0,9	8	-4,1	13	576	3
Przemyśl	62720	21	113	6	62	7	-3,7	16	-5,7	17	463	18
Siedlce	76942	13	111	4	63	8	3,1	1	-1,3	4	577	2
Słupsk	92496	10	112	5	63	8	-2,5	13	-3,9	12	532	9
Suwałki	69370	16	109	2	54	1	2,1	2	-2,2	8	517	11
TARNÓW	110644	6	112	5	63	8	-1,9	12	-5,3	15	482	16
Włocławek	113041	5	112	5	62	7	-4,4	18	-4,1	13	498	14
Zamość	64788	17	112	5	57	2	0,5	6	-4,4	14	459	20

a Patrz uwagi ogólne str. 17. b Wybrane miasta, które przed zmianami administracyjnymi w 1999 r. były miastami wojewódzkimi, a obecnie są miastami na prawach powiatu. c Patrz Uwagi metodyczne str. 21. d Dane zgodne z tablicą bilansową uwzględniającą migracje zagraniczne za 2014 r. e Dane z Ministerstwa Finansów za 2014 r.

TABL. 4. TARNÓW NA TLE INNYCH MIAST W 2015 R.^a (cd.)

MIASTA ^b	Stoпа bezrobocia rejestrowanego w %		Przeciętne miesięczne wynagrodzenie ^c brutto w zł		Udzielone porady ambulatoryjne ^d na 10 tys. ludności		Udział korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem ^e w %		Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny ^f w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku w %	
Bielsko-Biała	4,4	1	4071,65	2	110717	7	3,4	1	14,8	1
Chełm	14,8	19	3371,93	18	106288	9	6,8	12	26,8	17
Elbląg	12,9	16	3687,80	6	88888	19	8,0	15	21,2	9
Gorzów Wielkopolski	5,1	2	3532,91	12	95244	16	4,6	4	16,8	3
Jelenia Góra	5,6	4	3835,12	3	97090	14	4,2	3	20,5	7
Kalisz	5,4	3	3532,30	13	102039	11	7,0	13	21,9	10
Konin	11,2	15	3790,14	4	120124	5	8,3	16	24,5	13
Koszalin	8,6	12	3644,39	9	103450	10	4,0	2	15,0	2
Legnica	7,2	6	3582,11	11	83834	21	5,4	5	18,5	5
Leszno	5,7	5	3427,70	17	99814	13	6,4	9	20,4	6
Łomża	13,4	17	3338,23	19	132995	3	5,9	7	26,6	16
Nowy Sącz	7,8	8	3302,29	20	117810	6	6,5	10	27,2	18
Piotrków Trybunalski	9,4	13	3107,13	21	100745	12	8,7	18	24,9	14
Płock	10,3	14	5078,16	1	84954	20	6,6	11	18,4	4
Przemysł	15,1	20	3501,18	14	110368	8	10,1	19	28,7	20
Siedlce	7,7	7	3752,28	5	134811	2	6,0	8	20,9	8
Słupsk	7,9	9	3478,22	15	96932	15	6,5	10	22,3	11
Suwałki	8,4	11	3435,66	16	93597	17	8,5	17	25,8	15
TARNÓW	8,3	10	3668,76	8	124463	4	5,7	6	21,9	10
Włocławek	16,9	21	3631,31	10	92799	18	11,5	20	24,3	12
Zamość	13,7	18	3684,12	7	148715	1	7,4	14	27,3	19

a Patrz uwagi ogólne str. 17. b Wybrane miasta, które przed zmianami administracyjnymi w 1999 r. były miastami wojewódzkimi, a obecnie są miastami na prawach powiatu. c Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. d Porady lekarskie bez porad stomatologicznych. e Dane ze Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej MRPiPS. f Dane z Krajowego Systemu Monitoringu Świadczeń Rodzinnych MRPiPS.

TABL. 4. TARNÓW NA TLE INNYCH MIAST W 2015 R.^a (dok.)

MIASTA ^b	Widzowie w kinach na 10 tys. ludności		Korzystający z noclegów na 1000 ludności		Odpady komunalne zmieszane zebrane z gospodarstw domowych na 1 mieszkańca w kg		Dochody własne budżetów miast na 1 mieszkańca w zł		Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON ^c na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	
		↓		↓		↓		↓		↓
Bielsko-Biała	43507	4	607	5	15,7	21	2987	3	2490	3
Chełm	11494	19	279	15	171,3	15	1772	21	1433	2
Elbląg	13794	18	529	7	213,2	3	2369	13	1639	1
Gorzów Wielkopolski	30778	9	483	8	212,0	5	2371	12	2337	4
Jelenia Góra	23550	14	876	2	147,6	19	2333	14	2582	2
Kalisz	41009	5	290	14	166,4	17	2319	15	1905	8
Konin	25769	12	147	20	200,3	9	2993	2	1749	1
Koszalin	31421	7	468	9	212,6	4	2484	10	2784	1
Legnica	24000	13	534	6	234,2	2	2555	8	2177	7
Leszno	54898	1	250	19	240,9	1	2402	11	2276	6
Łomża	8405	20	271	18	207,3	6	1928	19	1547	1
Nowy Sącz	43927	3	272	17	189,7	12	2260	16	1860	1
Piotrków Trybunalski	32488	6	275	16	129,0	20	2561	7	1649	1
Płock	29609	10	349	12	205,7	7	3920	1	1659	1
Przemyśl	5025	21	709	3	203,7	8	2052	18	1615	1
Siedlce	44418	2	290	14	192,1	11	2771	5	1776	1
Słupsk	29091	11	362	11	196,7	10	2717	6	2286	5
Suwałki	21251	15	624	4	172,1	14	2190	17	1534	2
TARNÓW	16250	17	379	10	170,4	16	2526	9	1676	1
Włocławek	17814	16	320	13	189,6	13	2821	4	1677	1
Zamość	31234	8	908	1	158,7	18	1882	20	1892	9

a Patrz uwagi ogólne str. 17. b Wybrane miasta, które przed zmianami administracyjnymi w 1999 r. były miastami wojewódzkimi, a obecnie są miastami na prawach powiatu. c Bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne, stan w dniu 31 XII.